

VÝBOR ZÁKONŮ ŠKOLSKÝCH

III.

**Školní a vyučovací řád
pro školy obecné a měštanské
a pro školy (třídy) pomocné.**

**Výnos ministerstva školství a národní osvěty
ze dne 30. července 1937, č. 105513-I.**

Úvodem, poznámkami a ukazatelem opatřil

JOSEF HRONEK,

**V PRAZE
NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ
1938.**

Veškerá práva vyhrazena.

PŘEDMLUVA.

V tomto závěrečném svazečku dovršujeme soubor právních norem, které se týkají národního školství v republice Československé po stránce náboženské, a to novým školním a vyučovacími řádem, jímž pozbývají platnosti všechny starší předpisy, nařízení a výnosy, které mu odporují. Proto nutno podle něho si opravit některé normy, uvedené v předcházejících dvou svazečcích dříve vydaných. Přitom jest tento svazek samostatným celkem.

Účelem nové úpravy školního a vyučovacího řádu jest nahraditi starý rakouský řád školní z r. 1905 a řadu obdobných instrukcí bývalého uherského ministerstva kultu a vyučování v zemi Slovenské, zejména instrukce pro školské stolice a ředitele škol č. 44.246/1902 a pro inspektory č. 70.000/1905, přizpůsobiti všechny tyto předpisy změněným školním zákonům, a to zvláště malému školskému zákonu č. 226/1922 Sb. z. a n., účelně je sjednotit, a vydati obdobný řád i pro novou instituci pomocných škol.

Doufáme, že se zaveděme veledůstojnému duchovenstvu touto edicí školního a vyučovacího řádu, která jest jednou z prvních, a to zejména se zřetelem k náboženské stránce, jež jest instruktivně komentovaná na základě všech právních norem vydaných až do 1. prosince 1937.

Kéž kniha tato vyplní úkol, pro který jest vydána.

Nakladatelství Kropáč & Kucharský.

ÚVOD.

Národní školství v Československé republice spočívá dosud na právním základě, který je dán recipovaným říšským školním zákonem býv. Rakouska ze dne 14. května 1869, č. 62 ř. z., změněným a doplněným školní novelou z 2. května 1883, č. 53 ř. z. a na Slovensku dosud platným zákonným článkem XXXVIII z r. 1868, doplněným zák. článkem XXVIII z r. 1876. Nový zákon československý, obdobný těmto zákonům, dosud nebyl vydán. Právní normy československé jen přizpůsobují školství změněným poměrům politickým, národním a sociálním, nenahrazují však uvedeného říšského zákona a základního zákonného článku uherského.

Proto také zákon z 13. července 1922, č. 226 Sb. z. a n., kterým byly provedeny některé změny v ustanoveních obou základních zákonů, nazývá se »m a l ý m š k o l s k ý m z á k o n e m«.

Ovšem rozsah i obsah úkolu národní školy se jím značně změnil. Tak se stalo, že dnešní národní škola československá pozbyla svého dřívějšího rázu náboženského, který měl právní oporu v ustanovení § 1 říšského zákona školního o výchově v nábožnosti, jest nyní školou nábožensky nestrannou, neutrální.

Malý školský zákon zmocňuje ministra školství a národní osvěty, aby podrobně nařízením upravil všechno to, co vůbec náleží k vnitřnímu uspořádání školy.

A tak ministr vyslechnuv znalce školství (přes 100 osob, které pracovaly o nich ve 20 sub-

komisích), vydal nové učebné osnovy pro školy obecné výnosem z 10. VII. 1933, čís. 67.311-I., pro školy měšťanské z 9. VI. 1932, č. 69.485-I a pro jednoroční kursy k nim připojené z 9. VI. 1932, č. 71.393-I. Idea náboženská není již v těchto osnovách základem výchovné soustavy, nýbrž vedoucí výchovné ideje jsou humanita a nacionalita. Humanitou v tomto pojetí se zdůrazňuje člověk proti křesťanu jako pojem všeho ušlechtilého, ale s vyloučením nadpřirozeného cíle a cest, takže tu není daleko k pedagogickému naturalismu. Nacionalismus osnovami vyhraněný vidí ve státu nejvyšší cíl a podle toho uskutečňuje jednotnou školu s jednotnou výchovou státoobčanskou. Předností nových učebných osnov jest, že odstraňují dřívější nejednotnost a zastaralost učebných osnov v jednotlivých zemích našeho státu.

K vnitřnímu vybudování národního školství přispívá právě vydaný nový školní a vyučovací řád ze dne 30. července 1937, čís. 105.513-I.

Nový školní a vyučovací řád je vlastně změnou a doplněním dosavadního řádu, vydaného ministerským nařízením č. 159/1905, jehož ustanovení převzal v části beze změny, zvláště tam, kde nenastala změna zákonných předpisů, na nichž spočívá. Některé části byly provedeny do větších podrobností, jiné jsou zcela nové, na př. o školách pomocných.

Proti dřívějšímu je nový řád co do obsahu a rozsahu širší, a to zejména o kapi-

tolu o pomocných školách, o kapitolu o péči o dítě, do níž pojaty byly základní předpisy občanského práva, o předpisy, pokud svou povahou týkají se vnitřního pořádku a služby na školách. Zvláštní pozornost jest věnována školní výchově tělesné a mravní. V předpisech o mravní výchově připomíná se též zřetel školy k výchově náboženské.

Tento školní a vyučovací řád pro školy obecné (ľudové) a měšťanské (občanské) a pro školy (třídy) pomocné po dlouhých průtazích a odkladech byl konečně vydán za ministra dra E. Frankeho podle zmocnění, daného v § 4, odst. 1 zákona ze dne 13. července 1922, č. 226 Sb. z. a n., jímž se mění a doplňují zákony o školách obecných a občanských, a v § 4, odst. 1 zákona ze dne 24. května 1929, č. 86 Sb. z. a n., o pomocných školách (třídách), jakož i na základě § 1 zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa školství, po vyslechnutí znalců školství a péče o mládež, v dohodě s ministry vnitra, zahraničních věcí, spravedlnosti, veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, sociální péče, financí, pošt a telegrafů a pro sjednocení zákonů a organisace správy.

Původní návrh řádu měl 518 paragrafů. Po provedené úpravě v roce 1932 a 1933 druhé znění mělo 353 paragrafy, v konečné úpravě ve třetím znění má 309 paragrafů (starý řád měl 223 paragrafy).

Nový školní a vyučovací řád se omezil v ně-

kterých otázkách pouze na citování odstavců a paragrafů platných zákonů a nařízení vzhledem k obsáhlosti republikánských zákonů a nařízení. Původně tam byla tato ustanovení citována doslovně, ale pro zkrácení výnosu citace vypuštěny.

Ustanovení tohoto řádu platí v celém svém rozsahu jen pro zemi Českou, Moravskoslezskou a Slovenskou; ustanovení týkající se škol (tříd) pomocných, platí do doby, uvedené v § 22, věta 2. zák. č. 86/1929 Sb. z. a n., i pro zemi Podkarpatoruskou.

Nový řád nabývá účinnosti dnem 1. února 1938.

Výklad a poznámky jsou připojeny zejména k těm ustanovením, která se dotýkají náboženské stránky. Při tom však zdůrazňujeme, že školní a vyučovací řád musí znáti každý učitel, tudíž i kněz na škole ustanovený, neboť jsou v něm uvedeny nejen jeho povinnosti, ale i jeho práva.

V Praze dne 1. prosince 1937.

J. H.

ŠKOLNÍ A VYUČOVACÍ ŘÁD

*pro školy obecné a měšťanské i pro školy (třídy)
pomocné.*

Výnos ministerstva školství a národní osvěty
ze dne 30. července 1937, č. 105.513-I.

(Věstník ministerstva školství a národní osvěty,
roč. XIX-1937, seš. 8.)

Podle zmocnění daného v § 4 odst. 1 zákona ze dne 13. července 1922, č. 226 Sb. z. a n., jímž se mění a doplňují zákony o školách obecných a občanských, a v § 4, odst. 1 zákona ze dne 24. května 1929, č. 86 Sb. z. a n., o pomocných školách (třídách), jakož i na základě § 1 zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 292 Sb. z. a n., jímž se upravuje správa školství, vydávám, vyslechnuv znalce školství a péče o mládež, v dohodě s ministry vnitra, zahraničních věcí, spravedlnosti, veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, sociální péče, financí, pošt a telegrafů a pro sjednocení zákonů a organizace správy tento školní a vyučovací řád pro školy obecné (řadové) a měšťanské (občanské) a pro školy (třídy) pomocné.

Ustanovení tohoto řádu, týkající se škol obecných (řadových) a měšťanských, platí jen pro země Českou, Moravskoslezskou a Slovenskou; ustanovení, týkající se škol (tříd) pomocných, platí do doby, uvedené v § 22, věta 2. zák. č. 86/1929 Sb. z. a n., i pro zemi Podkarpatoruskou.

Poznámka. Ministerstva uvedená v 1. odstavci uvůzovacího ustanovení tohoto řádu

projevila tak souhlas s vyhlášeným zněním řádu.

V rámci zákonného zmocnění upravuje řád široký okruh předpisů, které shrnují dosavadní roztržštěné normy platného školského práva i některé nové předpisy v jediný souvislý celek. Do řádu jsou pojata i některá ustanovení rodinného občanského práva, která mají zde ovšem jen význam informativní.

Řád má význam služební instrukce pro denní školskou práci. Dřívější statiku pedagogického myšlení nahrazuje nyní dynamism, hybnost a činorodost pedagogické práce, a odtud také příliv nové pedagogické empirie ve všech oborech školské práce. Proto vyšel nový řád v pružnější formě ministerského výnosu a nikoli jako vládní nařízení, jež nesnadno lze měniti.

HLAVA I. VEŘEJNÉ ŠKOLY OBECNÉ.

Oddíl I.

Zařízení veřejných škol obecných.

Zřizování a zrušování tříd při obecné škole.

§ 1. O tom viz § 5, odst. 1, 2 a 5 a §§ 7 a 8 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 26. června 1937, č. 176 Sb. z. a n., a §§ 11, 12, 14 a 15 vládního nařízení ze dne 4. dubna 1925, č. 64 Sb. z. a n. (Věstník r. 1925, č. 51, str. 120).

K § 1. poznámka. Počet tříd při obecné škole řídí se počtem dětí.

Od školního roku 1932/33 snížil se největší počet dětí na třídu ve škole jednotřídní na 50 žáků a ve třídách ostatních škol obecných na 60 žáků (§§ 5 a 7 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.).

Novelou malého školského zákona 176/1937 stanoveno:

§ 1. Ustanovení §§ 5 a 7 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. se mění takto:

1. V § 5, odst. 4 nahrazují se slova »čísla 60« slovy »čísla 45«.

2. V § 7, odst. 1 nahrazují se slova »do konce školního roku 1936 až 1937« slovy »do konce školního roku 1946—1947«.

3. V § 7, odst. 2 nahrazují se slova »nad 60« slovy »nad 45«.

§ 2. Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. září 1937; provede jej ministr školství a národní osvěty.

Podle § 2 zákona ze dne 26. června 1937, čís. 176 Sb. z. a n., kterým se mění zákon ze dne 13. července 1922, čís. 226 Sb. z. a n., o školách obecných a měšťanských, vydal MŠO dne 12. července 1937, č. 93.203-I tento výnos k provádění zmíněného zákona:

K § 1, č. 1. ⁽¹⁾ Ustanovení § 5, odst. 4 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., změněné novým zákonem, zní takto:

»Pro vyučování jednotlivým předmětům učebním, jehož se neúčastní všichni žáci té které třídy, zřídí se při škole nebo při několika školách v téže obci zvláštní oddělení, v nichž se sloučí podle potřeby žáci různých tříd tak, aby počet žactva v takovém oddělení v žádném případě nepřestoupil čísla 45.«

⁽²⁾ Tímto novým zákonným ustanovením je zrušena první věta v odst. 2, § 13 vládního nařízení čís. 64/1925 Sb. z. a n. (Věstník 1925, str. 120), která stanoví podle dřívějšího znění zákona, že v žádném oddělení nesmí býti žáků více než 60. Ostatní ustanovení uvedeného paragrafu, novému znění zákona neodporující, zůstávají v platnosti. Zejména platí dále pokyn, že jest dbáti podle možnosti toho, aby pro vyučování náboženství, ručním pracím a tělocviku a mimo to i pro vyučování v odděleních, v nichž se spojí žáci ně-

kolika stupňů věku, nebylo v oddělení zpravidla více než 40 dětí.

(³) Důsledkem nového zákonného ustanovení (odst. 1) měním prvou větu (odst. 1) § 22 výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 15. května r. 1925, čís. 16.137-I (Věstník 1925, str. 169) takto:

»Zřizující při školách zvláštní oddělení pro jednotlivé učební předměty, mějte školní úřady na zřeteli, že počet 45 žáků ve zvláštním oddělení, zákonem ustanovený, je maximum, jehož dosažení není závazně předepsáno.«

K § 1, č. 2. (¹) Ustanovení § 7, odst. 1 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., změněné novým zákonem, zní nyní takto:

»Župní rada školní (v přechodné době zemská školní rada a na Slovensku ministerstvo školství a národní osvěty) povoluje z důvodů podstatných a přihlížeje k možnosti, jak opatřiti potřebné učitelstvo a místnosti školní, v jednotlivých případech odchylky od ustanovení § 5 odst. 1 a 2 a § 6 odstavce 1 a 2, avšak jen do konce školního roku 1946—47.«

(²) Důsledkem tohoto nového zákonného ustanovení platí předpis § 14 (přechodné odchylky od zásad platných pro zřizování tříd) vládního nařízení čís. 64/1925 Sb. z. a n. (Věstník 1925, str. 120) dále, a to až do konce školního roku 1946—47.

K § 1, č. 3. (¹) Ustanovení § 7, odst. 2

zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., změněné novým zákonem, zní nyní takto:

»Ustanovení § 5 odst. 1 a 2, § 6 odst. 1 a 2, a § 7 odst. 1 nesmí se užívat k tomu, aby se rušily nebo spojovaly třídy již zřízené, jakmile by po zrušení nebo spojení jich stoupl počet dětí v některé třídě nad 45.«

(²) Účelem tohoto nového ustanovení je zachovati třídy již zřízené a místa učitelská i při zmenšeném počtu žactva, aby práce ve škole byla usnadněna a zlepšena. Školní úřady i dozorčí orgány školní bdětež nad tím, aby byly ve třídách se zmenšeným počtem žactva výsledky vyučování a výchovy přiměřeně zlepšeny.

Označení tříd.

§ 2. Postupné třídy definitivní i zatímní se označují řadovými čísly, počítajíc od nejnižšího stupně vyučovacího postupně nahoru, a to římskými číslicemi. Postupné třídy s pobočkami se označují vedle příslušného řadového čísla připojením písmen A, B, C atd.

Vyučovací oddělení v třídách.

§ 3. Na školách, které spojují v některé třídě dívky dvou nebo více než dvou postupných ročníků, dělí se jednotlivé třídy ve vyučovací oddělení. Bližší ustanovení obsahují normální učebné osnovy.

Vyučovací skupiny v mezích tříd.

§ 4. (¹) Dívky spojené v jedné třídě, která není rozdělena na vyučovací oddělení (§ 3), se

vyučují zpravidla společně. Zda a za kterých **podmínek** lze z takové třídy vytvořiti pro některé učební předměty zvláštní menší vyučovací skupiny, ustanovují učební osnovy.

K § 3 poznámka.

A) Školy s osmi postupnými ročníky:

Škola	P o s t u p n ý r o č n í k							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
jednotřídní	odd. 1.	odděl. 2.		odděl. 3.		odděl 4.		
dvoutřídní	třída I.			třída II.				
	odd. 1.	odd. 2.		odd. 1.		odd. 2.		
trojtřídní	třída I.		třída II.		třída III.			
	odd. 1.	odd. 2.	odd. 1.	odd. 2.	odd. 1.	odd. 2.		
čtyřtřídní	třída I.	třída II.		třída III.		třída IV.		
		odd. 1.	odd. 2.	odd. 1.	odd. 2.			
pětitřídní	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.		třída V.		
				odd. 1.	odd. 2.			
šestitřídní	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.	třída V.	třída VI.		
sedmitříd.	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.	třída V.	třída VI.	třída VII.	
osmitřídní	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.	třída V.	třída VI.	třída VII.	třída VIII.

(²) Zvláštní vyučovací skupiny může zříditi okresní školní úřad, slyšev učitelskou konferenci. Kdyby však zřízením vyučovacích skupin a rozmnožením počtu učebných hodin vzešly vydržovateli školy nové výlohy, budiž vyčkáno povolení školního úřadu nejbližší vyššího, které může býti dáno jen se souhlasem vydržovatele školy.

(³) Povolujíce zřízení zvláštních vyučovacích skupin, školní úřady dbejte, aby učitelé nebyli nadměrně přetěžováni rozmnožením počtu učebných hodin na újmu pracovní intenzity.

B) Školy s pěti postupnými ročníky:

Škola	P o s t u p n ý r o č n í k					
	1.	2.	3.	4.	5.	
pětitřídní	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.	třída V.	
čtyřtřídní	třída I.	třída II.	třída III.	třída IV.		
				odd. 1.	odd. 2.	
trojtřídní	třída I.	třída II.		třída III.		
		odd. 1.	odd. 2.	odd. 1.	odd. 2.	
dvojtřídní	třída I.		třída II.			
	odd. 1.	odd. 2.	odd. 1.	odd. 2.		
	třída I.			třída II.		
	odd. 1.	odd. 2.		odd. 1.	odd. 2.	
jednotřídní	odd. 1.	odd. 2.		odd. 3.		

Zvláštní oddělení školní.

§ 5. ⁽¹⁾ Viz § 5, odst. 4 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. ve znění zák. č. 176/1937 Sb. z. a n. a § 13 vl. nař. č. 64/1925 Sb. z. a n., jakož i pátý oddíl výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 15. května 1925, č. 16.137-I (Věstník 1925, č. 71, str. 169) a výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 12. července 1937, čís. 93.203-I (Věstník 1937, č. 65, str. 186).

⁽²⁾ Na místě § 19 výnosu č. 16.137/1925-I. platí tato ustanovení:

1. Slučuje-li se žactvo různých tříd některé veřejné obecné školy ve zvláštní oddělení, smí se tak děti zpravidla jen se stálým zřetelem k ustanovení normálních učebných osnov o tom, které postupné ročníky žactva lze spojovati v jednotlivé třídy různých typů školních.

Zřídí-li se při škole pro některý předmět jen jedno zvláštní oddělení, budiž posuzováno obdobně jako škola jednotřídní, takže lze v něm sloučiti žactvo všech postupných ročníků i rozdělití je ve vyučovací oddělení jako žactvo školy jednotřídní. Podobně buďte dvě zvláštní oddělení posuzována pro zařazení žactva jako škola dvoutrídní, tři oddělení jako škola trojtrídní atp.

K § 5 poznámka. Pro vyučování jednotlivým předmětům učebným, jehož se neúčastní všichni žáci té které třídy, zřídí se při škole nebo při několika školách v téže obci zvláštní oddělení, v nichž se sloučí podle potřeby žáci různých tříd tak, aby počet žactva v takovém

oddělení v žádném případě nepřestoupil čísla 45.

Presidium zemské školní rady zaslalo okresním školním výborům oběžník číslo 103 a opis jeho konsistořím tohoto znění:

Za účelem jednotného postupu ve věci se zřetelem na změnu § 5 odst. 4 zákona čis. 226/1922 Sb. z. a n., provedenou zákonem ze dne 26. června 1937, čis. 176 Sb. z. a n., žádám pana předsedu za opatření, aby byla nadále prováděna prozatímní úprava vyučování náboženství církví státem uznaných na národních školách v tamním okrese podle těchto směrnic:

1. Žactvo různých tříd (ať postupných či pobočných) budiž slučováno v jedno oddělení pro vyučování náboženství do maximálního počtu 45 dětí.

2. Výjimečně buďtež tvořena oddělení taková jen do počtu 40 žáků v těchto případech:

a) na venkovských školách, kde není měšťanských škol a kde se tedy spojuje žactvo osmi věkových stupňů;

b) kde jde o slučování žáků různých škol umístěných v různých budovách značně od sebe vzdálených;

c) kde jde o slučování žactva obecných a měšťanských škol;

d) kde jde o slučování žactva různého pohlaví, děje-li se ostatní vyučování pro každé pohlaví odděleně;

e) kde jde o slučování žactva z takových tříd, v nichž se vyučování tomu kterému náboženství nezúčastní jen nepatrný počet žactva (1—3).

3. Na školách, kde se zúčastní vyučování toho kterého náboženství jen nepatrný počet žáků, budiž upraven počet týdenních vyučovacích hodin pro náboženství to takto:

pro dva až tři žáky jedno oddělení po jedné hodině za měsíc, pro 4 žáky 1 oddělení po 1 hodině za 14 dnů, pro 5 žáků 1 oddělení po 1 hodině za týden.

Tam, kde by při nepatrném počtu žáků vznikal neúměrně vysoký vyučovací náklad (cestné) budiž vzato v dohodě s příslušnými církevními úřady (náboženskými obcemi) v úvahu společné vyučování žactva ze 2 neb více blízkých škol v 1 oddělení na jedné ze škol těch.

Při zřizování oddělení jest přihlížeti pouze ke školou povinným dětem čsl. státních občanů téhož náboženského vyznání.

4. (Obsahuje pokyny pro technické provedení úpravy okresními školními výbory.)

5. Definitivní úprava zemskou školní radou provedená zůstane zásadně v platnosti pro celý školní rok (tedy i při zvýšení neb snížení počtu žactva) s těmito výjimkami:

a) na školách, na kterých nebylo vůbec povoleno vyučování náboženství a na kterých se průběhem školního roku přihlásí vyučo-

vání nejméně 6 žáků, bude povoleno 1 oddělení o 2 hodinách týdně;

b) naproti tomu tam, kde bylo povoleno vyučování náboženství, kde však klesne počet zúčastněných žáků na 1, bude povolené oddělení zrušeno. Tím se ruší zdejší oběžník ze dne 1. července 1926, čís. III A 226 ai 1926, čís. zemské školní rady 67, 166 ai 1926.

Označení obecné školy.

§ 6. ⁽¹⁾ Označení obecné školy se řídí jednak počtem postupných tříd (kromě poboček a expositur), jednak pohlavím dítek, pro které je škola zřízena. Proto se škola nazývá buďto »obecná škola« nebo »obecná škola chlapecká« nebo »dívčí« a podle počtu postupných tříd se zve jednotřídní, dvoutřídní atd. obecná škola. U škol, které jsou určeny jen pro prvních pět postupných ročníků a k nimž se váže měšťanská škola, budiž tato okolnost vždy vyznačena, na př. takto: »Trojtřídní obecná škola o pěti postupných ročnících v.....«. K názvu expositury (zimní expositury) budiž připojen název příslušné obecné školy, na př.: »Trojtřídní obecná škola v ..... Expositura v .....«. K označení obecných škol, které spravuje přímo a výhradně ministerstvo školství a národní osvěty podle § 2, odst. 1, č. 3 a odst. 2 a 3 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n., buď připojen přívlastek »státní«! V zemi Slovenské budiž k označení školy připojen přívlastek vyjadřující, že jde o školu státní, obecní nebo církevní a kterého vyznání.

(²) Má-li škola býti označena ještě jménem jiným, zejména historickým, nebo jménem některé vynikající osobnosti, budiž vyžádán předchozí souhlas ministerstva školství a národní osvěty.

Oddíl II.

Školní povinnost.

Školní povinnost vůbec.

§ 7. (¹) Povinnost choditi do obecné školy se počíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovršilo šestý rok věku, a trvá plných osm školních let.

(²) Povinnost choditi do školy se proto normálně končí koncem vyučovací doby školního roku, v němž dítě dovršilo nebo dovrší čtrnáctý rok věku.

(³) Pro děti, které začaly choditi do školy před ukončením šestého roku života (§ 31), se skončí školní povinnost koncem vyučovací doby osmého školního roku jejich školní docházky.

(⁴) Pro děti, které z kterýchkoli důvodů počaly choditi do školy později, než je pravidlem (odstavec 1), se končí školní povinnost koncem vyučovací doby osmého školního roku, počítajíc od počátku školního roku, kdy se měla pravidelně počítati jejich školní docházka, tedy koncem vyučovací doby školního roku, v němž dovršily nebo dovrší čtrnáctý rok věku.

§ 8. (¹) Zákonné školní povinnosti učiní dí-

tě zádost zpravidla (§ 9) docházkou do veřejné školy obecné.

(²) Do které veřejné obecné školy má dítě choditi, o tom rozhodují zpravidla jeho zákonní zástupci v mezích předpisů, platných o přijímání žactva do veřejných obecných škol (oddíl III).

(³) Nehledíc však na to, zda a do které školy dítě skutečně chodí, pokládá se pro ně v zemích České a Moravskoslezské za školu normálně povinnou veřejná obecná škola, v jejímž obvodu (§ 12) dítě bydlí. Je-li byt dítěte zároveň v obvodech dvou nebo několika veřejných obecných škol, pokládá se pro ně za normálně povinnou zpravidla ta z nich, v níž se vyučuje jazykem jeho národnosti. O sporných případech rozhodne okresní školní úřad příslušný podle bydliště dítěte; vznikne-li spor o příslušnost okresního školního úřadu, rozhodne o ní zemský školní úřad.

K § 8 poznámka. Poskytovat jakýchkoliv úlev v docházce školní je zakázáno, viz § 11, odst. 2 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.

Kdekoli se v školním a vyučovacím řádě užívá slov »zákonní zástupci dětí« nebo »rodiče«, rozumí se tím podle § 303 řšv.:

a) u manželských dětí nebo u nemanželských dětí podle zákona později legitimovaných především otec dítěte; není-li otec na živu nebo nemůže-li otec z kteréhokoliv podstatného důvodu vykonávat otcovskou moc, rozumí se především poručník;

b) u dětí osvojených (adoptovaných), pokud právní poměr z osvojení trvá, osvojitel;

c) u nemanželských dětí především matka, které náleží výchova dítěte v dohodě s poručenstvem, ač nebude-li jí dítě podle zákona odňato nebo nebyla-li o výchově dítěte sjednána s rodiči jiná dohoda se schválením poručenského soudu, v jinakých případech pak poručník;

d) u dětí, jejichž rodiče jsou neznámi, především poručník.

Zproštění dětí od docházky do veřejné obecné školy vůbec.

§ 9. Viz zákon ze dne 27. března 1936, č. 72 Sb. z. a n., o zproštění povinnosti choditi do veřejné školy obecné nebo měšťanské, a prováděcí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. dubna 1936, č. 45.183-I (Věstník 1936, č. 35, str. 89 a č. 44, str. 102).

K § 9 poznámka. Povinnosti choditi do veřejné školy obecné nebo měšťanské zproštěny jsou:

a) děti, které chodí do středních škol,

b) děti úchylné, které jsou vyučovány ve zvláštních vyučovacích ústavech pro ně zřízených,

c) děti stížené duševní nebo těžkou tělesnou vadou nebo chorobou, která překáží školnímu vyučování nebo docházce školní,

d) děti, vyučované v soukromých školách obecných nebo měšťanských, řádně zřízených.

§ 10. Děti úchylné, avšak vzdělání schopné (nevýřečné, nedoslýchavé, slabozraké, slepé,

hluchoněmé, duševně méně schopné, zmrzačelé atp.), mají se účastniti vyučování v obecné škole, nemůže-li se jim dostati vyučování v ústavech nebo třídách zvláštních. Pro jejich vyučování buďte na obecné škole, pokud možná, učiněna zvláštní opatření. Ve výkaze docházky a prospěchu budiž úchylnost dětí zapsána v rubrice »Poznámky«.

Evidence mládeže školou povinné vůbec.

§ 11. Školní úřady mají dbáti, aby všechny děti školou povinné dostály školní povinnosti, a pečovati proto o nejprísnější evidenci těchto dětí (§§ 12—22).

K § 11 poznámka. Rodiče mohou své dítě dáti vyučovati doma teprve po udělení povolení okresního školního úřadu.

Povolení, aby bylo dítě vyučováno doma, může býti uděleno jen tehdy, není-li pochybností, že

1. vyučování dítěte doma zaručí dosažení učebního cíle, předepsaného veřejné škole národní,

2. vyučování bude se konati v jazyku národnosti dítěte a

3. bude při tomto vyučování náležitě postaráno o výchovu dítěte v ohledu mravním a státoobčanském.

(Viz zák. z 27. III. 1936, čís. 72 Sb. z. a n.).

Školní obvody.

§ 12. ⁽¹⁾ Každé veřejné obecné škole v zemích České a Moravskoslezské, s výjimkou cvič-

ných škol při veřejných učitelských ústavech, budiž podle ustanovení příslušných zákonů přidělen určitý školní obvod, t. j. území, z něhož děti, v něm bydlící a školou povinné, jsou ke škole přikázány, aby jim bylo zajištěno přijetí do této školy.

(²) Školní obvody buďte navzájem zpravidla tak vymezeny, aby nezůstalo žádné území nepřiděleno do některého školního obvodu a aby nebylo totéž území přiděleno zároveň do dvou nebo několika obvodů veřejných obecných škol téhož vyučovacího jazyka.

(³) Jsou-li v téže školní obci zároveň veřejné školy obecné různého vyučovacího jazyka, mohou se jejich obvody zcela nebo zčásti krýti.

(⁴) Stanoviti a měniti obvody obecných škol, náležejících do působnosti zemské školní rady, přísluší jejímu předsedovi (§ 9 zák. č. 189/1919 ve znění zák. č. 295/1920 Sb. z. a n.); obvody škol státních upravuje ministerstvo školství a národní osvěty.

K § 12 poznámka. Školní obvod jest území, které je přikázáno každé jednotlivé škole a sestává z osad, jejich částí, domů a pozemků. Školní obvod nemůže býti zaměňován s pojmem školní obec. Školní obec je souhrn místních obcí povolanych jako konkurenčních činitelů k péči o školu, tedy souhrn obcí a jejich částí k téže školní obci přiškolených. (NSS z 18. XII. 1926, č. 18.097.)

§ 13. (¹) Až do konečné zákonné úpravy budiž obdobně podle § 12 také každé státní

škole obecné v zemi Slovenské přidělen určitý školní obvod.

(²) Rovněž jest dbáti, aby byly obdobně upraveny obvody pro nestátní veřejné školy obecné v zemi Slovenské, a to v dohodě s jejich vydržovateli. Příslušné řízení v těchto věcech přísluší okresnímu úřadu (§ 6, č. 2 zák. čl. XXVIII/1876 ve spojení s § 6 zák. č. 126/1920, s § 5 zák. č. 125/1927 a s vlád. nař. č. 96/1928 Sb. z. a n.) po slyšení příslušného školského inspektora.

Soupis mládeže školou povinné.

§ 14. (¹) Před počátkem každého školního roku provede se podle ustanovení zemských zákonů v každé školní obci v zemích České a Moravskoslezské, a to, je-li potřebí, dům od domu, soupis všech dětí školou povinných, které bydlí na území školní obce. Soupis provádějí místní školní rady; v školních obcích, kde zanikly školy podřízené místní školní radě vůbec, provádějí soupis okresní školní úřady nebo orgány jimi pověřené, a kde jsou pouze školy státní (§ 2, odst. 2 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n.), orgány pověřené ministerstvem školství a národní osvěty.

(²) Děti, které pro duševní nebo tělesné vady nemohou choditi do školy, pak děti, které se budou vyučovati doma s povolením okresního školního úřadu nebo v soukromém ústavě nebo na střední nebo speciální škole, budou sepsány kromě toho ve zvláštní seznam, který buď bez prodlení předložen okresnímu školnímu úřadu.

(³) Při soupise budíž zjištěno jméno a příjmení dítěte; den, měsíc, rok a místo jeho narození; obec, ulice a číslo domu, v němž dítě bydlí.

(⁴) Opis seznamu dětí školou povinných, které bydlí v obvodu školy, budíž osm dní před počátkem školního roku dodán správci příslušné veřejné školy obecné nebo měšťanské, do jejíhož obvodu je přiškolená obec nebo její část, pro kontrolu předepsanou v §§ 34—37. Správcům cvičných škol při státních učitelských ústavech a národních škol státních se opis seznamu nezasílá. Je-li však některá ze škol naposled uvedených jedinou veřejnou obecnou školou v školní obci, budíž i jí vždy zaslán opis tohoto seznamu.

(⁵) V školních obcích nad 5000 obyvatelů může okresní školní úřad zprostiti místní školní úřad závazku posílati opisy seznamu dětí školou povinných správám škol a může naříditi správcům všech podřízených, veřejných i soukromých škol, aby místnímu školnímu úřadu zaslali jmenné seznamy všech dětí do jejich škol přijatých.

§ 15. O soupisech mládeže školou povinné v zemi Slovenské platí až do nové zákonné úpravy zatím dosavadní předpisy.

§ 16. (¹) Kdo při soupisu zamlčí dítě školou povinné nebo vědomě o něm udá něco nesprávného nebo kdo odepře oznámiti potřebné údaje, potrestá se podle § 14 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. pokutou od 50 Kč do 200 Kč nebo při nedobytnosti pokuty vězením od 1 do 14 dní. Orgány, které provádějí soupis mládeže školou povin-

né, necht' upozorní rodiče nebo jejich zástupce na tato zákonná ustanovení.

(²) Trestní oznámení podá sepisující úřad nebo orgán příslušnému okresnímu úřadu.

§ 17. Roční soupisy mládeže školou povinné jsou podkladem pro založení a doplňování výkazů a matrik mládeže školou povinné (§§ 18—22). Výsledek soupisu budiž sepisujícím orgánem přezkoušen podle výpisů z rodných a úmrtních matrik a z cizineckých seznamů obcí.

Evidence dětí školou povinných a chodících do svých příslušných veřejných škol národních.

§ 18. (¹) Děti ve věku školou povinném (§ 7), které byly přijaty a chodí do své příslušné veřejné školy národní (obecné, měšťanské, pomocné), jež je pro ně podle platných předpisů normálně školou povinnou, vedou se v přehledu jen na této škole v třídních výkazech docházky a prospěchu žáků spolu s ostatními dětmi do této školy chodícími.

(²) Do výkazu jest zapsati každé dítě ihned, jakmile bylo do školy přijato.

(³) Z výkazu smí býti dítě vyškrtnuto jen:

- a) vyhovělo-li školní povinnosti a bylo ze školy pravoplatně propuštěno,

- b) zemřelo-li,

- c) vystoupilo-li proto, že se přestěhovalo,

- d) vystoupilo-li ze školy z jiného platného důvodu, přípustného podle platných předpisů.

(⁴) Vedení výkazů přísluší třídním učitelům příslušné školy za dozoru správce školy.

(⁵) U dětí, které se na počátku školního roku do školy nedostaví, ač do ní chodily v minulém školním roce až do prázdnin, budiž vždy dán správou školy podnět k úřednímu šetření, zda a kterak dále vyhovují zákonné školní povinnosti.

K § 18 poznámka. Třídní výkaz se píše, jakmile je zjištěn počet žactva; děti, které byly uvedeny v seznamu žactva povinného ke školní docházce, ale nedostavily se včas k zápisu, zapisují se do třídních výkazů teprve tehdy, až do školy přijdou.

Matriky dětí školou povinných a nechodících do svých příslušných veřejných škol národních.

§ 19. (¹) Děti ve věku školou povinném, které z kteréhokoli důvodu nechodí do své příslušné povinné školy národní, obecné nebo měšťanské nebo pomocné, vedou se v přehledu ve zvláštních »Matrikách dětí školou povinných, které nechodí do svých povinných veřejných národních škol«. Při tom se nehledí na to, zda se vedou kromě toho v přehledu také ve třídních výkazech docházky a prospěchu žáků na školách, do kterých snad chodí.

(²) Do těchto matrik jest zapisovati děti, v školní obci bydlící, jakmile se pro ně počne zákonná školní povinnost (§ 7), i děti, které se v době své školní povinnosti do obce přistěhují, oboje, pokud nechodí do veřejné národní školy, jež by byla pro ně normálně školou povinnou, to jest:

a) děti zproštěné docházky do veřejné obecné školy podle §§ 1 a 2 zák. č. 72/1936 Sb. z. a n.,

b) děti, které z kteréhokoli jiného důvodu nechodí do své příslušné povinné národní školy (na př. ty, které chodí do školy v jiném obvodu atp.).

(³) Rovněž jest do matriky ihned pojmouti dítě, které chodilo do své povinné veřejné národní školy, ale — jsouc ještě ve věku školou povinném — přestalo do ní choditi z důvodů zákonem uznaných.

(⁴) Z matriky smí býti dítě vyškrtnuto jen,
a) bylo-li přijato do své povinné veřejné národní školy,

b) vyhovělo-li školní povinnosti a nabylo-li příslušného osvědčení propouštěcího,

c) zemřelo-li,

d) vystěhovalo-li se ze školní obce.

(⁵) Děti, osvobozené od povinné docházky do své příslušné povinné školy podle §§ 1 a 2 zák. č. 72/1936 Sb. z. a n., budou z výkazu vymazány koncem vyučovací doby školního roku, v němž dovršily nebo dovrší 14. rok života, nebo, začaly-li snad choditi do školy před ukončením 6. roku života, koncem vyučovací doby osmého školního roku, následujícího po tomto počátku školní docházky.

(⁶) Vedení matrik přísluší orgánům povinným sdělávati soupis mládeže podle §§ 14—15. Správci školy se zůstavuje, aby převzal úkol založení a vésti matriku.

§ 20. Správce veřejné školy obecné (vyjímajíc ty školy státní, o nichž platí § 21) je povinen působiti spolu při zakládání a vedení matrik dětí školou povinných a nechodících do svých příslušných veřejných škol národních (§ 19) tím, že podává orgánu, pověřenému vedením matriky, zprávy o každém vstupu některého z dětí, uvedených v § 19, odst. 2 a 3, do školy nebo o jeho vystoupení ze školy a oznámí zároveň příčinu vstupu nebo vystoupení.

§ 21. Ředitelé a správcové všech veřejných škol středních, cvičných škol při veřejných učitelských ústavech i veřejných ústavů speciálních, do nichž chodí děti ve věku školou povinném, které by jinak náležely do veřejné obecné školy, jsou povinni odevzdati orgánům, pověřeným vedením matrik, do jejichž obvodů náleží bydliště žáků, seznam všech dětí školou povinných, které chodí do jejich ústavů, s udáním jejich rodných dat a bytu, a to vždy do osmi dní po začátku školního roku nebo, vstoupil-li žák do ústavu mezi školním rokem, do osmi dní po jeho vstupu. Totéž platí i pro ředitele a správce státních národních škol (§ 2, odst. 2 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n.) a pro správy všech soukromých škol bez rozdílu kategorie. Stejným způsobem jest hlásiti vždy ihned výstup dítěte ze školy neb ústavu.

§ 22. Orgány, pověřené vedením matrik narozených a zemřelých, jsou povinny, aby orgánům, povolaným vésti výkazy mládeže školou povinné, vydávaly na požádání bezplatně a bez

kolku potřebné výpisy z matrik narozených a zemřelých.

K § 22 poznámka. Ministerstvo pošt a telegrafů výn. z 30. XI. 1935, č. 66.766/VI přiznalo úřední korespondenci ředitelství (správ) všech veřejných vyučovacích a vzdělávacích ústavů ve vzájemném styku s duchovními úřady všech vyznání osvobození od poštovního.

Děti osob kočujících.

§ 23. ⁽¹⁾ Osoby, které provozují kočovnou živnost nebo jiné kočovné povolání, sezonní dělníci atp., nesmějí se zřením k § 20 zák. č. 62/1869 ř. z. nebo k §§ 1, 4 a 5 zák. čl. XXXVIII/1868 svých dětí ve věku školou povinném zbavovati vyučování, předepsaného pro veřejnou obecnou školu tím, že je berou spolu na cesty.

⁽²⁾ Tyto děti mají dostáti školní povinnosti zpravidla ve svém bydlišti.

⁽³⁾ Zemskému školnímu úřadu se zůstává, aby v dorozumění se zemským úřadem určil podmínky, za kterých by se jednotlivým osobám, jež kočují z povolání nebo jsou zaměstnány jako sezonní dělníci, výjimečně mohlo povolit, aby braly s sebou na cesty své děti školou povinné. Při tom budiž také stanoven způsob, jak se má ke školní docházce takových dětí dohlížeti a jak zaručiti, aby se jim dostávalo vyučování jak možná pravidelně a dostatečnou měrou.

Děti chodící do školy v cizině.

§ 24. Dětem školou povinným, přebývajícím v republice Československé, je dovolena docház-

ka do cizozemských škol — ač není-li v této věci s cizím státem nic jiného smluveno — jen podle zvláštního povolení zemského školního úřadu, uděleného po dohodě se zemským úřadem a zemským úřadem finančním. Povolení smí býti uděleno jen, když zařízení a zvláštní poměry cizozemské školy zaručují, že se v ní dítěti dostane výchovy a vzdělání rovnocenného s výchovou a vzděláním, kterého by nabylo ve své příslušné obecně škole. Jinak buďte tyto děti posuzovány obdobně jako děti, chodící u nás do soukromých škol bez práva veřejnosti.

Děti cizinců a děti bydlící v cizině.

§ 25. ⁽¹⁾ S dětmi cizinců u nás přebývajícími budiž stran školní povinnosti nakládáno zpravidla jako s dětmi domácimi, ač není-li v této věci s jinými státy nic jiného smluveno, nebo není-li zvláštními předpisy stanovena výslovně výjimka.

⁽²⁾ Děti, bydlící v cizině, smějí choditi do školy v tuzemsku jen na základě zvláštního povolení zemského školního úřadu, uděleného po dohodě se zemským úřadem a zemským úřadem finančním, ač není-li v této věci s jinými státy nic jiného smluveno.

Oddíl III.

Přijímání žactva do obecné školy.

A) Na počátku školního roku.

Zápis žactva.

§ 26. ⁽¹⁾ Místní školní úřad má po dohodě se správcem školy nejpozději 8 dní před zápisem (§ 28) vyhlásiti místo, den a hodiny, kdy se bude konati zápis žáků na příští školní rok, a spolu připomenouti rodičům nebo jejich zástupcům jejich povinnost v této věci s poukazem na zákonné následky, kdyby jí nesplnily. Toto vyhlášení staň se v sídle školy i v přiškolených obcích způsobem v místě obvyklém. Obsah vyhlášky bud' omezen jen na věci, týkající se zápisu.

⁽²⁾ Je-li v školní obci několik školních obvodů, bud'te tyto obvody ve vyhlášce uvedeny.

§ 27. ⁽¹⁾ Zákonní zástupci dětí jsou povinni dbáti, aby se děti obecnou školou povinné dostavily v některý den zápisu do školy, aby byly počátkem školního roku přijaty.

⁽²⁾ Vstupuje-li dítě nově do školy, o kterou jde, dostaví se k zápisu zpravidla v průvodu některého ze svých zákonných zástupců, výjimkou v průvodu některé jiné dospělé osoby.

⁽³⁾ Nemůže-li se dítě ze závažného důvodu dostaviti k zápisu v určené dny, může býti ohlášeno k zápisu vhodnou osobou nebo i písemně.

§ 28. ⁽¹⁾ Zápis koná správce školy zpravidla v školní budově. Uzná-li správce školy za vhod-

né, může zaříditi, aby se zápis prováděl i v jednotlivých přiškolených obcích. Na vícetřídních školách mohou býti také ostatní učitelé přibráni k pracím při zápise žactva.

(²) Čas zápisu buď stanoven tak, aby se konal zpravidla v prvních dvou dnech hlavních prázdnin.

Které děti musí býti přijaty do veřejné obecné školy.

§ 29. (¹) Děti, které bydlí v obvodě veřejné obecné školy v zemích České a Moravskoslezské a jsou ve věku školou povinném, buďte, byvše přihlášeny, za všech okolností přijaty do veřejné obecné školy, ač nebrání-li jejich přijetí jiné platné předpisy [na příklad předpisy o povinnosti choditi do měšťanské školy, do pomocné školy (třídy), ustanovení uvedené v odstavci 2, předpisy zdravotně policejní a t. p.].

(²) Podle § 20, odst. 2 zák. č. 17/1870 mor. z. z. ve znění zákona č. 4/1906 mor. z. z. smějí býti do veřejné obecné školy na území býv. Moravy zpravidla přijímány jen děti, které jsou mocny jejího vyučovacího jazyka.

(³) Ustanovení odstavce 1 platí též pro státní a obecní (komunální) obecné školy v zemi Slovenské. Konfesijní veřejné školy v této zemi v obcích, kde není jiné veřejné obecné školy, jsou podle § 45 zák. čl. XXXVIII/1868 povinny přijímati děti jiného náboženského vyznání, nedosáhne-li počet těchto dětí čísla 30, mohou však přijmouti i více takových dětí.

§ 30. Dětem ve věku školou povinném, které bydlí v zemích České a Moravskoslezské mimo obvod veřejné obecné školy, nesmí býti přijetí do této školy odepřeno, jestliže a pokud místo v učebnách stačí a nepřekročí-li se jejich přijetím největší přípustný počet žactva ve třídě, ač nebrání-li jejich přijetí jiné platné předpisy (na př. předpisy o povinnosti choditi do měšťanské nebo do pomocné školy [třídy], ustanovení uvedené v § 29, odst. 2, předpisy zdravotně policejní a t. p.).

Které děti mohou, ale nemusí býti přijaty do veřejné obecné školy.

§ 31. ⁽¹⁾ Děti ve věku školou ještě nepovinném mohou býti do školy přijaty jen, dovrší-li 6. rok života v době od počátku školního roku do nejbližšího konce roku občanského, není-li pochybností o jejich tělesné a duševní dospělosti, nepřeplní-li se jejich přijetím školní světnice a nepřekročí-li se největší přípustný počet dětí ve třídě.

⁽²⁾ O tom, má-li býti do školy přijato dítě ve věku školou ještě nepovinném, rozhoduje místní školní úřad podle lékařského posudku, jež všude tam, kde působí školní lékař, podává tento lékař, jinak lékař úřední.

§ 32. Dětem, které chtějí po skončení školní povinnosti dále choditi do školy, budiž to zpravidla dovoleno, zvláště když nevýchodily ještě úplně nejvyšší třídy příslušné školy, pokud se tím nezvýší náklad na školu a nevysíloví-li se pro-

ti tomu učitelská konference. Avšak okresní školní úřad může jim kdykoli odepříti další docházku do školy, když to učitelská konference navrhne z důvodů pedagogických.

§ 33. (1) Jestliže by se přijetím dětí, které mohou, ale nemusí býti přijaty do školy, zvětšil náklad na školu, je k přijetí jich potřebí souhlasu vvdržovatelů školy.

(2) Za přeplněnou hudiž ve smyslu §§ 30 a 31 pokládána učebna, jakmile na jednoho žáka nepřipadne ani $0.60\ m^2$ z plochy podlahy, na ktercu lze postavit školní lavice, nečítajíc tedy místo pro stůl učitelův, skříň, tabuli, kamna s příslušenstvím a volný přístup k lavicím.

Kontrola po zápise.

a) V zemích České a Moravskoslezské.

§ 34. (1) Správce školy označí v soupise, byl-li mu dodán (§ 14, odst. 4), všechny děti, které nebyly zapsány.

(2) Děti, které v tomto soupise nejsou uvedeny, ale do školy byly přijaty, vykáže ve zvláštním seznamu.

(3) Oba seznamy se předloží orgánu, který je povinen sdělávati soupis dětí školou povinných, aby vyšetřil, čeho je potřebí, a zakročil podle potřeby proti liknavým rodičům nebo jejich zástupcům.

(4) Byl-li místní školní úřad zproštěn závazku posílati správci školy soupis, platí ustanovení § 14, odst. 5.

b) V z e m i S l o v e n s k é .

§ 35. Až do nové zákonné úpravy evidence mládeže školou povinné platí v této věci zatím dosavadní předpisy.

c) S p o l e č n á u s t a n o v e n í .

§ 36. O povinnostech ředitelství středních škol, cvičných škol při veřejných učitelských ústavech i veřejných speciálních ústavů, do kterých chodí děti školou povinné, správ (ředitelství) státních národních škol i správ všech soukromých škol, do kterých chodí takové děti, aby ohlašovaly všechny děti povinné školou, které byly do jejich škol přijaty, s udáním jejich rodných dat a bytu, platí § 21.

§ 37. ⁽¹⁾ Nebudou-li děti, které nejsou osvobozeny žádným zákonným důvodem osvobozovacím (zák. č. 72/1936 Sb. z. a n.) od docházky do veřejné obecné školy, v prvních čtrnácti dnech zapsány do školy, má místní školní úřad jejich zákonné zástupce upomenouti, aby své povinnosti dostáli. Nedají-li zapsati dítě ani v dalších 3 dnech do veřejné školy obecné, potrestají se pokutou od 25 do 200 Kč nebo při nedobytnosti pokuty vězením od 1 do 14 dnů.

⁽²⁾ Trestní oznámení podá místní školní úřad příslušnému okresnímu úřadu.

B. V š k o l n í m r o c e .

§ 38. ⁽¹⁾ V školním roce smějí se v zemích České a Moravskoslezské do obecné školy přijí-

mati děti zpravidla jen tehda, když se přestěhovaly.

(²) Povolovati výjimečně přijetí dítěte v školním roce kromě přestěhování rodičů přísluší podle § 22 zák. č. 62/1869 ř. z. zpravidla jen okresnímu školnímu úřadu. Za pilné případy, v kterých může podle uvedeného paragrafu takové povolení dáti místní školní úřad pro školy jemu podřízené, bud'te pokládány jen žádosti o přijetí dítěte školou povinného:

a) které dosud vůbec nechodilo do školy z kteréhokoliv důvodu, aniž se jinak vzdělávalo;

b) které se dosud učilo doma nebo ve škole soukromé;

c) které dosud chodilo do školy měšťanské či střední nebo pomocné (§ 245) a přestalo do ní z platných důvodů choditi;

d) které se přestěhovalo byt' bez rodičů z důvodů úmrtí, rozluky nebo rozvodu rodičů, nebo závažných důvodů zdravotních.

§ 39. Otvírá-li se v školním roce nová veřejná škola, nepotřebují děti školou povinné, které v obvodě nové školy bydlí, zvláštního povolení, aby byly do ní přijaty.

§ 40. (¹) Přestupuje-li dítě v školním roce do jiné obecné školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, musí býti v školní zprávě potvrzeno, že bylo odhlášeno u správy školy, do které dosud chodilo.

(²) Znamky, obsažené naposled v školní zprávě, a datum přijetí ve školním roce i jeho

příčina buďte zapsány ve výkaze školní docházky a prospěchu žactva.

C. Společná ustanovení o přijímání žactva.

Co se zjišťuje při zápise.

§ 41. ⁽¹⁾ Při zápise žáka buď zjištěno:

a) jméno a příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, náboženské vyznání a nynější bydliště dítěte; jeho státní občanství, u státních občanů čsl. jeho domovská obec a úřad vedoucí rodnou matriku dítěte;

b) jméno, příjmení, stav a bydliště otcovo; při sirotcích bez otce, při nemanželských dětech, jakož i při dětech z manželství rozloučeného nebo rozvedeného, daných do péče matčiny, jméno, příjmení, stav a bydliště matčino i poručníkovu a poručenský soud; při úplných sirotcích nebo při dětech, jejichž rodiče jsou neznámi, jméno, příjmení, stav a bydliště zákonného zástupce dítěte a poručenský soud; u dětí v cizí péči buď kromě toho zjištěno jméno, příjmení, stav a bydliště odpovědného pěstouna a dozorčího důvěrníka podle §§ 4 a 11 vl. nař. č. 29/1930 Sb. z. a n.

⁽²⁾ Chodilo-li dítě v předešlém školním roce do některé veřejné školy nebo do soukromé školy s právem veřejnosti, nebo vykonalo-li pro přijetí do obecné školy zkoušky podle § 278, budiž správci školy předložena poslední školní zpráva nebo příslušné školní vysvědčení nebo vysvědčení o vykonané zkoušce.

(³) Data, která se mají zjistiti při zápise, buďte pokud možná náležitě prokázána příslušnými doklady.

(⁴) Vzejdou-li při zápise důvodné pochybnosti o jednotlivých údajích, budiž učiněno vhodné opatření (na př. vyžádání ex offio výpisu z matrik, dotaz a pod.) k odstranění pochybností o jednotlivých údajích; nestačí-li to, buď podána zpráva okresnímu školnímu úřadu a vyčkáno jeho rozhodnutí.

(⁵) Jména dětí, pro které není zřízen poručník, ač by zřízen býti měl, buďte s příslušnými daty oznámena příslušnému poručenskému soudu.

(⁶) Je-li na škole zavedeno vyučování některému nepovinnému předmětu, buďte rodiče nebo jejich zástupci otázeni, zda se jejich dítě zúčastní tohoto vyučování. Rovněž buďte dotázeni, zda snad má dítě býti osvobozeno od vyučování některému předmětu povinnému.

Přesídlení dětí.

§ 42. (¹) Zákonní zástupci školních dětí jsou povinni oznámiti správci školy, má-li se dítě přestěhovati z obvodu školy a přestane-li proto do ní choditi.

(²) Správce školy jest povinen, aby oznámil orgánu, pověřenému soupisem dětí školou povinných, že se dítě z obvodu školy odstěhovalo, jakmile se o tom doví.

(³) Nepřijde-li dítě bez omluvy déle než týden do školy, má správce školy dáti místnímu

školnímu úřadu podnět, aby provedl šetření, zda se dítě z obvodu školy neodstěhovalo.

(⁴) Doví-li se orgán, pověřený soupisem dětí školou povinných, že se dítě povinné školou z jeho obvodu ve školním roce odstěhovalo, má to oznámiti bez odkladu příslušnému orgánu nového místa pobytu, aby mohlo býti opatřeno zapísání dítěte do školy a provedena kontrola školní docházky.

§ 43. (¹) Doví-li se orgán, pověřený soupisem dětí školou povinných, že se dítě školou povinné přistěhovalo do školního obvodu, má to oznámiti neprodleně správci příslušné školy.

(²) Nepřihlásí-li se přistěhovalé dítě do 8 dnů do školy, upomene místní školní úřad rodiče nebo jejich zástupce a učiní podle potřeby oznámení se zřením k § 37.

§ 44. (¹) Při přestěhování dítěte z obvodu školy vydá správa školy rodičům dítěte nebo jejich zástupcům stručné osvědčení o dosavadním zaškolení dítěte, aby se jím mohli prokázati při zápise do školy, do níž dítě nově vstoupí.

(²) Potom buďte na školní zprávě připsána data, jichž je potřebí pro zápis do školy nového místa pobytu, pokud nejsou již obsažena ve školní zprávě, načež buď zpráva odeslána správě školy nového místa pobytu s příslušným oznámením. Je-li klasifikace žáka za běžné pololetí již zcela nebo zčásti provedena, zašle se takový posudek zároveň se školní zprávou.

(³) Nemá-li dítě dokladů (odst. 1 a 2), je správa školy povinna tyto doklady ihned vyžá-

dati, po případě obrátiti se na okresní školní úřad.

Poplatky za přijetí dítěte do školy.

§ 45. ⁽¹⁾ Za přijetí dítěte do veřejné obecné školy nesmí se v zemích České a Moravsko-slezské vybíratí žádný poplatek.

⁽²⁾ Ustanovení § 1, odst. 2 zák. čl. XLVI/1908, podle něhož se smí na státních, obecních (komunálních) a církevních školách v zemi Slovenské vybíratí zápisné nejvýše po 50 haléřích za žáka ve prospěch udržování školní knihovny, zůstává nedotčeno. Nemajetní rodičové nebo jejich zástupci buďte na svou žádost od zápisného osvobozeni.

Oddíl IV.

Zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin.

Na počátku školního roku.

§ 46. ⁽¹⁾ Po skončeném zápise buďte žáci zařadění do tříd, pokud se týče do vyučovacích oddělení ve třídách, do zvláštních oddělení školních a do vyučovacích skupin, zřízených při škole v mezích tříd. Nepřísluší-li rozhodovati o zařadění dětí učitelské konferenci (§ 47, odst. 3), přísluší tato působnost zpravidla správci školy, který však může tímto úkolem pověřiti podle okolností vůbec učitelskou konferenci.

⁽²⁾ Pro zařadění dětí jsou rozhodné předpisy učebných osnov o rozdělení jednotlivých postupných ročníků do postupných tříd a vyučo-

vacích oddělení ve třídách, po případě zvláštní rozhodnutí školního inspektora o změnách v zařazení žactva, vyslovená podle §§ 51 a 52, a ustanovení § 5 o zařazení žáků do zvláštních oddělení.

§ 47. (1) Dítě, které v předcházejícím školním roce chodilo do obecné školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, zařadí se podle poslední školní zprávy do třídy neb oddělení, jež zahrnuje onen postupný ročník, do něhož postoupiti bylo prohlášeno způsobilým nebo který má opakovati. Není dovoleno konati s ním na počátku školního roku zvláštní dodatečné nebo opravné zkoušky z jednotlivých předmětů.

(2) Dítka, které prokázaly způsobilost pro určitou třídu neb oddělení zkouškou podle § 278, buďte zařaděny podle zkušebního vysvědčení.

(3) O zařazení dětí, jichž se nikterak netýká odstavec 1 nebo 2, rozhoduje učitecká porada, přihlížejíc k vědomostem každého dítěte zvlášť. Při tom budiž dbáno, aby dítě nebylo bez závažných důvodů zdržováno ve třídě nebo vyučovacím oddělení nižším, než jest to, které odpovídá jeho věku, má-li náležitou duševní způsobilost, aby stačilo vyučování v této třídě neb oddělení. Dítě, mající z učebných předmětů zvláště významných — především z vyučovacého jazyka a z počtů — na pravoplatné školní zprávě nebo vysvědčení známky aspoň dostatečné, budiž zařaděno do nejbližší vyšší třídy nebo vyučovacého oddělení, které se srovnávají s nejbližší vyšším

postupným ročníkem. Vzejdou-li důvodné pochybnosti o vědomostech nebo o duševním vývoji některého dítěte, může býti dříve vyzkoušeno učitelem a jeho duševní stav — podle možnosti — vyšetřen školním lékařem; takové vyzkoušení a vyšetření je bezplatné.

(⁴) Neznalost vyučovacího jazyka školy nebudiž sama o sobě pokládána ani za překážku přijetí dítěte do školy, ani za důvod k jeho odchýlnému zařazení, pokud není opak výslovně stanoven (na př. § 29, odst. 2).

K § 47 poznámka. Podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 9. ledna 1931, čís. 161.330/30, neuděluje se již povolení, aby žák, který dovršil věk potřebný ke vstupu do obecné školy vůbec, počal svoji docházku školní hned ve druhém postupném ročníku pro mimořádný svůj duševní rozvoj a fysické schopnosti.

§ 48. Když školní dívky byly zařaděny, buďte napsány třídní výkazy docházky a prospěchu. Správce školy předloží zároveň okresnímu školnímu úřadu přehledný výkaz o počtu, pohlaví, národnosti a náboženském vyznání dětí, zařaděných do jednotlivých tříd, oddělení a skupin.

§ 49. Mají-li v organizaci školy býti provedeny změny nebo je-li jinak některých opatření třeba, správce školy dej podnět, aby příslušný školní úřad zařídil, čeho třeba, pokud se týče, aby podal žádost s vylíčením okolností. Dříve nežli správce školy učiní takové návrhy, dej

o nich pojednati v učitelské konferenci a zápis o tom sepsaný připoj k návrhu.

V školním roce.

§ 50. ⁽¹⁾ Dítky, které vstoupí do školy v školním roce, přestupující z obecné školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, bud' te zařaděny podle toho, do které třídy nebo oddělení dosud chodily, obdobně podle ustanovení § 47, odst. 1.

⁽²⁾ O zařadění ostatních dětí, vstupujících do školy v školním roce, rozhodne učitelská porada, šetříc obdobně ustanovení § 47, odst. 3.

Přípustné změny v zařadění dětí do tříd.

§ 51. ⁽¹⁾ Školním inspektorům přísluší, aby rozhodovali podle § 5, odst. 2 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. o změnách v zařadění dětí do tříd, jimiž by se odstraňovalo přeplnění některé třídy tak, aby se nemusila zříditi nová zatímní pobočka (postupná třída).

⁽²⁾ Školní inspektoři rozhodující v této věci jsou zavázáni šetřiti zásad § 52.

§ 52. ⁽¹⁾ V zařadění dítek nejsou přípustné takové změny, které by rušily postup dítěte do nejbližší vyšší třídy neb oddělení, k němuž bylo prohlášeno způsobilým na konci školního roku ve školní zprávě.

⁽²⁾ Nelze přeřadovati ze třídy do třídy jednotlivých dětí, nýbrž vždy zároveň všechny děti téhož vyučovacího oddělení.

⁽³⁾ Které změny bude možno pokládati za

přípustné, ustanoví čas od času ministerstvo školství a národní osvěty zvláštním výnosem.

(⁴) Přeradění žáků, provedené podle §§ 51 a 52, je platné zpravidla vždy jen do konce vyučovací doby příslušného školního roku. Jím nemění se nic ani na označení přeraděného oddělení (řadové číslo třídy a oddělení), ani na vyučovacím účelu nebo na učivu, které je mu předepsáno učebnými osnovami při normálním zařazení žáků do tříd. Pro takové přeraděné oddělení zříditi jest vždy zvláštní výkaz o docházce a prospěchu i třídní knihu. Jakmile okolnosti dovolí, dbáti jest toho, aby takové oddělení bylo zase vřaděno do té postupné třídy, do které jinak náleží podle učebných osnov, zpravidla však vždy jen počátkem příštího školního roku.

O d d í l V.

Vyučovací čas a prázdniny.

Školní rok, hlavní prázdniny a dni prázdná.

§ 53. Viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. března 1935, č. 21.790-I, o trvání školního roku a o prázdninách na školách národních, středních, obchodních, průmyslových a odborných (Věstník 1935, č. 26, str. 86).

K § 53 poznámka. Výnosem MŠO z 8. března 1935 č. 21.790-I, stanoveno:

Š k o l n í r o k se počíná 1. září a končí se dnem 31. srpna.

Hlavní prázdniny trvají od 29. června do 31. srpna. Případně-li 27. nebo 28. červen na neděli, počnou prázdniny 27. června; případně-li 1. nebo 2. září na neděli, končí se dnem 1. nebo 2. září.

Prázdniny ve školním roce.

1. Neděle.

2. Svátky: 1. leden, 6. leden, Nanebevstoupení Páně, Boží tělo, 29. červen (15. srpen), 1. listopad, 8. a 25. prosinec. Památné dni Československé republiky (zák. č. 65/1925) 28. září, 28. říjen, 1. květen, 5. a 6. červenec.

3. Den 2. listopadu; je-li 2. nebo 4. listopadu neděle, je také 3. listopadu prázdný.

4. Vánoční prázdniny od 12 hodin v poledne 22. prosince do 2. ledna, ten den v to počítajíc. Je-li 22. prosince neděle, začínají se vánoční prázdniny již 21. prosince ve 12 hodin v poledne.

5. Pololetní prázdniny 1., 2. a 3. února. Je-li 30. ledna neděle, je také 31. ledna prázdný; je-li 5. února neděle, začne se druhé pololetí 6. února.

6. Velikonoční prázdniny od 12 hodin v poledne v úterý po Květné neděli do úterka po velikonoční neděli, ten den v to počítajíc.

7. Prázdniny o svatodušních svátcích od 12 hod. v pátek před svatodušní nedělí do úterka po svatodušní neděli, ten den v to počítajíc.

8. *Dva jednotlivé dny ve školním roce může dáti prázdno místní školní rada (na školách státních, spravovaných podle § 2 zák. z 9. IV. 1920, čís. 292 Sb. z. a n. dává inspektor). O tyto dny nelze však prodlužovati prázdniiny výše uvedené.*

9. *Zkracovati z jakýchkoliv důvodů mimoškolní čas, určený k vyučování, jest v zásadě nepřípustno.*

Hlavní prázdniiny.

§ 54. *Za mimořádných poměrů, jako při stavebních úpravách ve školní budově atd., může zemský školní úřad na jednotlivých školách pro jeden školní rok povoliti, aby hlavní prázdniiny byly přeloženy, a nelze-li jinak, i prodlouženy.*

Vyučování celodenní.

§ 55. ⁽¹⁾ *Vyučování na obecné škole je zpravidla celodenní. Při celodenním vyučování mají býti v každém týdnu dvě prázdna odpoledne (zpravidla ve středu a v sobotu) nebo jeden celý den (zpravidla středa nebo čtvrtek). Rozhodovati o týdenních prázdniinách přísluší okresnímu školnímu úřadu po slyšení učitelské konference a místního školního úřadu. Jiné týdenní prázdniiny, než stanoví 2. věta tohoto odstavce, může výjimečně povoliti zemský školní úřad.*

⁽²⁾ *Týdenní vyučovací hodiny, ustanovené učebnou osnovou, buďte na ostatní všední dny pokud možno stejnoměrně rozvrženy tak, aby na dopoledne připadl větší počet hodin, na odpoledne pak menší.*

(³) Mezi dopoledním a odpoledním vyučováním budiž přiměřená, aspoň hodinová, polední přestávka, v níž bud' školním dítkám daleko bydlicím dovolen pobyt ve školní budově za náležitého dozoru, který opatří místní školní úřad.

Střídavé vyučování polodenní.

§ 56. Zavésti střídavé vyučování polodenní (t. j. v téže místnosti se vyučuje jedna třída dopoledne, druhá odpoledne) lze jen zcela výjimečně a v jednotlivých případech po důkladně odůvodněné žádosti místního školního úřadu a jen se svolením okresního školního úřadu. Mělo-li by býti střídavé vyučování polodenní zavedeno na dobu delší než šest měsíců, je k tomu potřebí povolení zemského školního úřadu. Týdenní počet hodin při polodenním vyučování upraví pro příslušnou školu zemský školní úřad.

Nedílné vyučování dopolední.

§ 57. (¹) K odůvodněné žádosti místního úřadu školního lze povolit, aby na jednotlivých obecných školách na určitý čas nebo do odvolání bylo zavedeno nedílné vyučování dopolední, když veliký počet přespolních dětí, zdravotní a hospodářské nebo sociální poměry školního obvodu, jeho rozlehlost, jakož i cesty a povětrnost prokazují, že žádaná úprava vyučování je nezbytná nebo zvláště vhodná.

(²) Při úplném nedílném vyučování dopoledním není prázdného všedního dne v týdnu. I při takovémto vyučování musí býti vždy zachován

úplný počet vyučovacích hodin, ustanovený učebnou osnovou, dopolední vyučování nesmí však býti delší než 5 hodin.

(³) Nedílné vyučování dopolední lze povolit podle okolností také jen na část školního roku nebo pro některé třídy.

(⁴) Podle místních okolností lze na škole povolit také jen částečně nedílné vyučování dopolední pro 2 až 4 dny v týdnu.

(⁵) K návrhům na zavedení nedílného vyučování dopoledního, ať úplného, ať částečného, buďte připojeny:

a) rozvrhy hodin pro všechny třídy;

b) jména všech přískolených obcí nebo částí obcí, pokud se týče obcí, z nichž děti do školy docházejí, jejich vzdálenost od místa školy a počet žactva z každé této obce nebo její části;

c) popis cest a povětrnostních poměrů;

d) vyličení zaměstnání obyvatelstva;

e) vyjádření rodičovského sdružení, je-li při škole zřízeno.

(⁶) Před rozhodnutím budiž vyžádán zevrubný posudek znalce pedagogického a zdravotního.

(⁷) Povolovati úplné nedílné vyučování přísluší zemskému školnímu úřadu. Částečné nedílné vyučování podle odstavce 4 povolují okresní školní úřady, jimž zemský školní úřad může dáti v této věci směrnice.

Denní hodiny vyučovací.

§ 58. Denní hodiny vyučovací ustanoví v mezích úpravy vyučování podle §§ 55 až 57 místní

školní úřad, slyšev po vyjádření školního nebo úředního lékaře učitelskou konferencí a přihlédaje pečlivě k místním poměrům i k menší otužilosti mladších dětí školních. Denní hodiny vyučovací mohou býti ustanoveny pro zimní období odchylně. Je-li při škole rodičovské sdružení, buď vždy požádáno, aby se předem vyjádřilo.

Přestávky za vyučování.

§ 59. ⁽¹⁾ V každé vyučovací hodině věnuje se vyučování 50 minut. Při celodenním vyučování nastane po každém padesátiminutovém období vyučovacím v řadě lichém desetiminutová přestávka na zotavenou, po každém takovém období v řadě sudém přestávka dvacetiminutová. Při nedílném vyučování dopoledním je dvacetiminutová přestávka mezi 3. a 4. vyučovací hodinou; mezi ostatními vyučovacími hodinami pak jsou přestávky desetiminutové.

⁽²⁾ Za přestávek buďte učebny řádně vyvětrány. Kde okolnosti dovolují, necht' dítky aspoň v čase delších přestávek opustí učebny a ztráví přestávky za dozoru na volném vzduchu nebo aspoň na dobře vyvětrané chodbě.

⁽³⁾ Času mimo přestávky buď plnou měrou užito k vyučování, které nesmí býti učitelem již jinak zkracováno. Stejně však není dovoleno zkracovati přestávky.

K § 59 poznámka. Poněvadž v každé hodině věnuje se vyučování 50 minut, je rozvrh hodin takto:

dopoledne

8—8.50,
9—9.50,
10.10—11,
10.10—12.

odpoledne

13—13.50,
14—14.50,
15.10—16.

Na školách, kde se počíná vyučování v 8¹/₂ dopoledne a ve 13¹/₂ odpoledne, je rozvrh hodin:

dopoledne

8.30—9.20,
9.30—10.20,
10.40—11.30,
11.40—12.10.

odpoledne

13.30—14.20,
14.30—15.20,
15.40—16.30.

O d d í l V I.

Školní docházka.

Obecná ustanovení.

§ 60. ⁽¹⁾ Dítky, přijaté do obecné školy, mají v předepsaném vyučovacím čase pravidelně choditi do školy, pravidelně se účastniti vyučování všem předmětům povinným, pokud nebyly výslovně od tohoto vyučování osvobozeny, i všem nepovinným předmětům, ke kterým byly počátkem školního roku přihlášeny, dokud snad podle § 119 z tohoto vyučování nevystoupily.

⁽²⁾ Zákonní zástupci dětí jsou povinni dbáti, aby dítky chodily do školy pravidelně a včas.

⁽³⁾ Školní dítky mají se včas dostaviti do školní budovy. Správce školy má pečovati, aby škola a učebny byly před vyučováním aspoň čtvrt

hodiny napřed otevřeny a aby v nich byla předepsaná teplota (§ 77). Při špatném počasí a v zimě budiž dětem, zvláště bydlí-li daleko, dovolen místním školním úřadem vstup do školy i před ustanoveným časem. Zvláštní zřetel budiž brán na děti, které do školy dojíždějí. Podle možnosti buď jim vyhrazena zvláštní, v zimě vytápěná místnost a buď postaráno o dozor na ně. Podobně buď postaráno i o děti, které se neúčastní vyučování ve všech hodinách.

Dovolená pro žactvo.

§ 61. ⁽¹⁾ O dovolenou, aby se dítě nemusilo dostavit do školy, budiž požádáno zpravidla napřed, a to na jednotlivé hodiny u učitele příslušného předmětu, na jeden den u třídního učitele, na několik dnů u správce školy, který o udělení dovolené uvědomí ihned třídního učitele.

⁽²⁾ Jinak se poukazuje k oddílu C výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. března 1935, č. 21.790-I (Věstník 1935, č. 26, str. 86).

Se zřením k 3. odst. § 7 vlád. nařízení ze dne 4. dubna 1925, č. 64 Sb. z. a n., budiž na všech školách dbáno toho, aby žactvo nebylo náboženskými úkony zdržováno od vyučování rozvrhem hodin řádně ustanoveného. Vyžadají-li si rodiče (jejich zástupci) pro jednotlivé žáky dovolenou na jednotlivé hodiny nebo na den, aby se mohli zúčastniti mimořádných a zvláště významných bohoslužeb nebo úkonů náboženských (biřmování, konfirma-

ce a p.), budiž jejich žádosti zpravidla vyhověno. Rozhodovati o takových žádostech přísluší řediteli (správci) školy. V pochybných případech a zvláště, jde-li o větší počet takových dovolených na škole národní, nechť si ředitel (správce) školy vyžádá rozhodnutí okresního školního úřadu nebo v zemi Slovenské a Podkarpatoruské a na školách spravovaných podle § 2 zák. čís. 292/1920 Sb. z. a n., příslušného inspektora. Uzná-li některý z těchto orgánů, v zájmu školy vhodné, může na místě dovolených pro veliký počet žáků téže třídy nebo školy povolit i na příslušný půlden nebo den prázdnou celé třídě (škole) a naříditi za takovou změnu rozvrh hodin, aby vypuštěné vyučovací hodiny byly přeloženy na hodiny pozdější nebo na prázdný půlden (den) v týdnu. (Věstník min. 1935, str. 88).

Nepředvídané zameškání školy.

§ 62. Zákonní zástupci žáků jsou povinni, aby zpravili třídního učitele co nejdříve ústně nebo písemně o každém nepředvídaném zameškání školy a uvedli zároveň příčinu podle pravdy.

Omluvné důvody pro nepředvídané zameškání školy.

§ 63. ⁽¹⁾ Za omluvné důvody se pokládá zejména:

- a) nemoc dítěte;
- b) nakažlivé onemocnění osob, které se škol-

ním dítětem bydlí v téže domácnosti nebo v témž domě, když lékař dětem školní docházku zakázal;

c) nemoc rodičů nebo jiných domácích osob, potřebují-li nezbytně služeb dítěte;

d) úmrtí nebo jiné mimořádné události v rodině nebo v blízkém příbuzenstvu;

e) špatná povětrnost, ohrožuje-li zdraví dítěte;

f) neschůdnost cesty do školy.

(²) Omluvným důvodem není, přidrželi se dítě k domácím, zemědělským nebo živnostenským pracím atp.

Péče učitelstva o školní docházku.

§ 64. (¹) Učitelé pečujte ustavičně o to, aby bylo dosaženo pravidelné a včasné školní docházky. Jsou povinni k ní přísně dozírat, podle možnosti pátrati přípustnými prostředky po příčinách vadné školní docházky u jednotlivých žáků a důkladně zkoušeti pravdivost omluvných důvodů.

(²) Třídní učitel je povinen, aby včas oznámil správci školy, jakmile dítě bez náležité omluvy zanedbá školní docházku. Správce školy je pak povinen zpravit o tom zákonné zástupce dítěte, zpravidla písemně, a vyzvati je, aby se postarali o nápravu. Neučiní-li místní školní úřad zvláštního opatření, aby takové upomínky dodávali jeho zřízení, zašle správce školy upomínku poštou, šetře ustanovení § 166.

(³) Každé svévolné zameškání školní docház-

ky nebo zaviněná nedochvilnost dítěte buď ve škole přiměřeně potrestána.

(⁴) Učitelé jsou povinni pomáhati při trestním řízení pro neomluvené zameškání školy tím, že je vyšetří a prokáží.

(⁵) Vedle tohoto přísného úředního postupu mějte učitelé na paměti, že se často osvědčují prostředky mírné: poučování rodičů, domluva, stálý zájem o dítě, proč zanedbalo školu, snaha pomoci odstraniti příčiny zanedbání školy atp.

Evidence školní docházky.

§ 65. (¹) Zameškání školy buď učitelem denně zapisováno podle školních půldnů do výkazu docházky a prospěchu; kromě toho učitel zapisuj do třídní knihy úhrnný počet školních dětí, které v jednotlivých půldnech nebyly ve škole.

(²) Zameškání, jejichž omluvný důvod je znám, nebo která až do sdělení výkazu o zameškání školy budou dostatečně omluvena, označí se jako omluvená, všechna ostatní jako neomluvená.

Trestání neomluveného zameškání školy.

§ 66. Zameškávání školy neomluvené nebo nedostatečně omluvené je přestupkem proti školní povinnosti. Zákonní zástupci dětí, které se jím provinily, budou potrestáni pokutami od 25 Kč do 200 Kč; stalo-li se zanedbání školy ze ziskuchtivosti, bude uložena pokuta do 400 Kč a při opětovaném přestupku do 1000 Kč. Při nedobytnosti pokuty může se uložit trest vězení (uzamčení) od 1 do 14 dnů.

§ 67. ⁽¹⁾ Třídní učitelé jsou povinni, aby na konci každého měsíce sepsali výkaz o zameškání školy, do něhož se zapíše děti, které v uplynulém měsíci školu zameškaly a zameškání toho neomluvily dostatečně nebo vůbec neomluvily.

⁽²⁾ Správce školy sestaví úhrnný výkaz o zameškání školy a předloží jej do 5 dnů místnímu školnímu úřadu.

Trestní řízení.

§ 68. ⁽¹⁾ Místní školní úřad je povinen, aby nejdéle do 14 dnů ode dne, kdy dostal měsíční výkaz o zameškání školy, zakročil proti zákonným zástupcům dětí, kteří odpovídají z toho, že zameškání školy nebylo dostatečně omluveno.

⁽²⁾ Při prvním zameškání školy, dostatečně neomluveném, upomene místní školní úřad odpovědné zástupce dětí na jejich povinnost, upozorní je na zákonné následky přestupků proti školní povinnosti a poznamená to v měsíčním výkaze.

⁽³⁾ Opakuje-li se zanedbání školy, předvolá místní školní úřad zákonné zástupce dětí k protokolárnímu výslechu, k němuž buď přizván pokud možná vždy též správce školy nebo jeho zástupce, zapíše jejich výpovědi do příslušné rubriky výkazu a vrátí jej potom správci školy.

§ 69. Jakmile správce školy dostane zpět výkaz, sepíše do 3 dnů trestní oznámení o zanedbávané školní docházce žáků, u kterých napomenutí místního školního úřadu nemělo kladného výsledku, a to o každé obviněné osobě zvlášť. V trestním oznámení buď uvedeno jméno,

den a rok narození žáka nebo žáků, kteří školu zanedbávali, jméno a bydliště odpovědné osoby a případně i přitěžující okolnosti (ziskuchtivost, opětné zanedbání a pod.). Správce školy poznamená potom v měsíčním výkaze o zanedbané školní docházce, že bylo trestní oznámení učiněno a kdy, a předloží výkaz, připojiv trestní oznámení, okresnímu školnímu úřadu, který prozkoumá věc a zašle pak trestní oznámení příslušnému okresnímu úřadu.

§ 70. (1) Trestní pravomoc při stíhání přešupků proti školní povinnosti a docházce přísluší podle čl. 6, odst. 2 zákona č. 125/1927 Sb. z. a n. úřadům politickým.

(2) Školní úřady a orgány jsou povinny, aby politické úřady při výkonu této trestní pravomoci podporovaly tím, že jim budou podávati potřebné zprávy, posudky a návrhy náležitě instruované.

(3) Pokyny o výkonu trestní pravomoci byly vydány výnosem ministerstva vnitra v dohodě s ministerstvem školství a národní osvěty a s ministerstvem zemědělství ze dne 3. ledna 1929, č. 6.367/28 (Věstník ministerstva vnitra 1929, str. 15 a výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 7. prosince 1928, č. 158.519/S/3-Věstník 1928, č. 126, str. 557).

(4) O výsledku trestního řízení uvědomí politický úřad vždy okresní školní úřad, který zpraví správce školy a místní školní úřad.

(5) Vyřizování trestní agendy školní budiž pokládáno za věc pilnou.

§ 71. Nečiní-li rodiče, ač byli opětovně trestáni, zadosť povinnosti posílati děti do školy, buďž proti nim zavedeno řízení podle §§ 176 až 178 ob. zák. obč. o omezení otcovské moci nebo podle poslední věty § 4 zák. čl. XXXVIII/1868. Návrhy v této věci podá učitelská konference okresnímu školnímu úřadu.

O d d í l VII.

Školní výchova tělesná a mravní.

A. T ě l e s n á v ý c h o v a.

Úvodní ustanovení.

§ 72. Úkoly školy v oboru tělesné výchovy žactva v užším smyslu jsou stanoveny učebnými osnovami.

Zdravotně-policejní služba ve škole vůbec.

§ 73. ⁽¹⁾ Povinnosti zdravotně-policejních orgánů, jež se týkají i zdravotně-policejního dozoru na školy, jsou stanoveny zvláštními předpisy, zejména:

a) zákonem ze dne 15. dubna 1920, č. 332 Sb. z. a n., jímž stát přejímá výkony zdravotně-policejní, se změnami podle zákona ze dne 13. července 1922, č. 236 Sb. z. a n., a podle zákona ze dne 21. prosince 1922, č. 405 Sb. z. a n.,

b) vládním nařízením ze dne 11. ledna 1923, č. 24 Sb. z. a n., o úpravě výkonů služby zdravotně policejní.

⁽²⁾ Orgány těmi jsou především státní obec-

ní (městští) a obvodní lékaři a přísluší jim mimo jiné výkon zdravotního dozoru ke školám vůbec, prováděti veřejné očkování proti neštovicím, léčiti chudé, lékařský dozor nad školní mládeží, spojený s občasnými výklady zdravotními, jakož i odborná součinnost v oboru sociální péče, jmenovitě i udílení bezplatných porad pro tuberkulosní chudé ve vlastní ordinaci. Vyšší dozor v služebním oboru zdravotní policie vůbec přísluší okresním úřadům.

(³) Učitelé a správcové škol mají si ve všech závažnějších věcech, které se týkají zdraví školních dětí, vyžádati rady lékaře, jemuž je svěřen dozor nad zdravotními zájmy ve škole, a podporovati jeho činnost.

Účast zvláštních školních lékařů při zdravotní péči o žactvo při jeho tělesné výchově.

§ 74. V této věci viz vládní nařízení č. 64/1925 Sb. z. a n., k §§ 1 a 2 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. Podrobnější instrukce o školní službě lékařské byly vydány výnosy ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. října 1924, č. 99.234/I (Věstník 1924, č. 112, str. 547), ze dne 10. listopadu 1925, č. 131.174/I (Věstník 1925, č. 136, str. 376), a ze dne 8. ledna 1926, č. 125.009/25/I (Věstník 1926, č. 10, str. 20).

Čistota v školních místnostech.

§ 75. (¹) Školní síně bez rozdílů, pak chodby a schody buďte zpravidla denně pečlivě navlhko zametány nebo vytírány a ve školním roce

aspoň pětkrát, je-li to však jen poněkud možno, také častěji omývány.

(²) Záchodové žumpy buďte včas vyprazdňovány. Budiž postaráno o pravidelné větrání a desinfikování záchodů. Sedadla záchodů buďte denně a podlaha aspoň jednou za týden umývána.

(³) Rozsáhlejší čištění celé školy, bílení nebo malování stěn a pod., budiž prováděno v hlavních prázdninách tak, aby vše před počátkem vyučování mohlo řádně vyschnouti.

(⁴) V zájmu čistoty školních místností budiž užívání jich k jiným účelům než vyučovacím omezeno na míru jak možná nejmenší. Po každém takovém mimořádném užití buďte školní místnosti pečlivě vyčištěny.

(⁵) Školní lavice a jiný nábytek buďte po denním úklidu pravidelně otírány. Pokud jen možná, budiž prach v místnostech vysáván vhodnými přístroji. Okna necht' jsou chována stále v čistotě.

(⁶) Pokud je možná, budiž opatřeno, aby vrchní oděv žáků, deštníky a pod., mohly býti odkládány bezpečně mimo učebny.

(⁷) V každé učebně budiž nádoba na odpadky a plivátko, které musí býti denně vyprazdňovány, plivátko pak čas od času desinfikováno.

(⁸) U vchodu do školní budovy a přede dveřmi každé síně buďte zařízení na čištění obuvi od bláta atp. Děti buďte přísně přidržovány, aby si obuv vždy pečlivě očistily. Pokud je možno,

ať se děti ve škole přezouvají do suché nezablácené obuvi.

(⁹) Pečovati o náležitě čištění školních místností podle předchozích ustanovení přísluší místnímu školnímu úřadu. Správce školy je povinen upozorniti místní školní úřad na zpozorované nedostatky a žádati o nápravu. Nejedná-li takto pořádek, oznam to v zemích České a Moravsko-slezské okresnímu školnímu úřadu, v zemi Slovenské okresnímu úřadu.

Větrání školních místností.

§ 76. (¹) Po skončeném vyučování buďte školní síně, když děti z nich odejdou, každý půlden důkladně provětrány otevřením oken. Stejně budiž podle potřeby větráno i v delších přestávkách mezi vyučováním, pokud se tím neohrozí zdraví dětí.

²) Nepřekáží-li tomu nízká teplota volného vzduchu nebo jiné okolnosti, jimiž by vyučování bylo příliš rušeno, budiž vyučováno při otevřených oknech.

(³) Jinak budiž dbáno, aby mezi vyučováním bylo řádně užíváno zvláštních větracích zařízení, která jsou ve školních místnostech, aby se vzduch v síních stále obnovoval.

(⁴) Pokud jde o větrání po vyučování, platí obdobně ustanovení § 75, odst. 9.

Teplota školních místností.

§ 77. (¹) V každé učebně (třídě, těloevičně, pracovně pro ruční práce, školní kuchyni atp.) buď zavěšen teploměr 120 až 150 cm nad pod-

lahou, a to na místě, jehož teplotu lze pokládati v síni za průměrnou.

(²) Teplota učebny nemá při topení po celou vyučovací dobu přestoupiti 17 až 18 stupňů, v tělocvičně 15 stupňů Celsia. Klesne-li teplota v kterékoli učebně pod 15 stupňů nebo v tělocvičně nebo v kuchyni pod 13 stupňů Celsia, buďž topeno nehledíc na roční dobu. Se zatápěním buďž počato vždy tak, aby již při počátku vyučování bylo dosaženo předepsané teploty.

(³) Vytápějí-li se učebny kamny, buďž pečováno o dostatečnou izolaci kamen, aby se děti nepopálily, jakož i aby netrpěly sálavým horkem, sedíce v bezprostřední blízkosti kamen.

(⁴) Ustanovení § 75, odst. 9 platí obdobně.

K § 77 poznámka. § 9 nař. z 12. března 1888, č. 40 z. z. zakazuje uzávěrky na troubách u kamen nebo zásmyčky komínové.

Čistotnost školních dětí.

§ 78. (¹) Žáci buďte učitelem důsledně při držování k zachovávání čistoty a pořádku. Čistotnost má se vztahovati nejen k tělu a oděvu, nýbrž také k vyučovacím a učebným pomůckám, k školním místnostem bez rozdílu i k nábytku a náradí. Zvláště pozorná péče buď věnována čistotě chrupu a dutiny ústní. Zjistí-li se u dítěte nečistota a nelze-li zaříditi nápravu ve škole přímo, nechť správce školy o tom jedná se zákonnými zástupci dítěte. Jinak platí ustanovení § 82.

(²). Děti nechť pobývají v učebnách vždy jen prostovlasé, s nezahaleným krkem a vůbec jen lehce oděny.

(³) V každé školní síni budiž řádné umyvadlo, mýdlo a ručníky i pro potřebu žáků. Pokud jen to prostředky vydržovatelů školy připouštějí, budiž ve škole postaráno o umyvadla i na záchodech a o sprchové lázně.

(⁴) Při kontrole čistoty dětí budiž vhodným způsobem uplatňována žakovská samospráva za dozoru učitelstva.

§ 79. (¹) Zpravidla nemá se žákům zabráňovati, aby mezi vyučováním vyšli, by vykonali své přirozené potřeby.

(²) Učitel necht' však žáky opatrně navyká, aby k tomu užívali jen přestávek mezi vyučováním, šetře však stále zdraví dětí.

Držení těla žáků.

§ 80. (¹) Na dětech budiž žádáno, aby se držely přímo, vystříhajíce se vši malátnosti zdravotním stavem neodůvodněné. V lavicích necht' sedí žáci zpříma, ale při tom přirozeně a pohodlně bez vši upřílišněné a nepřirozené ztrnulosti.

(²) Aby žáci, jdouce do školy a ze školy, nebyli příliš zatíženi knihami, sešity a jinými školními potřebami, budiž hleděno k tomu, aby s sebou přinášeli jen věci nejpotřebnější.

Péče o zrak, sluch a řeč žactva.

§ 81. (¹) K ochraně očí proti oslňujícímu světlu slunečnímu necht' učitel stále vhodným způsobem užívá záclon a zejména necht' o to pečuje, aby světlo nevpadalo s dvou protějších stran do školní síně a aby byl přístup světla,

keré by snad výjimečně vpadalo zpředu, buď zcela zamezen nebo aspoň přitlumen.

(²) Školní tabule, mapy, obrazy a pod. nesmějí býti nikdy zavěšovány nebo stavěny mezi jasně osvětlená okna.

(³) Za polosvětla nebo při umělém osvětlení, není-li náležitě intensivní, nesmí se vyučovati učebným předmětům, které namáhají zrak.

(⁴) Aby se zabránilo rozmáhání krátkozrakosti u školní mládeže, necht' učitel dbá, by žáci při psaní, kreslení a čtení zachovávali pokud možná normální vzdálenost zrakovou, t. j. aby papír nebo kniha byl od oka vzdálen aspoň 25 cm.

(⁵) Žákům nebudiž trpěno, aby psali drobným písmem, a nebudiž od nich žádáno, aby prováděli kresby nebo ruční práce příliš jemné, při kterých by bylo nutno přiblížiti oko k práci blíže než 25 cm.

(⁶) Krátkozrakým žákům budiž vždy vykázáno místo blíže školní tabule.

(⁷) Ustanovení odstavce 6 platí i pro žáky nedoslýchavé.

(⁸) Děti, trpící vadami řeči, vadnou výslovností nebo poruchami mluvidel, buďtež odkázány na radu odbornému lékaři, foniatrickému oddělení otolaryngologické kliniky universitní nebo nejbližšímu ústavu pro děti hluchoněmé.

Děti, stížené ošklivými nemocemi, nebo ve stavu vzbuzujícím ošklivost.

§ 82. (¹) Děti, stížené ošklivými nemocemi nebo přicházející do školy ve stavu vzbuzujícím

ošklivost (hrubě, nečisté atp.), buďte ze školy vzdáleny; takové děti nesmějí dříve přijíti do školy, dokud vada není napravena.

(²) Dáti podnět, aby dítě bylo z takového důvodu ze školy vzdáleno, přísluší třídnímu učiteli a rozhodne o něm správce školy pokud možná v dohodě s lékařem. Pošle-li správce školy dítě ze školy domů, oznam to ihned jeho zákonným zástupcům i místnímu školnímu úřadu a požádej je o zjednání nápravy, aby dítě co nejdříve mohlo opět plniti svou školní povinnost.

Léta pohlavního dospívání dětí.

§ 83. (¹) Učitel nezapomínej nikdy toho, že děti a zejména dívky prožívají v letech, v kterých pohlavně dospívají, období zvláště kritické a vyžadují jisté šetrnosti při činnosti převahou duševní. Tělesné výchově dospívajících dětí buď věnována v této době zvláštní péče; při tom je potřebí opatrnosti v délce cvičení, kde zejména nebudte požadovány žádné výkony dlouho trvající. Cviky rychlostní (na př. rychlý běh na krátké vzdálenosti) buďte prokládány krátkými odpočinky.

(²) Učitel jest povinen bedlivě, avšak s největší opatrností a s pedagogickým taktem, nad tím bdíti, aby se ve škole nešířily pohlavní výstřednosti. Zjistí-li se některý takový případ, zpraví o tom správce školy rodiče dítěte i školního lékaře.

Kouření.

§ 84. (¹) Kouření buď žactvu se vsí přísností zakázáno.

(²) Učitelé jsou povinni, aby při každé vhodné příležitosti, zejména pak při vyučování zdravotním a při občanské nauce a výchově, poučovali žactvo o škodlivosti kouření, zejména ve věku dětském.

(³) V školních místnostech všeho druhu není vůbec dovoleno kouřiti.

K § 84 poznámka. V budovách školních je zakázáno kouření ve všech místnostech, kromě místnosti, určených k soukromé potřebě. Není tedy dovoleno kouřiti ani ve sborovně, ředitelně, kabinetech a pod.

Účast školy v boji proti alkoholismu.

§ 85. (¹) Učitelé užívejte každé vhodné příležitosti, zejména pak při vyučování zdravotním, při občanské nauce a výchově a při domácích naukách, aby žactvo důtklivě poučovali a upozorňovali na škodlivost a nebezpečí alkoholických nápojů. K tomu budiž užíváno také vhodných spisů ze žákovské knihovny.

(²) Podle zákona ze dne 17. února 1922, č. 86 Sb. z. a n., kterým se omezuje podávání alkoholických nápojů, a podle prováděcího nařízení vládního ze dne 13. června 1922, č. 174 Sb. z. a n., je zakázáno podávati alkoholní nápoje všech druhů dětem a osobám mladším 16 let, i když jsou v průvodu dospělých, ve veřejných místnostech (hostincích, kavárnách, restauracích, výčepch, obchodech, automatech, bufetech a pod.), dále na výletích, poutích a pod. k požití na místě. Tohoto zákazu budiž dbáno i při všech vycházkách a výletech se žáky.

Ochrana dětí proti nebezpečí ohně ve škole a při jiném poplachu.

§ 86. ⁽¹⁾ Nebezpečí, které školním dětem hrozí z požáru ve školní budově, budiž omezeno na nejmenší míru již tím,

a) že se v školní budově nebudou přechovávat nebezpečné hořlaviny ve větším množství,

b) že se školní chodby nebudou příliš zastavovat nábytkem a náradím,

c) že se hlavní vrata školní budovy ani vedlejší východy, dokud jsou děti ve škole, nikdy nebudou zamykati tak, aby se zvnitřku školy nedaly volně a kýmkoli otevřítí.

⁽²⁾ Děti buďte vhodně poučovány a účelně navykány, aby při náhlém nebezpečí ohně nebo poplachu dovedly opustiti školu jak možná nejrychleji, avšak beze vší paniky a zmatku.

⁽³⁾ Učitelské konferenci přísluší, aby vypracovala podrobný plán, jak by bylo školní budovu nejrychleji bez poruch a nebezpečí vykliditi při náhlém nebezpečí nebo při poplachu.

⁽⁴⁾ Čas od času konejte se praktická cvičení, aby se školní budova nejrychleji vyprázdnila při náhlém poplachu. O době cvičení nesmí býti ani žáci ani učitelé předem zpraveni. Cvičením nesmí se normální vyučovací čas zkrátiti více než o čtvrt hodiny. Na daný poplašný signál smluvený předem opustí děti s učiteli rychle, avšak v pořádku a beze všeho zmatku, školní budovu. Učitel každé třídy odejde poslední, až se přesvědčí, že všichni žáci, jemu v rozhodnou dobu svěření, opustili školu.

(⁵) O opatření k ochraně proti leteckým a jiným podobným útokům platí zvláštní předpisy.

Obrana proti nakažlivým nemocem.

§ 87. (¹) Nakažlivé nemoci, které dlužno oznamovati v zemích České a Moravskoslezské, jsou podle § 1 zákona ze dne 14. dubna 1913, č. 67 ř. z., o zamezování a potlačování přenosných nemocí:

1. spála,
2. záškrť (difterie),
3. tyf břišní,
4. úplavice (dysenterie),
5. epidemické ztrnutí šíje,
6. horečka omladnic,
7. skvrnitý tyf (skvrnivka),
8. neštovice,
9. asijská cholera,
10. mor,
11. tyf zvratný,
12. malomocenství (lepra),
13. egyptský zánět oční (trachom),
14. žlutá zimnice,
15. snět slezinná,
16. ozhřivka,
17. vzteklina, jakož i poranění kousnutím zvířat vzteklých nebo vzteklinou podezřelých.

(²) Kromě toho byly prohlášeny za nakažlivé nemoci, které je dlužno oznamovati:

- a) malarie (nař. min. vnitř. č. 490/1917 ř. z.),
- b) vodnatky, plané neštovice, varicella (vlád. nař. č. 50/1920 Sb. z. a n.),

c) chřipka (vlád. nař. č. 239/1920 Sb. z. a n.),

d) dětská obrna, lethargický zánět mozku a paratyf (vlád. nař. č. 161/1927 Sb. z. a n.).

(³) V lázeňských místech, letovištích a zimních stanicích, které určí vyhláškou zemský úřad, platí povinnost ohlašovati jakožto nakažlivé nemoci též: osypky (spalničky), dusivý kašel a zánět průšnic V ústavech a internátech, které vyhláškou určí zemský úřad, pokládají se za nemoci, které dlužno oznamovati, rovněž osypky, dusivý kašel a zánět průšnic a pak růžovky (zarděnky) a plané neštovice (§ 1 nařízení býv. ministerstva vnitra č. 103/1914 ř. z.).

§ 88. (¹) V zemích Slovenské a Podkarpato-ruské dlužno oznamovati podle zák. čl. XIV/1876 a příslušných prováděcích nařízení tyto nakažlivé nemoci:

1. mázdřivku (difterie) a záškrt (croup),
2. spálu,
3. osypky (morbili),
4. dusivý kašel (pertusis),
5. břišní tyf,
6. veškeré druhy neštovic (variola, variolois, varicella),
7. skvrnitý tyf,
8. úplavici (dysenterie),
9. asijskou i domácí cholera,
10. epidemický zánět průšnic (parotitis epidemica),
11. epidemický zánět mozku a míchy (meningitis cerebrospinalis),

12. trachom,
13. horečku omladnic (febris puerperalis),
14. mor,
15. vzteklinu,
16. souchotiny.

(²) Kromě toho byly prohlášeny za nakažlivé nemoci, které je dlužno oznamovati:

a) vodnatky, plané neštovice, varicella (vlád. nař. č. 50/1920 Sb. z. a n.),

b) chřipka (vlád. nař. č. 239/1920 Sb. z. a n.),

c) dětská obrna, lethargický zánět mozku a paratyf (vlád. nař. č. 161/1927 Sb. z. a n.).

§ 89. (¹) Každé onemocnění nebo úmrtí některou z nemocí uvedených v §§ 87 nebo 88, jakož i každé podezření, že jde o takové onemocnění nebo úmrtí, musí býti neprodleně oznámeno starostovi obce, na jejímž území se nemocný nebo nemocí podezřelý zdržuje nebo zemřel.

(²) Oznámení musí obsahovati jméno, věk a byt nemocného nebo zemřelého, a pokud lze, i jméno nemoci. Lze je podati ústně nebo písemně, telegraficky nebo telefonicky. Telefonické oznámení musí však býti ihned opakováno ještě písemně.

(³) Představený kterékoli veřejné nebo soukromé školy nebo vyučovacího nebo vychovávacího ústavu je povinen ohlašovati starostovi obce skutečnosti uvedené v odst. 1 a 2, jde-li o nemoc nebo úmrtí žáka, učitele nebo zřízence školy jím spravované. Stejně ohlášení zašle zároveň i příslušnému školnímu úřadu.

§ 90. (1) Obyvatelé osad nebo domů (žáci, učitelé, rodiče atd.), v kterých vypukla některá z nemocí uvedených v §§ 87 nebo 88, mohou býti vyloučeni z návštěvy škol a příbuzných ústavů.

(2) Opatření v této věci, učiněné příslušným okresním úřadem, musí býti vždy oznámeno správci školy.

(3) Nejen vyloučené osoby samy, pokud se týče u nezletilců jejich zákonní zástupci, ale i orgány, povolané k dozoru na školní docházku (správce školy a učitelé), pečujte o zachování zákazu školní docházky, vysloveného podle odstavce 1.

§ 91. (1) Vypukne-li některá nakažlivá nemoc uvedená v §§ 87 nebo 88, může býti příslušným okresním úřadem nařízeno, aby byla škola nebo některá její část zavřena. Takové opatření buď o oznámeno příslušnému místnímu školnímu úřadu, který je neprodleně provede. Správce školy oznámí ihned okresnímu úřadu, že byla škola zcela nebo zčásti zavřena.

(2) Bylo-li takto vyučování v některé třídě zkráceno ve školním roce o 6 až 12 vyučovacích dnů, rozhodne o způsobu a rozsahu náhradního vyučování okresní školní úřad, a jde-li o zkrácení delší, zemský školní úřad. Při rozhodování o náhradním vyučování jest dbáti toho, aby jím žactvo nebylo na úkor zdraví přetíženo. Náhradní vyučování jest omeziti jen na povinné učebné předměty zvláště důležité.

§ 92. (1) Školní předměty a místnosti, o kterých lze míti za to, že jsou zamořeny zárodky

některé nakažlivé nemoci uvedené v §§ 87 nebo 88 (podezřelé z nákazy), jsou podrobeny úřední desinfekci. Není-li účelná desinfekce možná, nebo je-li, hledíc k ceně předmětu, příliš nákladná, může býti předmět zničen.

(²) Předměty podezřelé z nákazy nesmějí býti odňaty desinfekci nebo zničení a nesmějí býti před provedením těchto opatření vzdáleny ze školních místností.

(³) Desinfekce buď prováděna podle platných předpisů.

(⁴) Za předměty, které byly z úředního rozkazu zničeny nebo desinfekcí poškozeny a jsou majetkem veřejné korporace (státu, země, okresu, obce, školní obce atp.) nebo veřejného fondu, nenáleží žádné odškodnění.

§ 93. (¹) Ostatní nakažlivé a parazitární (působené cizopasníky) nemoci, jimž budiž věnována s hlediska školního zdravotnictví zvláštní pozornost, jsou zejména:

a) spalničky, dusivý kašel, zánět průšnic, svrab, plísně a hlísty,

b) tuberkulóza,

c) pohlavní nemoci,

i když se jich netýkají ustanovení §§ 87 nebo 88 a dalších.

(²) Škola necht' se v součinnosti s organizacemi, jež mají za úkol boj proti tuberkulóze (Masarykova Liga proti tuberkulóze, Společnost Československého Červeného kříže atp.), pokud jen možno, snaží chrániti děti proti nebezpečí tuberkulosní nákazy.

§ 94. (1) Jakmile se kterýkoli učitel doví, že žák onemocněl některou nakažlivou nebo parazitární nemocí, oznam to ihned správci školy, aby mohl opatřiti, čeho je podle předchozích ustanovení potřebí.

(2) Onemocní-li žák některou nakažlivou nemocí, všímej si učitel i správce školy bedlivě, zda se snad ke konci inkubačního období neroz- nemohou také nejbližší sousedé nemocného žáka ve třídě touže nemocí. Stane-li se tak, nebo mno- ží-li se vůbec případy nakažlivého onemocnění mezi školními dětmi tou měrou, že by se částeč- né nebo úplné zavření školy jevilo nutným, ozná- mí to správce školy obecní (městské) radě k dal- šímu řízení.

(3) Správce školy ulož výslovně školníkům a jiným stranám bydlícím snad v školní budo- vě, aby mu každé onemocnění některého člena domácnosti nakažlivou nemocí vždy ihned ohla- šovali, aby mohl ihned zpraviti obecní úřad.

(4) Vypukla-li v obvodě školy nebo v nejbliž-ším okolí nakažlivá nemoc, buďte žáci ihned vhodným způsobem po případě i lékařem pouče- ni o nebezpečí nákazy a o prostředcích, kterými lze šíření nákazy brániti. Žákům budiž přísně za- kázáno vcházeti do bytů, kde jsou nakažlivé ne- moci. Nebudiž dovolováno, aby školní mládež hromadně doprovázela pohřby osob zemřelých nakažlivými nemocmi uvedenými v §§ 87 nebo 88.

(5) Poučení o nakažlivých (parazitárních) ne- mocech a obraně proti nim budiž žákům udí-

leno mimo to i jindy při každé vhodné příležitosti, zejména při vyučování přírodopisném a zdravotněm a při občanské nauce a výchově.

Očkování školních dětí proti neštovicím.

§ 95. ⁽¹⁾ Rodiče nebo jejich zástupci, poručníci, jakož i všichni, jimž je svěřena péče o děti, správcové škol, učitelé, majitelé pensionátů, správci ústavů atd. jsou povinni dbáti, aby děti splnily očkovací povinnost podle zákona ze dne 15. července 1919, č. 412 Sb. z. a n., na Slovensku a Podk. Rusi podle zák. čl. XIV/1876 (§§ 92 až 99) ve znění zák. čl. XXII/1887.

⁽²⁾ Správcové veškerých škol, do kterých chodí děti ve věku očkováním (přeočkováním) povinném, sestaví počátkem února každého roku dvojí seznam žáků:

a) těch, kteří v školním roce, kdy se má konati hlavní očkování (přeočkování), dosáhli nebo dosáhnou 7. roku, a

b) těch, kteří dosáhli nebo dosáhnou 14. roku věku.

⁽³⁾ U každého žáka uvedou jméno, příjmení, den narození a bydliště, jakož i jméno a zaměstnání otcovo (zemřelého otce) nebo nemanželské matky. Tyto seznamy, rozdělené podle obcí, ze kterých žáci do školy docházejí, zašlou do 10. února přímo okresnímu úřadu, v jehož obvodu jest bydliště očkovancovo.

⁽⁴⁾ Při očkování školních dětí buďte učitelé zdravotním orgánům jak možno nápomocni.

Pomoc při náhlém onemocnění nebo při úraze.

§ 96. ⁽¹⁾ Onemocní-li dítě náhle ve škole nebo utrpí-li úraz, učitel poskytni mu podle možnosti první pomoc. Proto jest potřebí, aby učitel byl, pokud lze, znalý způsobu a metod takové první pomoci. V závažnějších případech postarej se správce školy, aby dítě náhle onemocnělé nebo stížené úrazem bylo ihned ošetřeno lékařem. Místním školním úřadům se doporučuje, aby bylo v rozpočtu školy pamatováno také na úhradu nezbytných vydání s tím spojených, aspoň pokud jde o děti chudé.

⁽²⁾ Každá škola měj ve svých sbírkách vyučovacích pomůcek školní lékárníčku ve vhodné uzamčené skřínce na místě snadno přístupném.

⁽³⁾ Ve školní lékárníčce bud'tež aspoň tyto léky a léčebné pomůcky, řádně a zřetelně zevně označené:

1. Hofmannovy kapky 50 g s označením dávkami,
2. jodová tinktura 50 g,
3. tablety octanu hlinitého,
4. sterilní vata 2krát 10 g, 1krát 100 g,
5. mulový proužek ve sterilní krabici 10×10 cm,
6. mulové obinadlo 10×10 cm,
7. lihový vaříč, nádoba na vyvařování nástrojů a láhev s lihem k pálení,
8. nůžky a pinceta na třísky,
9. teploměr,
10. borová vaselina 100 g, mýdlo,

11. několik dýchových dlah,

12. eventuelně hadí serum (ve školách venkovských, kde není sídlo lékaře),

13. příručka pro učitele o poskytování první pomoci se zřetelem na obsah lékárničky.

(⁴) Školní lékárničku jest pokládati za součást nezbytných věcných potřeb školy.

§ 97. Doporučuje se vhodným způsobem poučovati rodiče o výhodách toho, dají-li své děti pojistiti na úraz (cestou do školy a ze školy, na školních vycházkách a výletech, při tělesné výchově, při ručních pracích a při domácích náukách a j.). Místním školním úřadům se doporučuje, aby, pokud stačí jejich finanční prostředky, daly na své útraty takto pojistiti aspoň děti chudé.

K § 97 poznámka. Za úraz žáka ve škole ručí především příslušný učitel a rodiče děti mohou na něm soudně se domáhati náhrady za léčení zraněného žáka (§§ 1309 a 1310 obč. zák.).

Tělesná cvičení žactva

§ 98. (¹) Kterak se má škola přímo účastniti při tělesných cvičeních žactva, jest ustanoveno učebnými osnovami tělesné výchovy.

(²) V zájmu osobní bezpečnosti dětí budiž tělocvičné nářadí školní na konci každého školního roku dokonale prohlédnuto, aby se zjistilo, poskytuje-li jeho stav úplnou bezpečnost pro cvičící žactvo.

(³) Taková prohlídka konej se vždy na podnět a za přítomnosti správce školy a za přítom-

nosti zástupce místního školního úřadu a buď k ní přibrán vhodný znalec (stavitel, tesařský, zámečnický, truhlářský mistr). O každém šetření budiž sepsán protokol, který před počátkem školního roku buď předložen místnímu školnímu úřadu.

Účast školní mládeže na tělovýchovných cvičeních mimo školu.

§ 99. Viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 5. února 1937, č. 10.024-I (Věstník 1937, č. 30, str. 49).

K § 99 poznámka. Uvedený výnos zní:

Tělesné zdraví je jednou z hlavních podmínek zdárného vývoje mládeže. Uchovati a podporovati zdraví a působiti k správnému tělesnému vývoji školní mládeže je úkolem tělesné výchovy školní i mimoškolní. Poněvadž tělesná výchova mládeže ve školách se řídí obecnými výchovnými zásadami, které mají na zřeteli celou osobnost žákovu po stránce tělesné i mravní, je třeba, aby i mimoškolní tělesná výchova byla se školní výchovou v souladu, řídila se týmiž zásadami a nerušila jejich výsledků. Jen při zachovávaní této podmínky lze tělesnou výchovu mimo školu pokládati za žádoucí doplnění školské výchovy a lze s ní souhlasiti a ji připustiti.

Aby se umožnila žactvu škol obecných, měšťanských, středních a odborných účast na tělovýchovných cvičeních v tělocvičných jed-

notách a v sportovních spolcích mimo školu a aby se zároveň zajistil soulad této mimoškolní tělesné výchovy mládeže se školní výchovou a zamezilo se jeho porušování, ustanovují, opíraje se o ustanovení §§ 1 a 9 zákona z 25. května 1868, č. 48 ř. z., § 1 zákona čís. 292/1920 Sb. z. a n., §§ 1 a 4 zák. čl. XXVIII/1876 a §§ 1 a 2 zák. ze dne 27. května 1919, č. 293/1919 Sb. z. a n., toto:

Čl. I.

Zásady a podmínky účasti mládeže na tělovýchovných cvičeních mimo školu.

(¹) Mimoškolní tělesnou výchovou se tu rozumí především tělesná výchova školní mládeže v tělocvičných jednotách a spolcích, ve sportovních spolcích, sdruženích a klubech a v nepolitických jednotách a spolcích, které mimo jiné pěstují také tělocvik, sport, skauting a t. p.

(²) Prostředky mimoškolní tělesné výchovy školní mládeže mohou být přibližně tytéž jako v učebních osnovách pro školní tělesnou výchovu, t. j. hry, tělesná cvičení, sport, skauting, táboření, vycházky, cviky v úkonech samaritských a p.

(³) Nepřipouštějí se sportovní závody, hry, cvičení a atletické úkony nepřiměřené věku a tělesné vyspělosti žactva, cvičení se zbraněmi, výlety a vycházky nebo průvody k demonstračním účelům.

(⁴) Mládež škol obecných, měšťanských, středních a odborných může se dobrovolně a se souhlasem rodičů nebo jejich zástupců a s povolením ředitelství (správ) škol účastniti tělovýchovných, sportovních, skautských, samaritaských a pod. cvičení a úkonů, táboření, putování a jiných rekreačních podniků v spolcích (organisacích) uvedených v odstavci 1 za těchto podmínek:

a) Spolky (organisace) jsou k takové činnosti oprávněny podle platných stanov.

b) Žáci a žákyně cvičení se účastníci nebudou přijímáni za členy těchto spolků kromě případů, uvedených v odst. 5 § 6 výnosu ministerstva školství a národní osvěty z 12. srpna 1936, čís. 32.024-II (Věstník r. 1936, čís. 90, str. 297) a nebudou cvičiti společně s dospělými osobami.

c) Místa, na nichž se konají cvičení se školní mládeží, jsou po zdravotní, bezpečnostní a mravní stránce nezávadná.

d) Cviky a úkony mládeže mají za účel rovnoměrné procvičování celého těla, všestranné rozvíjení jeho vnitřních orgánů a musí býti voleny a prováděny tak, aby bylo zabráněno jednostrannému přepínání a vysilování některých částí neb orgánů a vyloučena možnost jakéhokoli nepříznivého důsledku pro celkový tělesný vývoj.

e) Školní mládež je chráněna škodlivého působení v ohledu mravním, zejména je chráněna projevů národní, náboženské, politické,

třídní a plemenné nesnášlivosti a nevraživosti, a její výchova při cvičeních i při všech ostatních podnicích, kterých se účastní, je v souhlase s duchem školské výchovy, zejména vštěpuje mládeži vědomí příslušnosti k Československé republice, oddanost jejím demokratickým ideám a úctu k jejím zákonům a zřízením.

f) Výběr odpovědných osob vedoucích cvičení mládeže je takový, že je možno očekávat splnění předpokladů sub d)—e).

g) Učitelům a profesorům pověřeným ředitelstvím (správou) školy a školním neb jiným lékařům jakož i školním dozorcím a správním orgánům se umožní volný přístup k cvičením školní mládeže nebo k jiným podnikům, jichž se školní mládež účastní.

h) Spolek (organisace), v němž se školní mládež účastní cvičení a úkonů, nepodnikne se školní mládeži nic, co by se nesrovnávalo s předpisy platných školních řádů.

Čl. II.

Postup při povolování účasti žactva na tělovýchovných cvičeních mimo školu.

(¹) Spolky (organisace, čl. I, odst. 1), které si přejí účasti školní mládeže na cvičeních a úkonech (čl. I., odst. 4), oznámí to písemně před zahájením těchto cvičení a úkonů ředitelství (správě) školy, jejíž žactvo má se jich účastniti.

V tomto oznámení jest

a) uvésti osobu (osoby) československé státní příslušnosti vedoucí cvičení žactva a připojiti průkaz o její odborné způsobilosti (absolvování cvičitelského kursu a pod.);

b) oznámiti, kdy a kde se budou cvičení s žactvem konati;

c) připojiti seznam žáků a žákyň, jimž se má účast na cvičeních povolit,

d) připojiti prohlášení, že jsou spolkům (organizacím), zejména vedoucím oddělení školní mládeže, známa všechna ustanovení tohoto výnosu a že je mohou a jsou schopny i ochotny zachovávat.

(²) Má-li ředitelství (správa) školy pochyby o oprávněnosti spolku (organizace) k této činnosti, vyžádá si o tom od něho průkaz.

(³) Spolky (organizace), jimž jde o pěstování sportovních cvičení se školní mládeží, připojí mimo to prohlášení.

a) že nebudou provozována s žáky cvičení těžkoatletická, vytrvalecká a vůbec cvičení, která nejsou silám mládeže přiměřená neb která příliš vyčerpávají její síly;

b) že na cvičišti spolku nebudou trpěny výjevy a sportovní výkony, které se nesrovnávají se slušností;

c) že se spolek postará o to, aby lékařskou prohlídkou před účastí na cvičeních byla zjištěna zdravotní způsobilost každého jednotlivého žáka a aby občasnou lékařskou prohlíd-

kou bylo zjišťováno, zdali cvičení žákům neškodí;

d) že před závodem neb utkáním budou žáci znovu prohlédnuti lékařem, bez jehož souhlasu jim nebude povolena účast na závodě;

e) že spolek připustí k závodům nebo k veřejnému vystoupení žáky jen po zvláštním předběžném svolení učitelského (profesorského) sboru s podmínkou, že se nezávodí o peněžitou cenu.

(⁴) Ředitelství (správy) škol povolí žákům a žákyním, jejichž rodiče s tím projeví souhlas, účast v cvičeních a úkonech (čl. I, odst. 4) spolků (organizací, čl. I, odst. 1) jen tehdy, jsou-li splněny podmínky stanovené tímto výnosem. Rozhodují o tom, pokud to školní rady ustanovují, podle usnesení učitelských (profesorských) sborů. Své rozhodnutí oznámí žactvu, o něž jde. V pochybných případech si vyžádají pokynu nejbližší nadřízeného školního úřadu (školního inspektora).

Čl. III.

Zvláštní ustanovení

(¹) Před udělením povolení podle čl. II., odst. 4, nesmí se žactvo ve spolcích (organizacích, čl. I, odst. 1) účastniti cvičení a úkonů.

(²) Cvičení se školní mládeží do 16 let ve spolcích se mohou konati v době od 1. dubna do 30. září nejpozději do 20. hodiny, jinak nejpozději do 19. hodiny, avšak vždy jen mimo školní vyučovací čas.

(³) Žáci, kteří jsou ve škole osvobozeni od vyučování tělesné výchově (tělocviku), nesmí se účastniti cvičení a úkonů (čl. I., odst. 4) v spolcích (organizacích, čl. I., odst. 1).

(⁴) Účast žactva na pěstování sportu v klubech výlučně profesionálních je zakázána.

(⁵) Povolení, udělené podle čl. II., odst. 4 vztahuje se zásadně na pravidelná cvičení konaná za vedení osob, které byly pro tuto funkci ředitelství (správě) školy oznámeny. Pro jiné podniky, zejména pro besídky, večírky, schůzky a pro veřejná vystoupení žactva, je třeba vždy zvláštního povolení podle předpisů školních řádů. Budou-li při těchto podnicích vedle ukázek tělovýchovných cvičení na pořadu také produkce jiného druhu, na př. literární, divadelní, hudební a j., musí býti zaručeno, že při tom rovněž bude dbáno zásad, uvedených v čl. I., odst. 4, písm. e).

(⁶) Rozdělovati nebo prodávati školní mládeži, která se účastní tělovýchovných cvičení a úkonů (čl. I., odst. 4) ve spolcích, periodické tisky, které by svým obsahem, tendencí a úpravou nevyhovovaly podmínkám (čl. I., odst. 4, písm. e), je nepřípustno. Nebude-li toho dbáno, bude školní mládeži povolení účastniti se tělovýchovných cvičení ve spolku ihned odňato ředitelstvím (správou) školy neb příslušným školním úřadem (školním inspektorem).

(⁷) Předpisy o užívání státní vlajky, státního znaku neb některé jeho části, jiných vlajek, znaků nebo jiných symbolů a pro nošení

vlajek při žákovských cvičeních, pochodech a produkcích jsou obsaženy v zákoně ze dne 21. října 1936, čís. 269 Sb. z. a n., o užívání vlajek, znaků a jiných symbolů, jakož i stejno-krojů a odznaků, a o opatřeních proti závadným označením, který je otištěn ve Věstníku ministerstva školství a národní osvěty, r. 1936, str. 364. Kdyby tyto zákonné předpisy při žákovských cvičeních, pochodech, průvodech, produkcích a jiných podnicích nebyly dodržovány, zakáže ředitelství (správa) školy neb příslušný školní úřad (školní inspektor) žactvu další účast na tělovýchovných cvičeních a úkonech ve spolku (organizaci).

(⁸) Každou změnu okolností (na př. změnu tělocvičny, cvičiště, hřiště, doby cvičení, vedoucích osob a pod.), za nichž bylo původní povolení k účasti na cvičeních žactvu uděleno, je nutno do 8 dní ohlásiti ředitelství (správě) školy. Seznamy žactva, které se účastní ve spolcích (organizacích) cvičení a úkonů, jest předkládati ředitelství (správě) školy na počátku každého školního roku a ve školním roce jest každou změnu v seznamech žactva ředitelství (správě) školy včas oznamovati.

(⁹) Kde by se zjistilo, že osoba cvičitelova nevyhovuje po stránce mravní neb státoobčanské nebo po stránce odborné způsobilosti a tělocvičného působení, jest povinností ředitelství (správy) školy, aby předsednictvo spolku na to upozornilo, a pokud nebude zjednána náprava, zakázalo žactvu účast na cvičeních,

(¹⁰) Ředitelství (správa) školy po doporučení lékaře má požadovati nápravu, kdyby cvičení školní mládeže ve spolcích nevyhovovalo předpisům o zdravotní péči nebo správné výchově tělesné, a nebude-li vyhověno, odvolá povolení dané podle čl. II., odst. 4.

(¹¹) Zjistí-li se, že účastí na tělesných cvičeních trpí mravní neb státoobčanská výchova žactva nebo jeho prospěch, nebo že se zneužívá tělesných cvičení k působení stranického, k buzení národní, náboženské, politické, třídní a plemenné nesnášlivosti a nevraživosti, buď zákum (žákyním) ředitelstvím (správou) školy nebo školním úřadem (školním inspektorem) zakázáno se těchto cvičení účastniti.

B. M r a v n í v ý c h o v a.

Ochrana dětí proti škodlivým vlivům výchovným.

§ 100. (¹) Školním dětem je nejprísněji zakázáno prodlévati v hostincích, vinárnách a kavárnách bez průvodu zákonných zástupců. Stravování dětí v hostinci povoluje správa školy, je-li toto nutné a nehrozí-li z toho dětem žádná újma. Choditi do veřejných tanečních zábav a do výčepů lihovin nesmějí děti ani v průvodu zákonných zástupců.

(²) Rovněž je dětem přísně zapověděno žebřati a hráti o peníze nebo o cenné věci.

(³) Choditi do veřejných výstav, divadelních představení, biografů a koncertů je dětem dovoleno v mezích platných předpisů, vydaných

k ochraně mládeže, zpravidla jen v průvodu zákonných zástupců nebo učitelů, když prováděný program po stránce výchovné je zcela nezávadný a když z účasti dětí při tom nevzejde nebezpečí ani chování, ani pilnosti, ani prospěchu, ani školní docházce.

§ 101. ⁽¹⁾ Školním dětem je zapověděno býti členy spolků nebo mezi sebou spolky zakládati a míti bez povolení učitelské konference účast ve spolkových shromážděních, veřejných schůzích nebo průvodech.

⁽²⁾ Se školními dětmi nesmějí býti pořádány výlety nebo průvody k demonstračním účelům jakéhokoliv druhu, zejména pak politickým.

⁽³⁾ Výjimečně jest jen dovoleno, aby se děti účastnily podniků Československého Červeného kříže, Masarykovy ligy proti tuberkulóze, okresních (městských) a zemských pečí o mládež a oněch podobných humanitních nebo kulturních organisací povahy nepolitické, pro které dá zemský školní úřad zvláštní povolení k účasti dětí.

§ 102. ⁽¹⁾ Peněžní sbírky mezi školní mládeží nejsou zpravidla dovoleny. Obecně jest dovoleno vybírat od dětí jejich příspěvky pro organisaci Dorostu Československého Červeného kříže, pro Masarykovu ligu proti tuberkulóze a pro zemské péče o mládež s příslušnými organisacemi okresními (okresními péčemi o mládež), byly-li takové sbírky povoleny příslušným úřadem.

⁽²⁾ Pro všechny sbírky uvedené v předešlém odstavci platí zásada, že se smějí konati jen bez jakéhokoliv nátlaku na žactvo, ať přímého nebo

nepřímého, a že učitel smí svůj vliv uplatnit jen tím, že dětem vloží na srdce dobrý účel sbírky.

§ 103. Podle § 8, odst. 2 zákona ze dne 17. července 1919, č. 420 Sb. z. a n., o práci dětí, je zakázáno užívatí dětí ku práci nebo jinak je zaměstnávat při veřejných představeních a produkcích. Okresní školní úřad může pro zvláštní zájem vyučovací, výchovný, umělecký nebo vědecký v jednotlivých případech, vyslechna správu školy, povolití výjimku a též prominouti šetření zákazu § 5 uvedeného zákona (užívání dětí ku práci za dnů školního vyučování a školní prázdně, nedělní a noční klid).

K § 103 poznámka. Rodiče dítěte přednesou žádost ústně nebo písemně u správy školy. Byla-li žádost přednesena ústně, sepiše správce školy protokol, který podléhá kolku, jakož i přílohy.

V žádosti nebo v protokolu buď uvedeno:

a) kdy bude divadelní představení (produkce) konáno, den, hodina počátku a v které místnosti;

b) jak bude postaráno o dozor na dítky při zkouškách a produkcích;

c) jak bude postaráno o bezpečnost činiteli k tomu povolanými;

d) jakému účelu bude věnován čistý výnos.

Pořadatel představení dodá správě školy text hry nebo jednotlivých čísel programu.

Správa školy předloží do 3 dnů žádost

(protokol) okresnímu školnímu výboru, přiloží k ní text hry a připojí vlastní vyjádření:

a) není-li příslušná hra (program) závadná, nebo není-li té povahy, aby odporovala výchovnému úkolu školy;

b) nebudí-li chování, pilnost, prospěch a návštěva školy obav u žáků účinkujících;

c) poskytuje-li osoba dozorem pověřená dostatek záruky, že dítky v ohledu mravním neutrpí újmy;

d) nebude-li zkracováno přípravami školní vyučování.

Žádané povolení bude dáno okresním školním výborem jen k takovým hrám, které budou pořádány v hodinách denních, v létě nejpozději do 21., v zimě do 20. hodiny, a jichž čistý výnos jest určen dobročinným nebo veřejně prospěšným účelům.

Se zkouškami se nesmí začít, dokud nedojde povolení.

Žádosti třeba podati včas, nikoli poslední dni před produkcí.

Těmito předpisy zůstává nedotčena povinnost pořadatelů, vyžádati si povolení příslušného politického úřadu.

§ 104. Politické a policejní úřady dozírajíce na spolky a podniky, jichž se týkají §§ 100 až 103, dbejte své pravomoci, aby se předpisů v nich obsažených přísně šetřilo,

Zřetel školní výchovy k přírodě.

§ 105. (1) Ustanovení o tom, kterak má škola naváděti děti k ochraně přírody vůbec, zvláště pak veřejných sadů a kultur, užitečných zvířat a rostlin a buditi v nich zálibu k přírodě, obsahují učebné osnovy.

(2) O školních zahradách viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 9. dubna 1937, č. 15.553-I, jímž se vydává řád školních zahrad pro národní školy (Věstník 1937, č. 44, str. 127).

Zřetele školní výchovy ve věcech státoobčanských.

§ 106. (1) Výchovná činnost školy má směřovati k tomu, aby z dětí vyrůstali uvědomělí občané demokratické republiky. Je úkolem školní výchovy, aby v mysli dětské budila a utvrzovala oddanost k Československé republice, vědomí příslušnosti k ní, úctu k zákonům, státnímu zřízení, branné moci a veřejným úřadům.

(2) Veškerá práce ve škole necht' je proniknuta duchem ušlechtilého vlastenectví.

(3) Škola uživej uvědoměle všech zvláštních vhodných příležitostí, jež se naskytnou ve vyučovací době školního roku, k uspořádání účelných školních slavností (28. říjen jakožto státní svátek, den narozenin presidenta republiky, významná historická jubilea státu a historických osob o stát zvláště zasloužilých atp.).

(4) S dětmi bud' nacvičena státní hymna, aby mohla býti zpívána při slavnostních příležito-

stech. Děti buďte poučovány, jak se mají chovati, když se zpívá nebo hraje při slavnostech státní hymna a když se vztyčuje státní vlajka.

(⁵) Jinak se poukazuje na výnosy ministerstva školství a národní osvěty ze dne 12. dubna 1933, č. 40.659-I (Věstník 1933, č. 25 str. 81) a ze dne 11. září 1933, č. 4184 pres. (Věstník 1933, č. 62, str. 254).

(⁶) O branné výchově na školách viz zákon ze dne 1. července 1937, č. 184 Sb. z. a n. o branné výchově.

K § 106 poznámka.

Všeobecná ustanovení o branné výchově na školách.

(¹) *Branná výchova jest povinná pro žactvo a studující veřejných škol všech druhů a stupňů v tomto rozsahu:*

a) branná příprava mravní, nauková a tělesná ode dne, kdy počíná jejich povinnost k školní docházce,

b) výcvik v pomocných a ochranných službách od 1. září roku, v němž žák (studující) dovrší 14. rok věku,

c) branný výcvik od 1. září roku, v němž žák (studující) dovrší 17. rok věku, vyjímajíc dívky; ty brannému výcviku nepodléhají.

(²) *Jak se mají branné výchově podrobiti děti školou povinné, které jsou vyučovány soukromě, stanoví vládní nařízení, které také určí, kteří žáci a studující mohou býti od*

účasti při branné výchově osvobození a do jaké míry.

(³) K účelům branné výchovy buď náležitě přihlíženo i při výběru knih do školských žákovských knihoven; nesmějí v nich býti zejména knihy, které brannou výchovu zlehčují nebo proti ní směřují (§ 11).

Branná průprava mravní, nauková a tělesná na školách.

(¹) Prvky branné průpravy mravní a naukové mají postupovati jednotlivé učební předměty.

(²) Kde je třeba, mohou býti pro tuto mravní a naukovou průpravu zavedeny i samostatné vyučovací a zkušební předměty.

(³) Branná průprava tělesná se včleňuje do vyučování tělocvičného, z něhož třeba potřebný počet hodin věnovati cvičením ve volné přírodě.

(⁴) Školská správa stanoví, v jakém rozsahu a jakým způsobem (po případě pro několik škol společně) má býti obstarávána branná průprava tělesná na těch školách, kde tělocvičné vyučování není dosud povinným předmětem.

(⁵) Žáci (studující) splnivší svou povinnost k školní docházce, kteří z jakéhokoliv důvodu se nezúčastní branné průpravy tělesné ve škole, musí se podrobiti této průpravě podle ustanovení hlavy III, nejsou-li osvobozeni podle § 11, odst. 2 od účasti při branné výcho-

*vě nebo podle školských předpisů od tělo-
cviku.*

*(⁶) Předcházejícími ustanoveními není
dotčena účast školní (studující) mládeže
v mezích školských předpisů při tělesné vý-
chově mimoškolní.*

*(⁷) Školská správa může v dohodě se stát-
ní správou zdravotní naříditi povinné zdra-
votní prohlídky žactva (studujících), (§ 12).*

§ 107. (¹) Každá škola musí míti státní vlaj-
ku nebo prapor ve státních barvách v předepsa-
né úpravě (zákon ze dne 30. března 1920, č. 252
Sb. z. a n., vládní nařízení ze dne 20. srpna 1920,
č. 512 Sb. z. a n.) a v bezvadném stavu.

(²) Směrnice pro používání státní vlajky,
praporů a státních znaků byly vydány výnosy mi-
nisterstva školství a národní osvěty ze dne 20.
června 1932, č. 61.713-VII (Věstník 1932, č. 39,
str. 131), pokud se týče ze dne 16. října 1934,
č. 65.162/32-L (Věstník 1934, č. 79, str. 383) a
ze dne 3. července 1936, č. 85.430-L (Věstník
1936, č. 77, str. 283).

(³) V každé školní síni buď na čestném místě
na přední stěně stále vyvěšen státní znak, obraz
presidenta republiky a obraz prvního presidenta
republiky T. G. Masaryka, a to v slušné úpravě
a v rámu (výnos ministerstva školství a národní
osvěty ze dne 8. února 1937, č. 14.754-V — Věst-
ník 1937, č. 24, str. 40).

*K § 107 poznámka. Výnos ministerstva
školství a národní osvěty ze dne 8. února 1937,
čís. 14.754-V, o směrnicích pro vydání a umís-*

tění oficielního portrétu presidenta republiky Dr. Edvarda Beneše.

Oficielní portrét presidenta Československé republiky Dra Edvarda Beneše bude vydán Státním nakladatelstvím v Praze ve velikosti originálu (96×64 cm) na cenném papíru (prodejní cena 80 Kč). V ostatních reprodukcích budou vydány portréty:

- Velikosti I. (67×93 cm, prodejní cena 5.— Kč),*
Velikosti II. (46.5×67 cm, prodejní cena 2.50 Kč),
Velikosti III. (33.5×46.5 cm, prodejní cena 1.20 Kč).

Ve školách se připouští užívati portrétu ve velikosti originálu a ve velikostech I. a II.; je-li v příslušné místnosti portrét presidenta T. G. Masaryka ve velikosti III., jest v téže III. velikosti opatřiti i portrét Dr. Edv. Beneše.

Portrét jest umístiti v úředních místnostech (pokud jde o školy v učebnách, přednáškových síních, ředitelnách a sborovnách, v mateřských školách v místnostech zaměstnávácích), tak, aby byl ve vhodné shodě s oficielním portrétem prvního presidenta republiky T. G. Masaryka. Budou-li oba portréty umístovány na téže straně, jest portrét presidenta republiky Dra Ed. Beneše umístiti po pravé straně portrétu prvního presidenta republiky T. G. Masaryka. Kde takové umístění není možné, jest dbáti toho, aby v téže úřední místnosti byly zároveň oba portréty. Jest však nut-

né, aby oba portréty byly téže velikosti, t. j. aby v téže místnosti byly umístovány oba uvedené portréty o stejných rozměrech. Úřady a korporace, které si mezi tím opatřily snad portrét jiný, nemají již povinnosti zakoupiti ještě tento portrét oficielní.

Ve sporných případech rozhodne ministerstvo školství a národní osvěty.

§ 108. ⁽¹⁾ Děti bud'te vytrvale přidržovány, aby šetřily zařízení obecně užitečných a zejména pak veřejného majetku vůbec (obecního, okresního, zemského, státního, církevního atp.). Naučte se šetřiti veřejného majetku jako majetku vlastního.

⁽²⁾ Zvláště bud' také dbáno, aby přestaly stesky, že děti poškozují zařízení telegrafní, telefonní a veřejnou dopravu (zejména dopravu automobilem, motocyklem, na kole, zařízení železniční, značky výstražné, orientační, měřické, turistické atp.). Děti dojíždějící do školy drahou, železničními nebo jinými autobusy atp. bud'te uabádány, aby nepoškozovaly dopravních prostředků, slušně se po cestě chovaly a dbaly dopravních předpisů a pokynů dopravních zřízenců (výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. února 1936, č. 4882-I, o poučování žactva na školách národních, středních a odborných o dopravním ruchu a o výchově k bezpečnosti — Věstník 1936, č. 23, str. 52).

⁽³⁾ Přestupky, zvláště byly-li dětmi spáchány ze zlé vůle, bud'te přísně stihány.

Zřetel školy k výchově národní.

§ 109. ⁽¹⁾ Škola probouzej a posiluj v dětské mysli vědomí příslušnosti k národu a lásku k němu i k národnímu jazyku a k národní kultuře vůbec.

⁽²⁾ Naprosto buďte však ze školy vyloučeny jakékoli projevy národní a kmenové nesnášlivosti, zvláště pak národního a kmenového záští.

Zřetele školy k výchově náboženské.

§ 110. ⁽¹⁾ Opatřovati vyučování náboženské a řídití náboženskou výchovu dětí ve škole přísluší úřadům církevním (náboženským) a podle zásad jimi stanovených učitelům náboženství. Učitelé náboženství, úřady církevní a společnosti náboženské jsou povinni šetřiti zákonů, jakož i předpisů, které v mezích zákonů vydají školní úřady (§ 3, odst. 3 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.).

⁽²⁾ Veškerá školní výchova buď vedena duchem ušlechtilé náboženské snášlivosti. Proto je zakázáno, aby se kterýkoli učitel nešetrně dotýkal náboženských citů a náboženského přesvědčení dětí nebo rodičů a omezoval v této věci jejich svobodu svědomí.

⁽³⁾ Je povinností školních úřadů a dozorčích orgánů státních, aby přísně dozíraly, zda se šetří ustanovení odstavce 2, a aby vyrovnávaly rozpory, které snad vzejdou v otázkách náboženské výchovy mezi učiteli navzájem a mezi školou a rodiči, šetříce náležitě zvláštních poměrů místních a zájmů spořádané výchovy vůbec.

K § 110 poznámka. Státní dozor nad vyučováním náboženství vykonávají především

školní inspektoři. Státní dozor týká se zejména toho, šetří-li učitelé náboženství zákonů a předpisů, zejména pak předpisů týkajících se školního pořádku a kázně. Žádnému státnímu orgánu dozorčímu ani správci (řediteli) školy však nepřísluší vykonávat vliv na obsah a metodu vyučování náboženského (§ 5 vl. nař. ze 4. dubna 1925, č. 64 Sb. z. a n.).

Hospodářské zřetele školní výchovy.

§ 111. Děti buďte stále vedeny k tomu, aby pochopily, které jsou podmínky pravého národního blahobytu. Zejména buďte stále poučovány o významu pilné práce a o škodlivosti neplodného života zahálčivého a jakékoliv rozmařilosti. Zvláštní pozornost budiž věnována tomu, aby byl v dětech buzen a posilován smysl pro účelnou šetrnost a rozumnou střídmost a spořivost. Podrobnější ustanovení v těchto věcech obsahují učebné osnovy a zvláštní předpisy.

K § 111 poznámka. Výnosem presidia zem. škol. rady v Praze ze dne 22. X. 1924, č. 8361 pres. má býti 31. října o dnu spořivosti promluveno o spořivosti a jejím významu pro mravní a hospodářské povznesení našeho lidu.

Sociální zřetele školní výchovy.

§ 112. ⁽¹⁾ Škola, vychovávajíc děti k ušlechtilé snášlivosti národní i náboženské, usiluj rovnou měrou i o to, aby děti vedla k snášlivosti třídní. Jakékoliv projevy třídní a sociální zaujatosti a nenávisti nesmějí býti dětem trpěny ani ve škole ani mimo školu.

(²) Škola, posilujíc v dětech lidumilnost a lásku k bližnímu vůbec, probouzej v nich zejména úctu k stáří i soucit a útrpnost k lidem ubohým vůbec a zejména k lidem tělesně nebo duševně úchylným.

Zřetele krasocitné.

§ 113. (¹) Úkolem školní výchovy jest, aby pěstovala při každé příležitosti krasocit dětí.

(²) V mezích učebných osnov užívejtež učitelé vhodných prostředků, kterými by bylo lze prohloubiti hudební výchovu dětí, upozorňujte hudebně nadané žáky na možnost zdokonalení hudebního vzdělání v soukromých hudebních školách podporovaných státem.

(³) Děti necht' se naučí vážiti si kulturních pokladů, které nám zůstavili předkové, a milovati je jako vzácné dědictví, ať jde o památky archeologické, stavitelské, staré knihy a listiny, památky lidových ručních prací a národních krojů, nábytek, nářadí, umělecké předměty atp., ať o památné stromy atd. Děti buďte poučovány o významu musejnictví, archivů atp.

(⁴) Škola podporuj všemožně snahy o zkrášlení domova (snahy spolků okrašlovacích atp.) a o vkusnější úpravu domácnosti i veřejných míst.

(⁵) Bližší ustanovení obsahují učebné osnovy.

Styk školy s rodinou.

§ 114. (¹) Učitelé jsou povinni pěstovati podle možnosti horlivě styk s rodiči žáků, jehož je potřebí v zájmu prospěchu školní výchovy vůbec. Styk s rodiči má se dítí způsobem vlídným,

účinně osvědčujícím starost o žáka a získávajícím důvěru.

(²) Učitel ať nejochotněji udílí rodičům rady a poučení ve věcech výchovy dětí.

(³) Jestliže by se ukázalo, že rodiče školu v jejich výchovných povinnostech účinně nepodporují, zejména pak že se opominutím rodičů nebo jejich činným vlivem opětovně porušují kázeňská ustanovení pro žactvo, buďte rodiče předvoláni k místnímu školnímu úřadu, který je důtklivě napomene. Zůstane-li toto napomenutí marné, nebo v jiných závažnějších případech budiž učiněno oznámení okresnímu školnímu úřadu, který má právo rodiče předvolati a po případě žádati za pomoc poručenský soud.

(⁴) K rozhovoru o příslušných otázkách a výchovných zájmech mohou býti pořádány večerní nebo nedělní besedy s rodiči. Jednati v těchto besedách o otázkách politických je zakázáno.

(⁵) O rodičovských sdruženích na národních školách platí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 19. května 1930, č. 1516 pres. (Věstník 1930, č. 51, str. 320).

Dozor na děti.

§ 115. (¹) Učitelé jsou povinni dozíratí pečlivě na chování žactva ve škole a věnovati, pokud výchovná povinnost školy toho vyžaduje, pozornost i jeho chování mimo školu.

(²) Dozor učitelů na děti ve škole se vztahuje nejen na dohled za vyučování, ale také na dohled zpravidla 15 minut před počátkem vyučování, v přestávkách na zotavenou i při odcho-

du dětí ze školy. Nevztahujte se však na dohlídku k dětem, kterým místní školní úřad povolí ze závažných důvodů pobyt ve škole i mimo normální čas (na př. v polední přestávce mezi vyučováním dopoledním a odpoledním, dříve než 15 minut před vyučováním, po vyučování atp.), v kterémžto případě přísluší jemu povinnost opatřiti i náležitý dozor na děti odpovědnými osobami. Učitel může tento zvláštní dozor převzít jen dobrovolně.

(³) Jakým způsobem se má konati nejúčelněji dozor učitelů na děti mimo vlastní vyučování, ustanoví podle místních poměrů na více-
třídních školách učitelská konference.

(⁴) Neustanoví-li učitelská konference jiný způsob dozoru před vyučováním, má se učitel dostaviti do své učebny aspoň 15 minut před počátkem vyučování.

(⁵) Učitel budiž si stále vědom toho, že je odpovědný z neblahých následků zanedbaného dozoru na děti nejen disciplinárně, ale po případě i podle příslušných předpisů trestních nebo civilních.

K § 115 poznámka. Za úrazy žáků ve škole ručí především učitel. Podle §§ 1309 a 1310 obč. zákona mohou rodiče dětí na učiteli soudně domáhat se náhrady za léčení zraněného žáka.

O potřebný dozor nad žactvem při náboženských cvičeních musí se postarati učitel náboženství (podle vl. n. č. 64/1925 Sb. z. a n., § 7, odst. 1).

Vychovávací prostředky.

§ 116. ⁽¹⁾ Při výběru vychovávacích prostředků budiž po každé přihlíženo k zvláštní povaze dítěte. Učitelé se mají snažiti především, aby nabyli důvěry dítek.

⁽²⁾ Tresty buďte ukládány s klidnou rozvahou a jest jich užívati spořivě a hospodárně; nikdy nesmějí ohrožovati mravní cit dítěte nebo jeho zdraví.

⁽³⁾ Na celé třídy nebo oddělení žactva nesmějí tresty býti rozšiřovány.

⁽⁴⁾ Příпустné tresty školní jsou:

- a) důtka učitelem nebo třídním učitelem;
- b) postavení v lavici nebo i mimo lavici;
- c) vyloučení ze zábavy nebo školního výletu;
- d) důtka správcem školy nebo i před učitelskou konferencí;
- e) ústní nebo písemné vyrozumění rodičů, v těžších případech obeslání rodičů před správce školy;
- f) zadržení po škole s přiměřeným zaměstnáním za dozoru učitelova;
- g) důtka od místního školního úřadu (jeho předsedy).

⁽⁵⁾ Všechny jiné tresty, zejména mnohonásobné opisování nebo tělesné potrestání, jsou nepřípustné.

⁽⁶⁾ Trest, uvedený v odstavci 4, písm. g), lze uložit jen z usnesení místního školního úřadu po návrhu učitelské konference. K výkonu trestu jest vždy obeslati rodiče nebo jejich zákonné zástupce.

(⁷) Ukáží-li se přípustné tresty školní neúčinnými a nepostarají-li se o nápravu ani rodiče dítěte nebo jich zákonní zástupci, budiž postupováno podle § 292.

(⁸) Oznámí-li soud nebo bezpečnostní úřad škole, že některý žák byl zatčen nebo odsouzen nebo že proti němu bylo zavedeno trestní řízení, nechť učitelská konference se ihned uradí o důsledcích toho pro školní výchovu vůbec a o tom, zda a jak se má proti takovému žáku disciplinárně zakročit. O součinnosti škol v oboru trestního soudnictví nad mládeží platí zejména §§ 26 a další vládního nařízení ze dne 11. prosince 1931, č. 195 Sb. z. a n., kterým se provádí zákon o trestním soudnictví nad mládeží (Věstník 1932, č. 3, str. 17).

K § 116, odst. 5 poznámka. Tělesné tresty jsou nepřipustné. Zlé nakládání s žáky trestá zák. trest. podle § 427 po prvé vězením od tří dnů až do jednoho měsíce; stane-li se to po druhé, ukládá se trest právě ustanovený, krom toho však jsou prohlášeni taci učitelé za nezpůsobilé pro budoucnost k učitelství.

Mimoškolní četba dětí.

§ 117. (¹) O mimoškolní četbě platí příslušná ustanovení učebných osnov.

(²) Zvláštní pozornost budiž věnována necudným publikacím. Učitelé snažte se vhodně působiti, aby děti takových publikací nekupovaly a aby obchodníci (zvláště pak obchodníci se školními potřebami) dětem takových závadných věcí nenabízeli ani přímo ani nepřímo vyložením ve

výkladních skříních atp. Pokud potřebí, staň se věc předmětem porad s rodiči na př. v rodičovských sdruženích a buď žádána školou pomoc i od úřadů policejních.

(⁸) Mimořádná pozornost budiž věnována tiskopisům a obrazům, které jsou s to, aby vážně ohrozily přirozený pohlavní vývoj nebo pohlavní život mládeže nebo aby vážně rozvracely mravní vývoj mládeže tím, že v ní budí sklon ke zločinnosti nebo k surovosti. Správy škol jsou povinny činiti předepsanou cestou oznámení o takových tiskopisech zemským školním úřadům, oprávněným navrhovati vydání zákazu rozšiřování takových tiskopisů mezi osobami mladšími než 18 let (§ 1 vl. nař. č. 229/1934 Sb. z. a n.).

K § 117 poznámka. Ochrana dětí proti škodlivému tisku. Zákonem ze dne 10. VII. 1933 č. 125 Sb. z. a n., kterým byly změněny a doplněny starší zákony o tisku, byla v některých věcech učiněna mimo jiné také opatření pro ochranu mládeže proti škodlivému tisku.

Jde tu jednak o předpisy, jimiž se obecně upravuje kolportáž tiskopisů, jednak o zvláštní předpisy ve věci tiskopisů, ohrožujících mládež.

Z předpisů o kolportáži tiskopisů (§§ 1—4) mají pro ochranu dětí zvláštní význam zejména tato ustanovení:

Kolportáží jest ve smyslu § 1 rozuměti bezplatné rozdělení nebo prodej tiskopisů dům od domu nebo na veřejných místech;

Kolportovati lze vůbec jen periodické tiskopisy a z tiskopisů neperiodických jen ty, které tvoří celek o sobě a nepřesahují jeden tiskový arch. Zakázáno jest kolportovati tiskopisy, které nejsou opatřeny údaji podle tiskového zákona povinnými (místo tisku, tiskárna, nakladatel nebo u periodických tiskopisů vydavatel).

Zákaz ten se však netýká tiskopisů, které slouží jen potřebám obchodu a domácího nebo společenského života (formuláře, ceníky, visitky atp.).

Zemský úřad může zakázati kolportáž tiskopisů, které jakkoliv podvracejí nebo hanobí samostatnost, ústavní jednotnost, celistvost, demokraticko-republikánskou státní formu nebo demokratický řád ČSR, nebo hrubě urážejí stud (§ 2), nebo které ohrožují veřejný klid a pořádek (§ 2).

Dovolenou kolportáž smějí prováděti jen osoby starší 16 roků a opatřené občanskou legitimací. Po 21. hodině jest kolportáž dovolena jen osobám zletilým.

Ve školách, do nichž chodí mládež zpravidla mladší než 18 let, není dovoleno tiskopisy kolportovati.

Rovněž jest zakázáno kolportovati tiskopisy v nejbližším okolí takových škol v hodinách, kdy mládež hromadně do nich dochází, nebo z nich odchází.

Při kolportáži není dovoleno vyvolávati obsah tiskopisů způsobem rušícím veřejný klid

a pořádek, urážejícím mravnost nebo zkrucujícím obsah tiskopisu.

O tiskopisech, ohrožujících mládež, platí §§ 5 až 9 zákona č. 126/1933 Sb. z. a n., v tomto znění:

§ 5. Je-li zjevno, že některý tiskopis je s to, aby vážně ohrozil přirozený pohlavní vývoj nebo pohlavní život mládeže neb aby vážně rozvracel mravní vývoj mládeže tím, že v ní budí sklon k zločinnosti nebo k surovosti, zakáže se jeho rozšiřování mezi osobami mladšími 18 let.

Tiskopis postižený zákazem v odst. 1 nesmí býti osobě mladší než 18 let prodán, ke koupi nabídnut nebo jinak přístupným učiněn, ani nesmí býti vystavován takovým způsobem, který činí jeho závadný obsah přístupným i osobám mladším než jest 18 let. Sbírati dům od domu objednávky takového tiskopisu, prodávati neb bezplatně jej rozdíletí dům od domu, na veřejných místech nebo ve veřejných místnostech, jakož i prodávati jej automaty je vůbec zakázáno.

§ 6. Navrhnutí vydání takového zákazu, uvedeného v § 5, mohou jen ony úřady a korporace nebo organisace, pečující o mládež nebo výchovu lidu, jimž bude právo přiznáno vládním nařízením.

O návrhu na vydání zákazu rozhodne ministerstvo školství a národní osvěty. K vydání zákazu je potřebí, aby ho navrhl také sbor, který pro to bude u ministerstva školství a

nár. osvěty zřízen, na základě řízení, konaného před tímto sborem podle § 7.

Předsedu a členy sboru jmenuje ministr školství a nár. osvěty v dohodě se zúčastněnými ministry.

Ve sboru budou náležitou měrou zastoupeny zejména osoby činné v sociální péči o mládež a v soudnictví nad mládeží, vychovatelé mládeže, osvětoví pracovníci, umělci, spisovatelé a novináři. Tyto osoby budou jmenovány po slyšení příslušných organizací; jmenování mohou býti jen zletilí českoslovenští státní občané, vyjímaje ty, kteří jsou vyloučeni z práva voliti do obcí z jiného důvodu než pro konání vojenské služby.

Sbor rozhoduje v senátech nebo v plné schůzi. Při tom budiž podle možností dbáno toho, aby o tom, má-li býti navrženo vydání zákazu, rozhodovali příslušníci také toho jazyka, ve kterém jest tiskopis napsán.

Podrobná organizace, jednací řád a odměny předsedy a ostatních členů sboru budou upraveny ve vládním nařízení.

§ 7. O tom, má-li býti navrženo vydání zákazu, rozhodne sbor po ústním jednání, vyslechne návrhatele a zúčastněné osoby. Rozhodnutí sboru budiž i s odůvodněním ústně prohlášeno.

Rozhodnutí ministerstva školství a národní osvěty budiž, byli jim vysloven zákaz uvedený v § 5 bez odůvodnění, vyhlášeno v Úředním listě Československé republiky a

s písemným odůvodněním doručeno zároveň návrhovateli a zúčastněným osobám. Nebylo-li rozhodnutí doručeno, pokládá se za doručené dnem, kdy bylo doručeno v Úředním listě Československé republiky. Tímto dnem nabývá též zákaz účinnosti pro celé státní území.

Výroku o útratách v tomto řízení není.

§ 8. Jde-li o dílo vydávané v sešitech, jehož obsah jest odjinud znám, může býti vydán zákaz celého díla.

Jde-li o periodický tiskopis nebo sbírku samostatných děl, které trvale a vážně ohrožují statky uvedené v § 5 odst. 1 a jejichž jednotlivá čísla nebo díla byla již aspoň dvakráte zákazem postížena, nebo jde-li o periodický tiskopis, který uveřejňuje častěji oznámení, týkající se nepochybně pohlavních styků a způsobem, jakým byla sepsána, způsobila vzbuditi pohoršení neb uraziti stud, může ministerstvo školství a národní osvěty jejich vydavateli pohroziti, že nezmění-li se v určité lhůtě povaha tiskopisu, bude vydán zákaz jeho rozšiřování mezi osobami mladšími než 18 let, i pokud jde o čísla nebo díla budoucí. Není-li vydavatel znám nebo není-li známé bydliště v Československé republice, budiž pohrůžka uveřejněna v Úředním listě Československé republiky.

Nezmění-li se ve lhůtě k tomu určené povaha tiskopisu, jemuž bylo zákazem pohroženo, bude na návrh sboru zákaz vydán a urče-

na zároveň doba, pro kterou potrvá. Doba ta může býti podle potřeby prodloužena nebo zkrácena.

§ 9. Je-li tiskopis postižený zákazem znovu vydán nebo dále vydáván pod jiným jménem, zakáže ministerstvo školství a národní osvěty jeho rozšiřování mezi osobami mladšími než 18 let (§ 5, odst. 2). K vydání zákazu není v tomto případě potřebí řízení před sborem uvedeným v § 6 a návrhu tohoto sboru. Ustanovení § 7, odst. 2 a 3 platí obdobně i v tomto případě.

Zemský úřad, v jehož obvodě je rozšiřován neperiodický tiskopis, který je rázu uvedeného v § 5, odst. 1 a nepřesahuje tiskový arch, může vydati z úřední moci zatímní zákaz jeho rozšiřování mezi osobami mladšími než 18 let. Ustanovení § 7, odst. 2, platí obdobně i v tomto případě. Zatímní zákaz pozbude platnosti, nebude-li vyhlášeno do dvou měsíců od jeho vyhlášení rozhodnutí ministerstva školství a národní osvěty, jímž se vyslovuje zákaz po řízení před sborem uvedeným v § 6 a na návrh tohoto sboru. Na vydání zatímního zákazu nelze si stěžovati.

Vládním nařízením ze dne 9. XI. 1934, č. 229 Sb. z. a n., byly pak k §§ 5 až 9 zákona, č. 126/1933 Sb. z. a n., vydány podrobné prováděcí předpisy. Nařízení toto, jež zájemci najdou i ve Věstníku ministerstva školství a národní osvěty (ročník 1934, sešit 12., strana 389), jedná nejprve v hlavě 1 o zákazu roz-

širování tiskopisů ohrožujících mládež, o pohružce zákazu, o zatímním zákazu a útratách řízení.

Navrhovati vydání zákazu mohou kromě ministerstev, zemských úřadů politických i školních, presidií vrchních soudů a vrchních státních zastupitelstev i zemské ústřední péče o mládež a okresní (městské) osvětové sbory.

V hlavě II. se upravuje organizace »Sboru pro posouzení tiskopisů, ohrožujících mládež,« zřízeného při ministerstvu školství a národní osvěty, načež v hlavě III. jest vydán pro něho jednací řád a v hlavě IV. se stanoví náhrady cestovních útrat pro členy Sboru a jejich presenční platy.

Viz H r o n e k: Ochranná péče o mládež. Hradec Králové 1936.

O d d í l VIII.

Vyučování.

Učebné předměty povinné.

§ 118. ⁽¹⁾ Viz § 1 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.

⁽²⁾ Vyučování povinným předmětům učebným jest závazné pro všecko žactvo školy v míře ustanovené učebnou osnovou. Od vyučování některému povinnému předmětu, vyjímajíc náboženství, o němž platí § 120, mohou býti osvobozeny jen jednotlivé děti z důvodů zdravotních, zjistí-li se lékařsky, že se dítě nemůže účastniti vyučování předmětu ani měrou omezenou. Rozhodovati o osvobození přísluší okresním školním

úřadům. Příslušné žádosti rodičů nepodléhají kolkové povinnosti.

(³) Dočasné osvobození od vyučování některému předmětu, jež se může státi nezbytným, na př. pro chorobu, rekonvalescenci, poranění, pohlavní dospívání atp., může povolit do osmi dnů třídní učitel, do osmi týdnů správce školy. Jde-li o osvobození na delší dobu, platí ustanovení odstavce 2.

Učebné předměty nepovinné.

§ 119. (¹) O zavádění nepovinných předmětů viz § 1, odst. 2 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., § 2 vl. nař. č. 64/1925 Sb. z. a n., a § 3 výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 15. května 1925, č. 16.137-I (Věstník 1925, č. 71, str. 169).

(²) Nepovinným předmětům se učí jen děti, jejichž zákonní zástupci na počátku školního roku prohlásí, že si přejí, aby se dítě učilo některému takovému předmětu. Vystoupiti z tohoto vyučování smí dítě po vůli zákonného zástupce zpravidla jen na konci školního roku; učitelská konference může však z důvodů hodných zřetele povolovati, aby děti vystoupily i v dřívějším čase.

Náboženství a náboženská cvičení.

§ 120. Náboženství jest povinným učebným předmětem pro všechny žáky, pokud nejsou povinné účasti při něm zproštěni. Na veřejných školách smí se však vyučovati jen náboženství vyznání církví a náboženských společností stá-

tem uznaných, po případě recipovaných. Děti sní se tu učití zpravidla jen náboženství toho vyznání, jemuž náleží.

§ 121. ⁽¹⁾ Všeobecně jsou zproštěni povinnosti účastniti se vyučování náboženství žáci bez vyznání nebo žáci vyznání státem neuznaných.

⁽²⁾ Žáci ostatních vyznání budou zproštěni této povinnosti, požádají-li o to písemně nebo protokolárně jejich rodiče nebo jich zástupci okresní školní úřad; zproštění platí pro školní rok.

⁽³⁾ Ustanovení odstavce 2 týče se toho času žáků, kteří náležejí k těmto církvím a náboženským společnostem:

a) církvi katolické (římskokatolického, řeckokatolického, armenskokatolického ritu), b) českobratrské církvi evangelické, c) německé evangelické církvi v zemích České a Moravsko-slezské, d) augšpurské církvi evangelické ve východním Slezsku, e) evangelické církvi augšpurského vyznání v zemi Slovenské, f) reformované církvi v zemi Slovenské, g) Jednotě bratrské v zemích České a Moravsko-slezské, h) církvi řeckovýchodní (pravoslavné), ch) církvi československé, i) církvi starokatolické v zemích České a Moravsko-slezské, j) baptistům v zemi Slovenské, k) československým unitářům v zemích České a Moravsko-slezské i) církvi unitářské na Slovensku a l) náboženské společnosti židovské.

§ 122. ⁽¹⁾ Ohlášky nároku na osvobození dětí některého náboženského vyznání podle § 3, odst. 5, věty 2. zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. jest

podávati jednotlivě za každého žáka u okresního školního úřadu, a to zpravidla před počátkem každého školního roku. Záporné vyřízení ohlášky budiž doručeno straně i správci školy vždy písemně s odůvodněním. Ohlášky nároku nebo protokoly je zastupující mají povahu pouhého oznámení ve věcech veřejných a jsou kolku prosty.

(²) Právo žádati za osvobození dítěte od vyučování náboženství přísluší zpravidla oběma rodičům společně po jejich vzájemné dohodě.

(³) U dětí nemanželských náleží toto právo matce, u dětí jednostranně osiřelých tomu z rodičů, který žije, u oboustranných sirotků, nebo jsou-li rodiče dítěte neznámi, zákonnému zástupci dítěte. U dětí osvojených vykonává za trvání právního poměru z osvojení právo to osvojitel (osvojitelka), a bylo-li dítě osvojeno v souhlase obou manželů, přísluší právo to zpravidla oběma osvojitelům společně po jejich vzájemné dohodě.

(⁴) Všem učitelstvu je zakázáno, aby vykonávalo ve službě jakýmkoli způsobem vliv na svobodné rozhodování rodičů nebo jejich zástupců buď ve prospěch náboženského vyučování a náboženských cvičení nebo proti nim. Ustanovení toto platí i tehda, nezná-li strana příslušných předpisů nebo žádá-li o jich výklad; v takovém případě budiž příslušné poučení omezeno jen na to, že se strana seznámí s předpisy o věci platnými.

(⁵) Orgány, jimž přísluší vyřizovati ohlášky

nároku na osvobození dětí od náboženského vyučování, necht' je vyřizují obratem, nejpozději do osmi dnů, aby již prvé dny po začátku školního roku byl pevně zjištěn počet dětí, učících se náboženství, a aby podle toho bylo organizováno náboženské vyučování ve třídách nebo ve zvláštních odděleních. Správce školy buď vždy vyrozuměn.

K § 122 poznámka. Ohlášky nároku na osvobození dětí od vyučování náboženství mohou býti podány kdykoliv i ve školním roce.

Zproštění od vyučování musí býti vyznačeno jak v katalogu, tak i na vysvědčení podle 5. odst. § 3, zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.

Pěstoun sirotka školou povinného není oprávněn bez souhlasu, tím méně proti vůli poručníka dítěte, žádati o zproštění vyučování náboženského. (NSS. z 5. února 1927, č. 6284.)

§ 123. ⁽¹⁾ Změní-li se náboženské vyznání dětí školou povinných, je správce školy povinen žádati od zákonných zástupců dětí, aby tuto změnu náležitě prokázali. Vystoupení z některé církve nebo náboženské společnosti buď prokázáno písemným dokladem, že bylo o tom učiněno oznámení příslušnému úřadu politickému nebo že tento úřad vydal o výstupu písemné vyřízení. Vstup dítěte do nově zvolené církve nebo náboženské společnosti buď prokázán potvrzením představeného nebo duchovního správce této církve nebo náboženské společnosti.

⁽²⁾ Teprve když změny náboženského vyzná-

ní byly takto prokázány, je správce školy povinen, aby provedl příslušnou opravu v matrice dítěte v úředních spisech školních a aby učinil opatření pro další náboženské vyučování dítěte, pokud je potřebné hledíc k § 3, odst. 5 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.

§ 124. Náboženské vyučování se koná buď po třídách nebo ve zvláštních odděleních. Počet učebních hodin v každé třídě ustanovuje zákon na dvě týdně. Jsou-li pro náboženské vyučování zřízena zvláštní oddělení, má se v nich náboženství vyučovati rovněž po dvou hodinách týdně.

K § 124 poznámka. Podle novely malého školského zákona ze dne 26. června 1937, č. 176 Sb. z. a n. může míti jedno oddělení pro náboženství nejvýš 45 dětí a podle oběžníku presidia zemské školní rady v Praze č. 103 v pěti mimořádných případech, což dosavad platilo, pouze 40 a to podle těchto směrnic:

1. Žactvo různých tříd (ať postupných či pobočných) budiž slučováno v jedno oddělení pro vyučování náboženství do maximálního počtu 45 dětí.

2. Výjimečně buďtež tvořena oddělení taková jen do počtu 40 žáků v těchto případech:

a) na venkovských školách, kde není měšťanských škol a kde se tedy spojuje žactvo osmi věkových stupňů;

b) kde jde o slučování žáků různých škol umístěných v různých budovách značně od sebe vzdálených;

c) kde jde o slučování žactva obecných a měšťanských škol;

d) kde jde o slučování žactva různého pohlaví, děje-li se ostatní vyučování pro každé pohlaví odděleně;

e) kde jde o slučování žactva z takových tříd, v nichž se vyučování tomu kterému náboženství nezúčastní jen nepatrný počet žactva (1—3).

3. Na školách, kde se zúčastní vyučování toho kterého náboženství jen nepatrný počet žáků, budiž upraven počet týdenních vyučovacíh hodin pro náboženství to takto:

pro dva až tři žáky jedno oddělení po jedné hodině za měsíc, pro 4 žáky 1 oddělení po 1 hodině za 14 dnů, pro 5 žáků 1 oddělení po 1 hodině za týden.

Tam, kde by při nepatrném počtu žáků vznikal neúměrně vysoký vyučovací náklad (cestné) budiž vzato v dohodě s příslušnými církevními úřady (náboženskými obcemi) v úvahu společné vyučování žactva ze 2 neb více blízkých škol v 1 oddělení na jedné ze škol těch.

Při zřizování oddělení jest přihlížeti pouze ke školou povinným dětem čl. státních občanů téhož náboženského vyznání.

4. (Obsahuje pokyny pro technické provedení úpravy okresními školními výbory.)

5. Definitivní úprava zemskou školní radou provedená zůstane zásadně v platnosti pro

celý školní rok (tedy i při zvýšení neb snížení počtu žactva) s těmito výjimkami:

a) na školách, na kterých nebylo vůbec povoleno vyučování náboženství a na kterých se průběhem školního roku přihlásí vyučování nejméně 6 žáků, bude povoleno 1 oddělení o 2 hodinách týdně;

b) naproti tomu tam, kde bylo povoleno vyučování náboženství, kde však klesne počet zúčastněných žáků na 1, bude povolené oddělení zrušeno. Tím se ruší zdejší oběžník ze dne 1. července 1926, čís. III A 226 ai 1926, čís. zemské školní rady 67. 166 ai 1926.

§ 125. Za náboženská cvičení (§ 3, odst. 4 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n.) jest pokládati veškeré bohoslužebné úkony a pobožnosti všech náboženských vyznání, které se konají mimo hodiny, přikázané náboženskému vyučování schváleným rozvrhem hodin. Ustanovuje je příslušný církevní úřad v mezích platných předpisů školních. Mládež školní nesmí býti ani přímo ani nepřímou nucena k účasti, ani přímo nebo nepřímou odvracena od účasti při náboženských úkonech ve škole veřejné nebo soukromé kteréhokoli druhu s výhradou práv, plynoucích z moci otcovské nebo poručenské. O potřebný dozor nad žactvem při náboženských úkonech budiž v každém případě postaráno příslušným učitelem náboženství. Účast ostatních učitelů při dozoru může býti se zřením k § 123 ústavní listiny jen dobrovolná.

§ 126. ⁽¹⁾ Co úřady církevní ustanoví o náboženském vyučování a o náboženských cvičeních, oznámí okresnímu školnímu úřadu, který

ohlásí ustanovení církevních úřadů správci školy, aby zařídil vše, čeho je dále potřeby, a postaral se o to, aby žactvo i učitel náboženství byli náležitě a včas zpraveni.

(²) Odporují-li ustanovení církevních úřadů v něčem obecnému úřadu školnímu, jímž jest rozuměti soubor všech platných předpisů o organizaci vyučování, o vyučovacím čase, o školní docházce a o školní kázni, neoznámí jich okresní školní úřad správci školy, ale zpraví do tří dnů ode dne, kdy ho došlo oznámení církevního úřadu, tento úřad, z kterých důvodů odmítá oznámiti je správci školy.

§ 127. Výměru a rozdělení náboženského učiva na jednotlivé školní stupně ustanovují příslušné církevní úřady (představenstva náboženských obcí).

Jazyk československý na školách s jiným vyučovacím jazykem, než je jazyk československý.

§ 128. (¹) O zavedení československého jazyka jakožto učebního předmětu na školách s jiným jazykem vyučovacím než československým rozhodují s výhradou uvedenou v odstavci 3 orgány, jimž přísluší rozhodovati o zavádění nepovinných učebních předmětů. Vyržovatelům škol budiž dána vždy příležitost, aby se o věci vyslovi.

(²) Takovéto vyučování československému jazyku budiž udíleno učiteli náležitě způsobilými.

(³) Rozhodnutím ministerstva školství a národní osvěty může býti vyučování českosloven-

skému jazyku ustanoveno pro tu kterou školu povinným pro všecko žactvo. Odůvodněné návrhy na zavedení takového povinného vyučování buďte ministerstvu předkládány hromadně společnou zprávou jen jednou ročně, a to vždy do konce května. K návrhu budiž připojeno vždy vyjádření vydržovatelů školy.

Učebné osnovy.

§ 129. ⁽¹⁾ Vyučování na obecné škole řídí se její učebnou osnovou.

⁽²⁾ Normální učebné osnovy pro jednotlivé kategorie škol obecných přísluší vydávati podle zmocnění daného v § 4, odst. 1 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. ministerstvu školství a národní osvěty. (Viz toho času normální učebné osnovy, upravené jeho výnosem ze dne 10. července 1933, č. 67.311-I, Věstník 1933, č. 51, str. 144.)

⁽³⁾ Učebné osnovy pro náboženství ustanovují v mezích počtu hodin, stanoveného v § 124, církevní úřady.

⁽⁴⁾ Ustanovení o tom, kterak upravovati zvláštní učebné osnovy pro jednotlivé školy, obsahují normální učebné osnovy.

⁽⁵⁾ Zvláštní školní oddělení se řídí učebnou osnovou té třídy, která jest složena z těchže postupných ročníků žactva jako zvláštní oddělení.

Rozvrh hodin.

§ 130. ⁽¹⁾ Pro každou jednotlivou třídu sdělá správce školy nebo učitel jím pověřený rozvrh hodin. Na více třídních školách buďte ná-

vrhy rozvrhů hodin probrány v učitelské konferenci. Schvalovati rozvrhy hodin přísluší okresním školním inspektorům. Schválené rozvrhy hodin buďte vyvěšeny v učebnách.

(²) Při sdělávání rozvrhů hodin necht' rozhodují zájmy vyučování a žactva. Zejména budiž dbáno těchto pravidel:

a) Učebné předměty, při kterých žáci mají nejvíce soustřediti mysl nebo namáhati ducha, buďte položeny zpravidla na hodiny ranní. Cvičení v myšlení necht' se střídají, pokud lze, se zaměstnáním převážně fyzickým (zejména s dovednostmi).

b) Kreslení, čtení, psaní a ručními pracím všeho druhu necht' se vyučuje v hodinách, kdy bývá nejvíce denního světla (okolo poledne).

(³) Podrobnější ustanovení o rozvrhu hodin obsahují normální učebné osnovy.

§ 131. (¹) Hledíc k různosti náboženského vyznání žactva na té které škole, budiž doba náboženského vyučování v rozvrhu hodin ustanovena tak, aby tím souvislost ostatního vyučování nebyla rušena.

(²) Vyučuje-li se náboženství některému vyznání po třídách, budiž náboženství položeno v rozvrhu hodin každé třídy na hodiny krajní, t. j. první a poslední každého půldne vyučovacího, nesmí však býti položeno na půldny nebo dny, které jsou v týdnu obvykle prázdné. Vyučuje-li se náboženství ve zvláštních odděleních, budiž povšechně dbáno rovněž zásad uvedených v předešlé větě. Při školách, na kterých by však

nebylo vůbec možno položití všechny hodiny náboženských oddělení na hodiny krajní, připouští se zcela výjimečně položití některé náboženské hodiny na dny a půldny v týdnu jinak prázdné. Vyučuje-li náboženství učitel bydlící mimo obec, v níž je sídlo školy, budiž vyučování náboženství zpravidla konáno v souvislých hodinách tak, aby se co nejvíc omezil náklad na cestné. Kde se náboženství za těchto poměrů vyučuje jen v jediné třídě (zvláštním oddělení), bud'tež náboženství v rozvrhu hodin vykázány dvě souvislé hodiny.

(³) Na školách, kde náboženství vyučují členové duchovní správy, bud'te náboženské hodiny do rozvrhu hodin vloženy, pokud lze, v dohodě s učitelem náboženství, šetříc ustanovení odstavců 1 a 2. Nedojde-li k dohodě mezi správcem školy a učitelem náboženství z duchovní správy, může tento učitel žádati, aby správce školy předložil věc k rozhodnutí nadřízenému okresnímu školskému úřadu.

(⁴) Pokud zájmy vyučovací vůbec připouštějí, budiž dbáno, aby učitel náboženství byl souvisle zaměstnán a aby se zbytečně nerozmnožoval náklad na jeho cestné podle čl. IV. a VI. zák. č. 251/1922 Sb. z. a n.

(⁵) Nemůže-li učitel náboženství z duchovní správy v ojedinělých případech do školy přijíti v čas, ustanovený rozvrhem hodin, protože mu v tom brání nemoc nebo neodkladná povinnost jeho úřadu, je povinen, aby to pokud možno včas a s udáním důvodů ohlásil správci školy.

Hodiny náboženství, z uvedených podstatných důvodů takto vyloučené, může učitel náboženství nahraditi v témže nebo nejbližší příštím týdnu v jinou vhodnou dobu v dohodě se správcem školy, avšak jen tak, aby se touto přechodnou změnou v rozvrhu hodin nezvětšil náklad na cestné učitele náboženství. Hodiny náboženství, které připadnou na feriální dny v školním roce, na školní slavnosti, nebo je-li škola (třída) zavřena pro nakažlivé nemoci, se s výhradou ustanovení § 91, odst. 2 nenahrazují.

(⁶) Na školách, do kterých chodí mládež vyznání izraelského, budiž se zřetěním k § 13 zák. č. 96/1925 Sb. z. a n. pamatováno na zákaz ruční práce v den sobotní izraelitům, zvláště při určení hodin pro psaní, kreslení a ruční práce.

§ 132. Učitel je povinnen zachovávat schválený rozvrh hodin. Úchyly od rozvrhu hodin jsou připuštěny s vědomím správce školy jen za mimořádných okolností (na př. při zastupování učitelů onemocnělých nebo jinak zaneprázdněných), pak tehda, vyžadují-li toho zvláštní zřetěle výchovné a vyučovací, aby se snáze dosáhlo zamýšleného cíle. Podrobnější ustanovení v této věci obsahují normální učebné osnovy.

Učebné potřeby žactva.

§ 133. (¹) Každý žák měj učebnice, potřeby ku psaní a kreslení a pro ruční práce, dívky i pro nauku o domácím hospodářství, předepsané pro příslušný vyučovací stupeň.

(²) Opatřovati učebné potřeby žákům přísluší zákonným zástupcům dětí. Kdyby této povin-

nosti neplnili, požádá správce školy o nápravu u místního školního úřadu. Chudým dětem opatří učebné potřeby buď obec pobytu (v zemi České podle § 7 zák. č. 76/1882 čes. z. z.), buď školní obec (v zemi Moravskoslezské podle § 41 zák. č. 17/1870 mor. z. z., ve znění upraveném zák. č. 4/1906 mor. z. z., pokud se týče podle § 42 zák. č. 41/1901 slez. z. z.), buď škola (v zemi Slovenské podle § 31 zák. čl. XXXVIII/1868). Místní školní úřad dbej, aby se správě školy dostalo pokud možná již před počátkem školního roku učebných potřeb pro chudé žáky v dostatečném množství nebo dostatečné paušální peněžní částky k jich nákupu.

(³) Na každé škole budiž zřízena sbírka předepsaných učebných potřeb a učebnic, aby se mohlo zúčastněným živnostníkům a rodičům školních dětí nebo jejich zástupcům dostávat potřebných vysvětlení.

(⁴) Při výběru a při koupi učebných potřeb jest dávat přednost výrobkům domácím před výrobky zahraničními, zejména vyhovují-li jakostí a cenou. K nákupu učebných pomůcek zahraničního původu je třeba zvláštního povolení školních úřadů.

(⁵) Které učebnice lze připustiti k vyučování na školách v zemích České a Moravskoslezské, o tom rozhoduje ministerstvo školství a národní osvěty, slyševši zemský školní úřad. Učebnice náboženství mohou dosíci schválení tohoto ministerstva teprve potom, když byly schváleny příslušným vrchním úřadem církevním.

(⁶) Na státních a obecních školách v zemi Slovenské lze rovněž užívatí jen učebnic, které byly schváleny ministerstvem školství a národní osvěty. Na církevních školách v této zemi náleží výběr učebnic zásadně příslušným školským vrchnostem církevním. Z užívání na těchto školách jsou však vyloučeny knihy, jichž užívání bylo ministerstvem školství a národní osvěty výslovně zakázáno. Používá-li škola státní podpory na doplnění učitelského platu, smí užívatí jen učebnic ministerstvem schválených.

(⁷) Podrobnější předpisy o schvalování a užívání učebnic obsahuje výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. prosince 1932, č. 136.546-I. (Věstník 1932, č. 67, str. 210.)

Vyučovací pomůcky školy.

§ 134. (¹) Každá obecná škola musí býti opatřena nejpotřebnějšími vyučovacími pomůckami, a to zejména:

a) názornými prostředky k prvnímu vyučování počtům,

b) názornými prostředky k vyučování prvouce a vlastivědě,

c) zeměkouli (globem),

d) aspoň jednou nástěnnou mapou východní a západní polokoule zemské, Evropy a Československé republiky a podle možnosti i příslušné země a okresu,

e) nejnutnějšími prostředky k vyučování měřictví, kreslení, tělesné výchově, ručním pracím a nauce o domácím hospodářství, při čemž se

pro vyšší vyučovací stupeň pokládá za nezbytnou pomůcku i šicí stroj,

f) sbírkou domácích přírodnin a nejjednodušších pomůcek fyzikálních a chemických,

g) státní vlajkou nebo praporem ve státních barvách a státními znaky, pak podobiznami presidenta republiky a prvního presidenta republiky T. G. Masaryka pro všechny školní síně,

h) školní knihovnou.

(²) Školní úřady dbejte, aby vydržovatelé škol, jimž podle zákona přísluší povinnost uhrazovati náklad na vyučovací pomůcky, přidělili každé škole ročně dostatečný paušál na udržování a rozmnožování sbírek vyučovacích pomůcek a školní knihovny.

(³) O schvalování vyučovacích pomůcek viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. prosince 1932, č. 136.546-I (Věstník 1932, č. 67, str. 210.)

(⁴) Ustanovení § 133, odst. 4 platí obdobně. Při opatřování vyučovacích pomůcek se doporučuje přihlížeti ke zprávám komise pro standardisaci pomůcek při ministerstvu školství a národní osvěty, uveřejňovaným občas v informační části Věstníku tohoto ministerstva.

(⁵) Doporučuje se pamatovati na opatření radiových a promítacích přístrojů pro účely vyučovací.

Domácí práce žactva.

§ 135. (¹) Učitel ukládá žákům domácí práce (cvičení, úkoly), necht' tak činí s rozvahou, maje na zřeteli jejich didaktický a peda-

gogický význam. Lze ukládati jen takové domácí práce, které žák může vykonati bez cizí pomoci a jimiž není přetěžován.

(²) Žákům nebudiž dáváno příliš mnoho domácích prací. Rovněž nevyhovuje požadavkům zdravotní, dostanou-li žáci na prázdné dny nebo půldny tolik domácí práce, že se tím účel prázdnin maří.

(³) Učitel, dávaje domácí práce, necht' náležitě přihlíží k věku žáků, k místním a domácím poměrům, jakož i k době roční.

(⁴) Zakázány jsou vůbec domácí práce z kreslení a ručních prací a jakékoli domácí práce mezi dobou dopoledního a odpoledního vyučování. Dětem prvých dvou postupných ročníků není dovoleno ukládati vůbec písemných prací domácích.

(⁵) Vyučuje-li ve třídě několik učitelů, necht' se v konferenci dohodují o počtu, rozsahu a řádném střídání domácích prací, aby nabyli jistoty, že žáci mají dosti potřebného času k zotavení a nočnímu odpočinku.

(⁶) Podrobnější ustanovení o počtu a způsobu písemných úkolů obsahují učebné osnovy.

Školní vycházky a výlety.

§ 136. Viz vycházkový a výletní řád pro obecné a měšťanské školy, vydaný výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. února 1937, č. 13.700-I (Věstník 1937, č. 31, str. 53).

Školský rozhlas.

§ 137. ⁽¹⁾ Školským rozhlasem se doplňuje a rozšiřuje vzdělání žactva a školní výchova se sjednocuje a usměrňuje. Proto se doba, v níž žactvo za vedení a součinnosti učitelstva poslouchá školský rozhlas, pokládá za vyučovací čas. Aby se umožnilo pravidelné poslouchání školského rozhlasu bez újmy některých učebných předmětů, dovoluje se jednotlivé vyučovací hodiny podle potřeby přesunouti nebo i zkrátiti.

⁽²⁾ Radiových přijímacích přístrojů, umístěných ve školních místnostech a určených pro školský rozhlas, smí se užívatí pro školní účely v době vyučovací nebo mimo ni pro poslouchání domácího školského rozhlasu a i jiných vysílání československého rozhlasu, významných po stránce kulturní neb státní. K jiným než školním účelům lze zařízení školského rozhlasu neb kteréhokoli radiového přijímače použítí jen k zachycování a poslouchání projevů presidenta Československé republiky, předsedů obou sněmoven Národního shromáždění, členů československé vlády a státních funkcionářů, zejména při slavnostních příležitostech a státních slavnostech, k poslouchání ušlechtilé hudby, kulturních přednášek československého rozhlasu a těch částí programu, které podporují veřejnou péči osvětovou podle zákona ze dne 7. února 1919, č. 67 Šb. z. a n., o organisaci lidových kursů občanské výchovy.

⁽³⁾ Užívatí zařízení školského rozhlasu neb kteréhokoli radiového přijímače v školních míst-

nostech k politickým účelům neb k poslouchání zahraničního rozhlasu v školních místnostech není dovoleno.

Oddíl IX.

Třídění žáků a vysvědčení.

Známky.

§ 138. ⁽¹⁾ Ve všech úředních spisech, výkazech, vysvědčeních a školních zprávách budiž jednotně užíváno těchto známek:

a) *chování:*

1. chvalitebné,
2. uspokojivé;
3. neuspokojivé;

b) *prospěch:*

1. výborný,
2. chvalitebný,
3. dobrý,
4. dostatečný,
5. nedostatečný;

c) *vnější úprava písemných a jiných prací:*

1. velmi úhledná,
2. úhledná,
3. méně úhledná,
4. neúhledná.

⁽²⁾ Známky jest označovati číslicemi.

Pololetní třídění.

§ 139. ⁽¹⁾ Třídění žactva v každém pololetí se vykoná před jeho ukončením po zralé úvaze podle naprosto věcného a spravedlivého posou-

zení žákovy chování a jeho prospěchu v jednotlivých předmětech za celé klasifikační období podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 13. srpna 1935, č. 129.991/34-I (Věstník 1935, č. 62, str. 188) a známky se zapíší do třídního výkazu. Znamky na školních zprávách a vysvědčeních se musí shodovati se znamkami zapsanými v třídním výkaze.

(²) Školní inspektoři mají se přesvědčovati o přiměřenosti třídění žactva. Kdyby se v třídění žactva ukázaly nesprávnosti, učiní okresní školní úřad, v případě potřeby zemský školní úřad, potřebná opatření.

Pololetní školní zprávy.

§ 140. (¹) Školní zprávy se vydávají dvakrát ve školním roce, a to v poslední hodině vyučovací doby pololetí. Případně-li některý z těchto dnů na neděli, vydají se školní zprávy o den dříve.

(²) Děti mají předložiti školní zprávu za prvé pololetí rodičům nebo jejich zástupcům, kteří na ní potvrdí podpisem, že jim byla zpráva ukázána, a potvrzenou vrátí po dítěti třídnímu učiteli.

(³) Je-li třídní učitel v pochybnostech, zda dítě školní zprávu předložilo nebo předloží rodičům nebo jejich zástupcům, může jim ji správce školy zaslati úředně.

(⁴) Na konci vyučovací doby školního roku ponechá se zpráva rodičům nebo jejich zástupcům.

§ 141. ⁽¹⁾ Školní zpráva má obsahovati:

1. jméno republiky Československé, země, politického okresu a školy, pak třídu, pokud se týče postupný ročník, do kterých dítě chodí, a řadové číslo z třídního výkazu;

2. jméno a příjmení dítěte, jeho rodná data a náboženské vyznání;

3. posudek o chování a prospěchu v jednotlivých předmětech i o vnější úpravě písemných a jiných prací v jednotlivých pololetích, vyslovený podle §§ 138 a 139 a označený číslicemi;

4. počet zameškaných půldnů;

5. místo a datum vydání, podpisy správce školy a třídního učitele a úřední pečeť školy.

⁽²⁾ Na konci vyučovací doby školního roku budiž do školní zprávy pojata prohlášení o tom, je-li nebo není-li dítě způsobilé postoupiti do vyšší třídy neb vyššího vyučovacího oddělení.

§ 142. ⁽¹⁾ Je-li dítě zcela osvobozeno od vyučování některému povinnému předmětu (§ 118, odst. 2) nebo nedostává-li se dítěti na škole náboženského vyučování pro nedostatek řádného opatření, budiž tato okolnost ve školní zprávě vyznačena místo známky s odkazem na příslušné úřední rozhodnutí neb opatření.

⁽²⁾ Předloží-li rodiče vysvědčení řádně zřízeného učitele náboženství o náboženském vyučování dítěte v náboženství, kterému se ve škole neučí, budiž podle toho známka z náboženství zapsána do školní zprávy.

⁽³⁾ Zameškal-li žák pro nemoc nebo pro jinou příčinu tolik vyučování, že nemůže býti tří-

děň, budiž ve výkaze a na školní zprávě na místě známek poznamenáno: »Nebyl tříděn pro . . . .«. Rozhodnutí, že jest zapsati takovou poznámku, přísluší na školách o několika učitelích učitelské konferenci.

(⁴) U dětí jiné národnosti, které neovládají vyučovacího jazyka školy buď vůbec, nebo jen velmi málo, pak u dětí, které přestoupily ze školy jiného vyučovacího jazyka, budiž na školní zprávě tato okolnost poznamenána, aby se vysvětlil případný slabý prospěch z vyučovacího jazyka.

(⁵) O dodatečné změně známek, zapsaných na školních zprávách a vysvědčeních, platí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. února 1937, č. 4334-I (Věstník 1937, č. 21, str. 37). Tento předpis se nevztahuje na případnou opravu známek na školních zprávách a vysvědčeních, která byla stanovena školními úřady (§ 139, odst. 2).

Postup do vyšší třídy (vyučovacího oddělení).

§ 143. (¹) Učitelská konference rozhodne na konci vyučovací doby školního roku o tom, je-li nebo není-li školní dítě způsobilé postoupiti do nejbližší vyšší třídy nebo vyučovacího oddělení. Při tom platí zásady, že postup do nejbližší vyšší třídy nebo vyučovacího oddělení může býti odepřen jen

a) žáku 1. až 5. postupného ročníku, byl-li za druhé pololetí tříděn známkou »nedostatečně« buď z vyučovacího jazyka nebo z počtů,

b) žáku 6. až 7. postupného ročníku, byl-li

za druhé pololetí tříděn známkou »nedostatečně« bud' z vyučovacího jazyka nebo počtů, nebo nejméně ze dvou ostatních povinných učebných předmětů kromě kreslení, zpěvu, tělesné výchovy a ručních prací.

(²) Učitelská konference může však i v případech odstavce 1, písm. a) a b) rozhodnouti, že žák má postoupiti, dá-li se podle zvláštních okolností souditi, že má přes to náležitou duševní způsobilost, aby v příštím školním roce stačil vyučování v nejbližší vyšší třídě nebo vyučovacím oddělení.

(³) Nemohl-li býti žák za druhé pololetí pro nemoc tříděn, budiž mu na počátku příštího školního roku povolena zkouška, na jejímž výsledku závisí, může-li postoupiti do vyšší třídy nebo do vyššího oddělení. Za tuto zkoušku se neplatí zkušební poplatek.

§ 144. (¹) Bylo-li dítě přijato do obecné školy teprve v školním roce, budiž při pravidelném třídění koncem pololetí a při prohlášení způsobilosti k postupu přihlíženo spolu k posudkům ze školní zprávy, přinesené z dřívější školy. Ne-ní-li takových posudků, vykonej podle potřeby zkoušku podle obdoby odstavce 2.

(²) Dítě, které dosud do školy vůbec necho-dilo a vstoupilo do školy v posledním vyučova-cím čtvrtletí, vykonej na konci běžného školního roku nebo na počátku příštího školního roku zkoušku, aby se zjistilo, do které třídy nebo do kterého vyučovacího oddělení může býti zařa-

děno. Za tuto zkoušku se zkušební poplatek neplatí.

Vystoupení dítěte ze školy.

§ 145. ⁽¹⁾ Má-li dítě vystoupiti ze školy nebo přestoupiti do jiné školy, zpravte o tom jeho zákonní zástupci dříve správce školy nebo třídního učitele.

⁽²⁾ Třídní učitel zapíše ve výkaze školní docházky a prospěchu a ve školní zprávě den a příčinu odhlášky. Je-li třídění žáka za pololetí zcela nebo z největší části provedeno, zapíše do školní zprávy známky z třídního výkazu a odevzdá ji potom správci školy, který ji dítěti vydá. Avšak prohlášení o způsobilosti postoupiti do vyšší třídy nebo oddělení se do ní nezapíše.

⁽³⁾ Správce školy oznámí pak vystoupení nebo přestup dítěte orgánu pověřenému vedením matriky (§ 19), a má-li dítě s povolením okresního školního úřadu býti vyučováno doma, také okresnímu školnímu úřadu.

⁽⁴⁾ O přestupu dětí do škol středních platí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 10. dubna 1930, č. 171.280/29-II (Věstník 1930, č. 29, str. 127).

Propuštění dítěte ze školní povinnosti.

§ 146. ⁽¹⁾ Děti, které zcela vyhověly školní povinnosti (§ 7), dostanou propouštěcí osvědčení bez zřetele na to, budou-li nebo nebudou-li ještě dále choditi dobrovolně do školy. Dříve než se u dítěte skončí školní povinnost, nesmí mu býti vydáno takové osvědčení.

(²) Propouštěcí osvědčení má obsahovati:

1. jméno republiky Československé, země, politického okresu a školy, pokud se týče úřadu, který osvědčení vydává, jakož i řadové číslo z třídního výkazu;

2. jméno a příjmení dítěte, jeho rodná data a náboženské vyznání;

3. výčet škol, do kterých dítě chodilo po dobu školní povinnosti, období, po která do každé z nich chodilo, pak údaj o tom, který postupný ročník vychodilo;

4. prohlášení, že dítě vyhovělo požadavkům zákona o školní povinnosti a že se proto propouští ze školy;

5. místo a datum vydání, podpis správce (ředitele) školy (přednosty úřadu) a úřední pečeť.

§ 147. (¹) Vydati propouštěcí osvědčení přísluší zpravidla (odstavec 2) té škole veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, do které žák chodil v době, kdy se skončila jeho školní povinnost (§ 7), t. j. buď škole obecné, buď měšťanské, nebo i střední, pak ústavům speciálním nahrazujícím úchylným dětem vyučování škol obecných (školám pomocným, školám pro hluchoněmé, slepé atp.). Vydání propouštěcího osvědčení poznamenává se ve výkazu školní docházky a prospěchu příslušné třídy.

(²) Dětem, které z kteréhokoli důvodu nechodí v době, kdy se končí jejich školní povinnost, do žádné ze škol uvedených v odstavci 1 (na př. dětem vyučovaným v této době doma nebo ve škole soukromé bez práva veřejnosti),

může vydati propouštěcí osvědčení jen okresní školní úřad příslušný podle místa pobytu dětí. V sporných kompetenčních případech rozhodne zemský školní úřad.

(³) Vydání propouštěcího osvědčení oznámí se orgánu povolánému k soupisu mládeže školou povinné.

Duplikáty školních zpráv a propouštěcích osvědčení.

§ 148. Duplikáty školních zpráv (vysvědčení) a propouštěcích osvědčení vydávají se jen na žádost osoby, které listina svědčí, nebo jejího oprávněného zástupce. Pokud možno, ať jest duplikát doslovným opisem původní listiny a ať jest výslovně v nadpisu označen jako »duplikát«. Jména osob na původní listině podepsaných se jen opíše s připojením značky »v. r.«. Obsahová shoda duplikátu s původní listinou se ověří otiskem pečeti a podpisem orgánu, který duplikát vydává s uvedením data vydání. Vydání duplikátu se zapíše v příslušném třídním výkaze docházky a prospěchu.

Poplatky.

§ 149. (¹) Za vydání propouštěcího osvědčení a školních zpráv se neplatí.

(²) Duplikáty školních zpráv a propouštěcích osvědčení vydané na žádost stran jsou podrobeny kolkovému poplatku 5 Kč. Vysvědčení náboženských učitelů (§ 142, odst. 2), nejsou-li vydána soukromou školou s právem veřejnosti, jsou

podrobena kolkovému poplatku 5 Kč za každý arch.

Vzorce.

§ 150. ⁽¹⁾ Vzorce osvědčení a školních zpráv (vysvědčení), tištěné na papíře s podtiskem předepsaným ministerstvem školství a národní osvěty, jsou na skladě ve Státním nakladatelství v Praze, po případě v jeho pobočkách v Brně a v Bratislavě.

O d d í l X.

Správa školy.

Obecná ustanovení.

§ 151. ⁽¹⁾ Přímým představeným každé školy jest její správce, ustanovený k tomu školními úřady podle platných předpisů.

⁽²⁾ Nemůže-li správce školy pro nemoc nebo z jiného platného důvodu vykonávati správcovské funkce déle než tři dny, budiž to bez průtahu oznámeno správou školv nebo na jednotřídní škole předsedou místního školního úřadu okresnímu školnímu úřadu, který učiní podle okolností ihned potřebné substituční opatření. Dokud okresní školní úřad neustanoví jinak, zastupuje správce vícetřídní školy v správcovské funkci v čas potřeby služebně nejstarší literní učitel téže školv s kvalifikací aspoň dobrou.

⁽³⁾ Správce školy, který nastoupí prázdninovou dovolenou, je zavázán oznámiti služebnímu orgánu přímo nadřizenému, který člen učitelského sboru bude jej po dobu dovolené zastupo-

vati. Podle okolností může správce školy požádati za zastoupení i správce některé veřejné školy sousední, nevzniknou-li tím žádné výlohy. Jinaký způsob zastoupení je možný jen se souhlasem okresního školního úřadu.

§ 152. ⁽¹⁾ Správce školy vede správu celé školy. On je především odpověden z přesného provádění zákonů a nařízení, jakož i ustanovení školních úřadů a dozorčích orgánů a za řádný stav školy.

⁽²⁾ Správce školy zastupuje školu na venek, pokud toto zastupování nenáleží podle platných předpisů jiným orgánům nebo školním úřadům. Zprostředkuje úřední styk školy a učitelů se školními úřady a přechovává úřední pečeť. Státního znaku smějí užívat v úřední pečeti nebo k označení budovy jen školy státní.

⁽³⁾ Učitelé mají svá podání, svědčící školním úřadům, podávat zpravidla jen správci školy, který je převezme a předloží se zprávou ihned příslušnému školnímu úřadu. Jde-li však o podání (odvolání, námítky, žádosti o rozepsaná místa atp.), vázaná po zákonu propadnými lhůtami, smí učitel výjimečně poslati takové podání přímo na příslušné podací místo. Při tom je povinen oznámiti prostřednictvím správce školy důvody, pro které tak učinil. Stížnosti na správce školy mohou býti podány u úřadu jemu služebně přímo nadřízeného.

Dozorčí působnost.

§ 153. ⁽¹⁾ Správce školy má vésti učitele k řádnému plnění povinnosti a ze všech sil je

podporovati v jejich povolání. Má je ve všem předcházeti dobrým příkladem a býti jim radou i skutkem nápomocen při vyučování, ve věcech školní kázně i při styku se stranami.

(²) Správci školy náleží, aby vyrovnával spory vzešlé ze služebního poměru mezi učiteli a aby byl prostředníkem při stížnostech rodičů proti učitelům nebo naopak.

§ 154. (¹) Správce školy i všichni ostatní učitelé dbejte, aby do učeben nepřicházely za vyučování osoby k tomu neoprávněné a aby vyučování ničím nebylo vyrušováno.

(²) Rodiče dětí mohou býti, kde to dovolují poměry, s předchozím svolením správce školy a třídního učitele občas přítomni vyučování, nesmějí však do vyučování zasahovati.

(³) Cizinci, kteří snad chtějí školství z vlastního názoru lépe poznati a chtějí proto školu navštívit, potřebují k tomu dovození zemského školního úřadu.

§ 155. (¹) Správci školy i ostatním učitelům jest zakázáno užívati školních dětí k pracím a výkonům, které se nesrovnávají se školní kázní, nejsou v žádné souvislosti s vyučováním a výchovným účelem nebo ohrožují zdraví dětí. Zejména se nesmí žáků upotřebovati k pracím v učitelově domácnosti, k hrubým pracím při čištění školních místností nebo k tomu, aby se dotazovali po spolužácích, o nichž je známo, že onemocněli nakažlivou chorobou.

(²) Žákům smějí býti ukládány zprávy rodičům jejich spolužáků jen v případech zcela ne-

zbytných, a to jen, není-li překážky z důvodů zdravotních.

§ 156. ⁽¹⁾ Správci školy ani ostatním učitelům není zpravidla dovoleno, aby sami prodávali dětem školní knihy nebo psací, kreslicí a jiné potřeby, nebo aby doporučovali určité obchody s takovými potřebami. Jen tam, kde místní poměry toho naléhavě vyžadují, může okresní školní úřad dovoliti, aby správce školy dětem bez zisku opatřoval školní knihy, školní potřeby, potřeby k ručním pracím a domácím naukám a jiné věci, kterých nezbytně potřebují.

⁽²⁾ Správce školy i ostatní učitelé se také vystříhejte napomáhati k rozšiřování školních knih, vyučovacích a učebných pomůcek bez zřetele na jejich pedagogickou hodnotu a jen snad k vůli nakladateli nebo spisovateli, své vlastní nebo cizí literární plody ke koupi nabízetí nebo předplatitele pro ně mezi dětmi získávati. Rovněž se zakazuje rozšiřovati ve škole nebo školou všelijaké agitační tiskoviny, je-li to v rozporu s výchovnými úkoly školy.

⁽³⁾ Podle § 3 zák. č. 126/1933 Sb. z. a n. není dovoleno kolportovati (t. j. bezplatně rozdáti nebo prodávati) tiskopisy ve školách, do kterých chodí děti mladší než 18 let. Kolportáž není dovolena ani v nejbližším okolí takových škol v době, kdy mládež hromadně do školy dochází nebo z ní odchází. I když zákon sám v § 3, odst. 6 vyjímá z těchto zákazů tiskopisy, určené jen potřebám živnosti a obchodu nebo domácího a společenského života, jako jsou formuláře, cení-

ky, navštívenky atp., ukládá se správcům škol, aby se zřením k § 154 tohoto řádu a § 3, odst. 5 zák. č. 126/1933 Sb. z. a n. netrpěli ve škole ani kolportáž takovýchto tiskopisů.

§ 157. Jednotlivým učitelům má správce školy dovoliti, aby v prázdném čase hospitovali při vyučování jiných učitelů. Mladším učitelům může správce školy takové hospitace doporučiti, má-li za to, že se tím prospěje jejich zdokonalení po metodické stránce učby vůbec.

§ 158. Správce školy jest povolán, aby vyslovoval výtky podřízeným učitelům pro nepřístojnosti ve výkonu učitelské služby nebo ve služebním chování, není-li podle způsobu porušení povinnosti nezbytné nebo žádoucí učiniti oznámení příslušnému dozorcímu orgánu. Není však dovoleno, aby takové výtky byly vyslovovány před žáky nebo aby správce školy jinak škodil učitelově autoritě vůči žactvu.

§ 159. Správce školy má v době vyučování zpravidla býti přítomen ve škole. Musí-li se ze závažných důvodů v této době vzdáliti, oznam to svému zástupci (§ 151, odst. 2) a pověř jej zastupováním.

§ 160. ⁽¹⁾ Správce školy věnuj pilnou pozornost školnímu vyučování a výchově vůbec. Jeho právem a povinností jest, aby chodil častěji do vyučovacích hodin všech učitelů na škole zaměstnaných, zvláště mladších, a působil k tomu, aby shledané závady a nedostatky byly napraveny.

⁽²⁾ Dozíraje na vyučování náboženské, má

správce školy dbáti, aby se i při něm šetřilo platných předpisů, zejména pak předpisů, týkajících se školního pořádku, dodržování vyučovacích hodin a kázně. Nepřísluší mu však vykonávat vliv na obsah a metodu náboženského vyučování.

§ 161. (1) Na počátku školního roku ustanoví správce školy pro každou třídu třídního učitele a přidělí učitelům, pokud potřebí, vyučování i v jiných třídách. Při tom má podle možnosti přihlídati k oprávněným přáním učitelů nebo učitelské konference, není však jimi vázán.

(2) Řádnou míru vyučovací povinnosti jednotlivých učitelů mění správce školy mezi školním rokem zpravidla jen tehda, objeví-li se toho potřeba pro nepředvídané změny v učitelském sboru, zřízení nové třídy atp. Jinak se mimořádně mění míra vyučovací povinnosti, kdykoli nastane na škole potřeba obstarati substituční vyučování na přechodnou dobu za učitele, který pro nemoc nebo z jiné podstatné příčiny nemůže konati činnou službu.

(3) Pověřiti učitele, aby vyučoval zároveň na několika školách, správci školy nepřísluší, ani když jsou školy ty spojeny pod jeho správou. Smí tak učiniti dekretálně jen úřad učiteli přímo nadřízený, pokud se jeho působnost vztahuje na školy, o něž jde, jinak jen úřad vyšší, těmto školám společně nadřízený.

(4) Žádají-li toho důležité služební zřetele, může správce školy přikázati učiteli také, aby

vyučoval předmětům, pro které nenabyl učitel-
ské způsobilosti. (Upotřebí-li se takto učitelé,
staniž se tak vždy s opatrností a jen na dobu ne-
zbytné potřeby; přihlíží se k tomu, je-li schop-
nost učitele pro takové upotřebení podle pře-
svědčení správce školy zjevná, nebo aspoň prav-
děpodobná, a jsou-li ostatní učitelé, pro tento
předmět formálně způsobilí, více zaměstnáni než
příslušný učitel.

§ 162. ⁽¹⁾ Onemocní-li učitel nebo je-li mu
z jiného podstatného důvodu na čas znemož-
něno konati službu a lze-li očekávati, že pře-
kážka potrvá déle než tři dni, budiž to správcem
školy hned oznámeno úřadu přímo nadřízené-
mu.

⁽²⁾ Nastane-li taková služební překážka u
správce školy, učiní příslušné oznámení učitel,
na něhož přejde přechodně správa školy, nebo
není-li takového učitele, předseda místního škol-
ního úřadu.

⁽³⁾ Na dobu, než příslušný úřad ustanoví zá-
stupce, přísluší správci vícetřídní školy, pokud
se týče jeho zástupci, který převzal přechodně
řízení školy, aby opatřil, čeho je potřebí k za-
tímnímu obstarávání vyučování. Takovým zatím-
ním opatřením může býti:

a) spojení dvou tříd v jednu nebo rozdělení
žactva některé třídy nebo expositury do ostat-
ních tříd,

b) zavedení polodenního střídavého vyučo-
vání dvou tříd jedním učitelem,

c) rozdělení vyučovacích hodin některé tří-

dy mezi ostatní učitele, a to, je-li to vhodné, i změnou rozvrhu hodin této třídy, kterou se její vyučovací hodiny posunou na pozdější denní hodiny.

Úřední písemnosti.

§ 163. ⁽¹⁾ Na každé obecné škole buďte vedeny tyto úřední knihy: a) školní kronika, b) jednací protokol s indexem a index normalií, c) školní inventář, a to jednak hlavní inventář chronologický, jednak potřebné inventáře odborné s knihovními katalogy a seznamy knih pro chudé žáky, d) třídní výkazy docházky a prospěchu žactva a třídní knihy a po případě osobní listy žactva. Na školách státních se vedou kromě toho i jiné úřední knihy podle zvláštních pokynů.

⁽²⁾ Úřední knihy píše a úřední korespondenci školy obstarává, pokud není jinak stanoveno (odstavec 3), správce školy. Ostatní učitelé mají správci školy v čas nezbytnosti pomáhati při psaní úředních knih, spisů a úřední korespondence.

⁽³⁾ Třídním učitelům náleží psáti třídní knihu a třídní výkaz docházky a prospěchu žáků. Ostatní učitelé obstarávají zápisy, týkající se jejich učebního předmětu a jejich vyučovacích hodin. Probrané učivo a písemné úkoly žactva buďte v třídní knize zapisovány na konci týdne, zápisy týkající se školní docházky každý půlden. Psaní úředních knih a korespondence a jiným úředním písemným pracím nechť učitelé věnují náležitou péči a píli.

⁽⁴⁾ Správce školy je povinen dozírati, aby

úřední písemnosti psané třídními učiteli byly stále v úplném pořádku.

§ 164. ⁽¹⁾ Školní kniha budiž psána chronologicky a obsahuj tyto zápisy:

I. Předchozí dějiny školy, pokud jsou po ruce prameny k jejich sepsání a pokud o ně není dobrými monografiemi jinak postaráno.

II. Tato stálá data:

- a) počátek a konec školního roku,
- b) důležité a pro školu významné události z dějin obce,
- c) školní slavnosti a důležité události v životě školy,
- d) změny v učitelském sboru, při čemž budete stručně vylíčeny dřívější služební poměry nového člena sboru,
- e) složení místních školních úřadů,
- f) změny v školním obvodu (přiškolením a odškolením),
- g) stavební úpravy a změny na školní budově a v jejím zařízení nebo v umístění školy vůbec,
- h) změny v organizaci školy (zřízení nových tříd a oddělení, zrušení tříd atp.),
- ch) důležitější zjevy v zdravotním stavu školní mládeže,
- i) inspekce, vykonané na škole, a návštěvy významných osobností,
- j) příznivci školy,
- k) jak bylo užito školních nadání, jak nadání byla rozmnožena a jak byla podporována chudá mládež,
- l) jiné události důležité pro školu.

III. Statistické přehledy:

a) počet dětí do školy vůbec přijatých na počátku školního roku a pak na konci vyučovací doby školního roku,

b) úhrnný číselný výkaz dětí podle národnosti a náboženství,

c) počet dětí školou povinných ve školní obci a počet do školy přijatých na počátku školního roku a pak na konci vyučovací doby školního roku.

(²) Zápisy, týkající se jednoho školního roku, buďte ukončeny nejdéle do počátku příštího školního roku.

(³) Ze školní kroniky jsou vyloučeny všechny polemické poznámky, kritické výklady o způsobilosti a činnosti korporací a jednotlivců, kteří jsou ve styku se školou, dále pochvalné nebo nepřiznivé posudky o bývalých nebo nynějších poměrech a opatřeních, učiněných školními úřady. Zápisy mějte ve všech částech ráz nejpřísnější neustrannosti, buďte jednoduché a jasné, důstojné a stručné. Na každé stránce kroniky budiž na okraji udán stručný obsah každého odstavce.

(⁴) Všem členům učitelského sboru a předsedovi místního školního úřadu jest dovoleno nahlížeti do školní kroniky.

§ 165. (¹) Všechny úřední školní písemnosti a zejména listiny školou vydávané buďte psány s náležitou péčí. Vyškrabávání a vymazávání zápisů v úředních knihách a listinách není dovoleno. Opravy nahodilých nedopatření buďte, pokud jsou nezbytné, prováděny přeškrtnutím

vadného zápisu tak, aby zůstal ještě čitelný, a budiž při opravě poznamenáno, kdo ji provedl. Oprava budiž provedena tak, aby nebylo lze pochybovati o její pravosti a úředním rázu.

(²) Užívá-li se ve třídních výkazech zkratk pro data často se opakující, budiž jejich význam vyznačen na titulním listě výkazu. Kterých zkratk lze takto užívati, stanoví učitelská konference. V listinách, které škola vydává na venek, nesmí se užívati zkratk.

(³) Podpisy na úředních listinách, v úředních knihách i v korespondenci nesmějí se pořizovati razítky. Pokud lze jinak užívati vhodných razítek, stanoví učitelská konference.

(⁴) Při psaní školních zpráv (vysvědčení) psacím strojem je nutno užítí černých dokumentových pásek, a tisknou-li se části textu razítky, je nutno užítí černé barvy.

Osvobození úřední korespondence od poštovního.

§ 166. (¹) Úřední korespondence správ veřejných škol ve věcech vyučovacích jak se státními úřady, jejich exponovanými úředníky a se zemskými úřady, tak i se správami jiných veřejných škol jest od poštovního osvobozena. Takové zásilky musí však býti na adrese opatřeny označením (úřední pečeti) odesílající správy školy a poznámkou »Ve věcech vyučovacích«.

(²) Úřední korespondenci správy veřejné školy určenou adresátům, jimž nepřísluší osvobození od poštovního, jest označiti poznámkou: »Věc úřední, podrobená poštovnímu«, aby pošt-

ta vybrala od příjemce doplatné ve výši jednoduchého výplatného. Příjemce nesmí odepřítí přijetí úředních dopisů. Odepře-li je, dojde k nucenému dodání úřední korespondence a k nucenému vybrání poštovného.

(³) Osvobození od doporučeného (poplatku rekomandačního) přísluší jen pro zásilky správ státních škol.

(⁴) V podrobnostech se odkazuje na výnosy a vyhlášky, uveřejněné ve Věstníku ministerstva školství a národní osvěty roč. V, str. 447, 533 a 656, roč. VII, str. 100, roč. VIII, str. 320, roč. IX, str. 53, 209, 367 a 459 a roč. XII, str. 503.

(⁵) Správce školy je odpovědný z toho, aby se uvedených zákonných výhod nikterak nezneužívalo.

Školní spisovna, její evidence a užívání.

§ 167. (¹) Správce školy jest povinen pečlivě opatrovati školní spisovnu, to jest sbírku všech v jednacím protokole zapsaných spisů, jež dojdou správě školy od školních úřadů, soudů, jiných veřejných orgánů nebo soukromých korporací a osob ve věcech školních, jakož i konceptů důležitějších podání a odpovědí, jež jim správa školy sama zasílá. Do školní spisovny se ukládají vedle úředních knih, uvedených v § 163, odst. 1, též úřední věstníky jako Věstník ministerstva školství a národní osvěty nebo výtah z něho, jakož i úřední věstníky (listy) nižších úřadů.

(²) Řádné vedení školní spisovny předpokládá:

a) že jednotlivé spisy budou odděleně podle

ročníků uschovány v tuhých deskách nebo krabicích a spořádány podle jednacích čísel v časovém pořadí,

b) že úřední knihy (§ 163), úřední věstníky a podobné publikace budou svázaný ve svazky a spořádány po ročnicích,

c) že všechny spisy i knihy budou uloženy pokud možno bezpečně, t. j. v uzamčených skříních a v suché (kde to je možno, ve zvláštní) místnosti,

d) že bude veden správně jednacích protokol,

e) že bude veden správně abecední index k jednacím protokolu a index normalíí.

(³) Do jednacích protokolu se zapisuje každý došlý spis (zásilka) ve věcech školních a každé úřední vyřízení, které dává správa školy, buď odpovídajíc na došlý spis nebo z vlastního podnětu. Číslování spisů v jednacím protokole počíná se vždy znova 1. lednem každého roku.

(⁴) Abecední index k jednacím protokolu má usnadňovati vyhledávání úředních spisů ve spisovně i po delší době. Obsahuj jen místní, osobní a věcná hesla označující spis s připojením roku a čísla jednacích protokolu. Do indexu normalíí se zapisují obecné normy (zákony, nařízení, obecné prováděcí a jiné obecné výnosy úřadů atp.), pokud se jakkoli vztahují na kategorii škol, o niž jde. Věci, které se týkají jen konkrétních osobních poměrů učitelů na škole (ustanovení, výměry platů, zkoušek, dovolené, disciplinárního řízení atp.), nemusí býti vedeny v indexu, pokud je o jejich evidenci náležitě

postaráno v osobních výkazech, vedených řádně u správy školy podle předpisů v té věci platných nebo ve školní kronice. Index lze vésti též ve formě lístkového katalogu (kartotéky). Uvedená ustanovení o abecedních indexech platí od účinnosti tohoto školního a vyučovacího řádu a nelze zavazovati správce škol, aby podle nich upravoval index zpětně i za dobu minulou. Úpravu takovou, zejména pokud jde o dobu od školního roku 1918/19, doporučuje se však postupně provést v zájmu řádného uspořádání školní spisovny.

(⁵) Správce školy se má zevrubně seznámiti s došlými úředními výnosy a se všemi jinými normaliiemi. Je povinen zpravit o nich podle potřeby včas všechny učitele, pokud nejde o věci označené za důvěrné, při kterých je vázán úředním tajemstvím, nebo o věci, jež se týkají jen osobního zájmu jediného učitele.

(⁶) Učitelé mohou kdykoli v úředních hodinách nahlédnouti do školní spisovny, a to jak do spisů, tak i do úředních knih a věstníků, ač nejde-li o věci důvěrné nebo podléhající úřednímu tajemství. Do spisů, jež se týkají jenom osobní věci jediného učitele, smí kromě správce školy nahlédnouti jen tento učitel sám.

(⁷) Neznalost vyhlášených předpisů není omluvným důvodem jejich zanedbání.

(⁸) Poněvadž se součinnost školy se soudy podle § 27 vl. nař. č. 195/31 Sb. z. a n. netýká jen dětí, které jsou, nýbrž i těch, které byly jejími žáky, hud'tež uschovány zápisy, podáva-

jící přehled o všech okolnostech důležitých pro posouzení soudní, tedy zejména o vývoji žáka po stránce tělesné, rozumové i mravní, i v době, kdy už není žákem.

Správu školní budovy.

§ 168. (1) Správce školy má dozor nad školní budovou a vykonává domácí řád.

(2) Má bdíti podle své pravomoci nad tím, aby předpisů o zdravotnictví ve školní budově bylo přesně šetřeno, aby v ní i na hřišti a cvičišti byla čistota a pořádek, aby školní místnosti nábytek a školní nářadí byly ve stavu, vyhovujícím účelu a zdravotnictví, a aby školní budovy i se vším příslušenstvím neužíval ani učitel ani kdo jiný způsobem, který se přičí jejímu určení. Nábytek a nářadí buďte náležitě vedeny v evidenci ve školním inventáři.

(3) Má-li býti něco opatřeno v školní budově po stránce stavební nebo na školním nábytku a nářadí, obrať se správce školv ihned se žádostí na úřad, do jehož pravomoci věc přísluší.

(4) Když se školní budova se vším příslušenstvím a inventářem odevzdává nástupci, budiž o tom sepsán zápis aspoň ve dvou stejných soupisech, z nichž jeden zůstane ve školních spisech, druhý se pak předloží okresnímu školnímu úřadu.

(5) Je-li v školní budově umístěno několik škol nikoli pod jednou správou, rozhodne okresní úřad podle místních poměrů po návrhu místního školního úřadu. v kterém rozsahu má kaž-

dý ze správců těchto škol obstarávati práce spojené se správou školní budovy.

Správa školních sbírek.

§ 169. ⁽¹⁾ Přímý dozor na sbírky vyučovacíh pomůcek a knihovny, jakož i vedení jejich inventářů a knihovních katalogů může správce školy v dohodě s učitelskou konferencí přenést na jednotlivé učitele za vrchního dozoru správce školy. Odevzdání sbírky pomůcek nebo knihovny (její části) necht' se stane vždy podle inventáře na písemné potvrzení. Podobně může správce školy žádati, aby mu byly sbírky a knihy opět odevzdány inventárně.

⁽²⁾ Vyřadovati ze školních sbírek a knihoven lze zpravidla jen věci opotřebením nebo z jiných závažných důvodů neúživatelné podle usnesení učitelské konference se schválením okresního školního úřadu.

Jiné povinnosti správce školy.

§ 170. Jinak přísluší správci školy, aby pečlivě vykonával všechny jiné povinnosti, uložené mu platnými zákony, nařízeními a obecnými nebo zvláštními výnosy nadřízených úřadů nebo rozkazy představených.

§ 171. Ty státní školy, pro něž v oboru správy školy platí zvláštní přepisy, jsou povinny se jimi řídit.

Od d í l XI.

Učitel'ská konference.

Učitel'ský sbor.

§ 172. Učitel'ský sbor obecné školy se skládá: a) ze správce školy, b) z literních učitelů, c) z učitelů náboženství, d) z učitelek ručních prací (domácích nauk) na školách dívčích a smíšených, e) z vedlejších učitelů pro nepovinné předměty.

Učitel'ská konference.

§ 173. ⁽¹⁾ Na obecných školách o dvou nebo více třídách mají se členové učitel'ského sboru scházeti k učitel'ským konferencím.

⁽²⁾ Učitel'ské konference jsou řádné a mimořádné.

⁽³⁾ Řádné konference se konají: 1. na počátku školního roku (konference počáteční), 2. po 15. říjnu, 3. po 1. prosinci, 4. po 20. lednu (spolu konference klasifikační za první pololetí), 5. po 15. březnu, 6. po 1. květnu a 7. po 20. červnu (spolu konference klasifikační za druhé pololetí).

⁽⁴⁾ Mimořádná konference budiž konána, uzná-li správce školy toho potřebu, nebo když aspoň dva členové učitel'ského sboru o to písemně požádají, uvedouce důvody a naznačíce dení pořádek.

Účel a předmět konferenčního jednání.

§ 174. ⁽¹⁾ Účelem učitel'ské konference jest společný rozhovor o všech pedagogických a ad-

ministrativních věcech školních a další vzdělání učitelů. Konference dává učitelům příležitost porokovati o zásadách a současném stavu vyučování, školní kázně a školního zařízení a vzájemnou výměnou myšlenek a názorů dosáhnouti potřebné shody a jednotnosti v jejich postupu.

(²) Učitelské konferenci přísluší usnášeti se o zprávách, posudcích, výkazech a návrzích, které škola má podávati. V konferenci bud' také podle možnosti probráno, jak prováděti úřední výnosy došlé správce školy.

(³) Kromě toho, aby se dosáhlo stejnoměrného pokroku vyučování v jednotlivých třídách, zejména v pobočkách, bud' v učitelské konferenci stanoven vyučovací postup, který má býti na každém vyučovacím stupni zachováván podle učebné osnovy. Zároveň bud' pohovořeno o pozorováních obecného rázu, učiněných správcem školy při hospitování ve třídách, s příslušnými pokyny.

(⁴) Učitelská konference rozhoduje též o opatření vyučovacích prostředků podle peněz na ně povolených a činí návrhy na zakoupení nových vyučovacích pomůcek a knih.

(⁵) Kromě toho náleží učitelské konferenci působnost, přikázaná jí jinými ustanoveními tohoto školního řádu nebo jinými platnými předpisy. Jednati v konferenci o věcech politických není dovoleno.

§ 175. (¹) Předmětem jednání v řádných konferencích bud'te tedy zpravidla tyto věci:

a) úřední oznámení (z došlých výnosů, věst-

níků), ukázka nově došlých vyučovacích a učebních pomůcek;

b) usnesení podle § 174, odst. 2;

c) oznámení správce školy o tom, kterak byla provedena usnesení, přijatá v poslední konferenci;

d) pokud lze krátká rozprava o důležitých novějších pedagogických a literárních pracích;

e) rozhovor o otázkách obsahu obecně-vědeckého a pedagogicko-didaktického, zvláště takových, které se zakládají na zkušenostech, nabytých ve škole, a to po krátkých referátech;

f) porada i usnesení o jiných otázkách, podmíněných místními potřebami školy;

g) volné návrhy.

²⁾ Při počáteční poradě připojuje se k tomuto programu vždy ještě:

a) porada o sdělení rozvrhu hodin;

b) rozdělení nově vstupujících žáků do tříd a oddělení.

³⁾ Při konferenci závěrečné náleží pak na pořad jednání ještě:

a) rozhodnutí o postupu dětí ze třídy do třídy a ve třídě z oddělení do oddělení;

b) přidělení tříd, pokud se týče učebných předmětů na příští školní rok jednotlivým učitelům, pokud se toto opatření ze závažných důvodů neodloží do porady počáteční;

c) návrhy na opatření vyučovacích pomůcek, na obstarání věcných potřeb školy (oprav atp.), zejména pokud se má státi v době hlavních prázdnin nebo pokud mohou míti vliv na rozpočet školní obce;

d) rozhovor o výroční zprávě;

e) usnesení o propouštěcích osvědčeních.

(⁴) Při řádných měsíčních poradách mimo poradu počáteční budiž ještě na programu:

a) zpráva správce školy o výsledcích obecných pozorování, která učinil při hospitacích ve třídách, při prohlídce žákovských prací a při prohlídce úředních spisů vedených učiteli, pokud mají obecný význam pro jednotný a náležitý postup školní práce vůbec;

b) zprávy učitelů o stavu školních místností, o zdravotních poměrech žactva, o školní docházce, o chování žactva ve škole i mimo ni, o jeho prospěchu a o tom, byla-li učebná látka předepsaná osnovou probrána a procvičena, určení známek; oznámení o zvláštních případech, vztahujících se ke škole; porada a usnesení, kterak odčiniti zpozorované vady a nedostatky.

Předseda.

§ 176. Předsedou učitelské konference je správce školy. Je-li správce školy ze závažných důvodů jinak zaneprázdněn, předsedá konferenci jeho zástupce (§ 151).

Členové konference.

§ 177. (¹) Řádnými členy konference jsou všichni učitelé literní, zvláštní učitelé náboženství ustanovení školními úřady a učitelky ručních prací (domácích nauk), zaměstnaní na škole a expositurách při ní zřízených.

(²) Účastníky konference jsou dále učitelé náboženství ustanovení pro školu jen církví nebo

náboženskou společností, vedlejší učitelé pro nepovinné předměty, školní lékař a hospitanti, po případě i učitelky mateřských škol.

§ 178. ⁽¹⁾ Všichni řádní členové konference (§ 177, odst. 1) jsou povinni účastniti se pravidelně všech učitelských konferencí. Není-li to možno pro překážky odůvodňující nepřítomnost ve službě, mají to oznámiti správci školy nebo jeho zástupci, uvedouce důvod nepřítomnosti v konferenci. Z nich učitelé, ustanovení k vyučování na několika veřejných školách, jsou povinni účastniti se konference na té škole, která jim byla určena za hlavní působiště, na ostatních školách pak tehdy, když jde o jejich osobu nebo o jejich předmět, což budiž jim při pozvání ke konferenci zvláště připomenuto.

⁽²⁾ Účastníci konference (§ 177, odst. 2) mají na vůli přijíti do kterékoli konference.

Svolávání konferencí.

§ 179. ⁽¹⁾ Předseda svolává učitelskou konferenci na hodinu určenou mimo vyučovací čas, nikoli však na prázdný den nebo půlden.

⁽²⁾ Čas konference buď stanoven pokud lze tak, aby se jí všichni členové i účastníci mohli účastniti beze zvláštních výdajů.

⁽³⁾ Konference nemá trvati zpravidla déle než 3 hodiny. Nemůže-li býti denní pořádek za ten čas vyčerpán, budiž jednání přerušeno a buď v něm některý nejbližší den pokračováno.

⁽⁴⁾ Předseda pozve všechny členy i účastníky písemně s uvedením denního pořádku zpravidla aspoň 3 dny napřed.

Konferenční jednání.

§ 180. ⁽¹⁾ Předseda zahajuje a řídí jednání. Jest odpovědný za pravidelné zasedání konference a za řádný průběh jednání.

⁽²⁾ Zpozoruje-li, že některá věc v konferenci přednesená přesahuje konferenční působnost, nesmí připustiti, aby se o ní dále rokovalo. Uzná-li předseda, že je potřeba, aby se porady zúčastnil některý nepřítomný člen, budiž věc odložena do nejbližší konference.

⁽³⁾ Předseda je povinen zastaviti provedení každého usnesení, které by podle jeho přesvědčení odporovalo předpisům nebo ohrožovalo zájmy školy.

§ 181. ⁽¹⁾ Konference se usnází prostou většinou hlasů. Hlasovací právo přísluší vždy všem řádným členům konference. Účastníci kromě školního lékaře mají hlasovací právo jen, jde-li o jejich předmět nebo o jejich žáky, pak o věci, týkající se školní kázně; jinak jim přísluší jen hlas poradní. Školní lékař má hlasovací právo jen, jde-li o otázky týkající se zdraví žactva nebo zdravotních opatření ve škole, jinak mu přísluší jen hlas poradní. Předseda hlasuje vždy naposled, při rovnosti hlasů rozhoduje jeho hlas. Poradní hlasy se nečítají.

⁽²⁾ Členové, kteří nesouhlasí s odhlasovaným usnesením, jsou oprávněni své odlišné mínění dáti do zápisu a žádati, aby byl zápis předložen okresnímu školnímu úřadu, tím se však nestaví provedení řádně odhlasovaného a nezastaveného

usnesení; členové jsou povinni usnesení poslechnouti i tenkrát, když proti němu vznesli námitky.

(³) Zápis s odlišným míněním menšiny budiž správcem školy, byl-li o to požádán, předložen okresnímu školnímu úřadu do osmi dnů po konferenci. Byly-li však námitky proti usnesení vzneseny teprve v době, když byl zápis dán nepřítomnému členu k nahlédnutí, počítati jest osmidenní lhůtu teprve ode dne, kdy do zápisu nahlédl. Je-li odlišné mínění školního lékaře odůvodněno nebezpečím z prodlení, buď zápis předložen okresnímu školnímu úřadu ihned.

Zápis.

§ 182. (¹) O jednání učitelské konference se píše zápis, v němž se krátce a přehledně uvede průběh jednání, návrhy, hlasování a usnesení. V zápisu buďte také uvedeni členové nepřítomní a důvod, pro který se nedostavili.

(²) Zápis píše střídavě řádní členové konference. Zápis budiž nejpozději tři dni po konferenci ukončen a ode všech přítomných podepsán.

(³) Nepřítomní členové a účastníci konference si mají dodatečně zápis přečísti a svým podpisem na něm potvrditi, že tak učinili.

(⁴) Žádá-li toho některý člen konference nebo zastaví-li předseda odhlasované usnesení, budiž zápis do osmi dnů po konferenci předložen okresnímu školnímu úřadu, který prozkoumaj věc, nařídí, co uzná za vhodné.

Úřední tajemství.

§ 183. (1) O zachování úředního tajemství platí ustanovení § 22 služební pragmatiky učitelstva národních škol. Zejména jsou členové a účastníci konference povinni zachovávat úřední tajemství o sdělených výnosech, které úřady označily výslovně za důvěrné, dále o předmětech, které za důvěrné prohlásil předseda nebo o kterých se konference usnesla, že mají býti zachovány v tajnosti. Také o všech osobních věcech jest zachovávat úřední tajemství.

Zvláštní ustanovení pro jednotřídní školy.

§ 184. Na jednotřídních školách přísluší práva učitelské konference správci školy, který se ve věcech, jež se dotýkají ostatních učitelů na škole, má s nimi případ od případu a podle potřeby raditi.

HLAVA II.

VEŘEJNÉ ŠKOLY MĚŠŤANSKÉ.

Oddíl XII.

Ustanovení hlavy I. (o veřejných školách obecných), platná též pro veřejné školy měšťanské.

§ 185. Ustanovení

§ 2 (označení tříd),

§ 4 (vyučovací skupiny v mezích tříd),

§§ 23 až 25 (děti osob kočujících, děti chodící do škol v cizině, děti cizinců a děti bydlící v cizině),

§§ 26 až 28 (zápis žactva),
§§ 34 až 37 (kontrola po zápise),
§§ 38 až 40 (přijímání žactva v školním roce),
§ 41 (co se zjišťuje při zápise),
§§ 42 až 44 (přesídlení dětí),
§§ 53 až 55 a 57 až 59 (vyučovací čas a prázdniny),
§§ 60 až 71 (školní docházka),
§§ 120 až 127 (náboženství a náboženská cvičení),
§ 128 (jazyk československý na školách s jiným jazykem vyučovacím než československým),
§§ 130 až 132 (rozvrh hodin),
§ 135 (domácí práce žactva),
§ 136 (školní vycházky a výlety),
§ 137 (školský rozhlas),
§ 138 (známky),
§§ 146 a 147 (propuštění dítěte ze školy) a
§§ 148 až 150 (duplikáty vysvědčení, poplatky a vzorce)

platí obdobně i pro veřejné měšťanské školy, jejich žactvo a učitelstvo.

O d d í l XIII.

Zařízení veřejných škol měšťanských.

Počet tříd při měšťanské škole.

§ 186. ⁽¹⁾ Každá měšťanská škola se skládá ze tří postupných tříd. Je-li nezbytné zříditi při škole další třídu, zřídí se jako pobočka k některé ze tří postupných tříd.

(²) Jednoroční učebné kursy, spojené s veřejnými školami měšťanskými, zřizují se podle nařízení býv. ministerstva kultu a vyučování ze dne 26. června 1903, č. 22.503, pokud se týče podle oddílu V. vlád. nař. č. 137/1925 Sb. z. a n.

Společná správa obecné a měšťanské školy.

§ 187. K žádosti vydržovatelů školy lze měšťanskou školu spojit s obecnou školou pod společnou správou ředitele měšťanské školy. Takové spojení škol jest výjimkou a nedoporučuje se tam, kde nejsou obě umístěny v společné budově.

Zřizování a zrušování tříd při měšťanské škole.

§ 188. Viz § 6, odst. 1 a 2, a §§ 7 a 8 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., ve znění zák. č. 176/1937 Sb. z. a n., §§ 11, 12, 14 a 15 vl. nař. č. 64/1925 Sb. z. a n. a § 27 zák. č. 233/1935 Sb. z. a n.

Zvláštní oddělení školní.

§ 189. (¹) Slučuje-li se žactvo různých tříd některé měšťanské školy podle § 6, odst. 3 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. ve zvláštní oddělení, buďž dbáno těchto zásad:

a) Zřídí-li se při škole jen jediné zvláštní oddělení pro některý učebný předmět, lze v něm sloučiti žactvo všech tříd tak, že se v něm vyučují žáci první postupné třídy jako nižší skupina a žáci II. a III. třídy jako vyšší skupina.

b) Při dvou zvláštních odděleních zařadí se do prvního žáci první postupné třídy a do druhého žáci II. a III. třídy.

(²) Bude-li výjimečně nezbytno spojit pro

malý počet žáků žactvo měšťanské školy s žactvem obecné školy v společné zvláštní oddělení, budiž postupováno obdobně podle § 5, odst. 2.

(³) Na školách s pobočkami budiž sloučeno, pokud je toho potřebí, ve zvláštních odděleních vždy nejprve žactvo příslušné kmenové třídy a jejich poboček.

Označení měšťanské školy.

§ 190. (¹) Označení měšťanské školy se řídí podle pohlaví dítek, pro které je určena. Proto se škola nazývá buďto »měšťanská škola«, nebo »měšťanská škola chlapecká« nebo »dívčí«. K označení měšťanských škol, které spravuje přímo a výhradně ministerstvo školství a národní osvěty podle § 2, odst. 1, č. 3 a odst. 2 a 3 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n., buď připojen přívlastek »státní«. V zemi Slovenské budiž k označení školy připojen přívlastek vyjadřující, že jde o školu státní, obecní nebo církevní (kterého vyznání).

(²) Ustanovení § 6, odst. 2 platí i pro měšťanské školy.

O d d í l XIV.

Školní povinnost.

Školní povinnost vůbec.

§ 191. Zákonitá školní povinnost zahrnuje v sobě též povinnost choditi do školy měšťanské. O povinnosti choditi do veřejné měšťanské školy viz § 22 zák. č. 233/1935 Sb. z. a n.

§ 192. (¹) Povinnost choditi do veřejné měšťanské školy se počíná počátkem školního roku

po tom školním roce, v němž dítě vychodilo s úspěchem pátý postupný ročník školy obecné, a trvá až do konce osmého školního roku školní povinnosti.

(²) Povinnost choditi do měšťanské školy se končí normálně koncem vyučovací doby toho školního roku, v němž dítě dovršilo nebo dovrší 14. rok věku.

(³) Pro děti, které začaly choditi do školy vůbec před ukončením šestého roku života (§ 31), končí se povinnost choditi do měšťanské školy koncem vyučovací doby osmého školního roku jejich školní docházky.

(⁴) Pro děti, které z kterýchkoli důvodů počaly choditi do školy vůbec později než normálně, končí se tato povinnost koncem vyučovací doby osmého školního roku, počítajíc od počátku toho školního roku, kdy se měla pravidelně počítati jejich školní docházka vůbec, tedy koncem vyučovací doby školního roku, v němž dovršily čtrnáctý rok věku.

§ 193. (¹) Zákonné povinnosti choditi do měšťanské školy učiní dítě zpravidla zadost (§ 194) docházkou do veřejné školy měšťanské.

(²) Do které veřejné školy měšťanské má dítě choditi, o tom rozhodují zpravidla jeho zákonní zástupci v mezích předpisů, platných o přijímání žactva do veřejných škol měšťanských (oddíl XV).

(³) Nehledíc však na to, zda a do které školy dítě skutečně chodí, pokládá se pro ně za normálně povinnou školu ona veřejná měšťanská

škola, v jejímž obvodu dítě bydlí. Je-li byt dítěte zároveň v obvodech dvou nebo několika veřejných měšťanských škol, pokládá se pro ně za normálně povinnou zpravidla ta, v níž se vyučuje jazykem jeho národnosti. O sporných případech rozhodne okresní školní úřad příslušný podle bydliště dítěte; vznikne-li spor o příslušnost okresního školního úřadu, rozhodne o ní zemský školní úřad.

Zproštění dětí od docházky do veřejné měšťanské školy vůbec.

§ 194. Viz zákon č. 72/1936 Sb. z. a n., výnos mšano ze dne 4. dubna 1936, č. 45.183-I (Věstník 1936, č. 44, str. 102) a § 23, odst. 2 zák. č. 233/1935 Sb. z. a n.

Školní obvody.

§ 195. Viz §§ 1 až 6 zák. č. 233/1935 Sb. z. a n. a prováděcí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 3. dubna 1936, č. 44.677-I, k uvedenému zákonu (Věstník 1936, č. 43, str. 95).

Soupis mládeže školou povinné.

§ 196. Ustanovení §§ 14 až 17 o soupisu mládeže školou povinné se týkají i dětí povinných choditi do měšťanské školy.

Evidence dětí školou povinných.

§ 197. ⁽¹⁾ Ustanovení §§ 18 a 19 platí obdobně i pro veřejné školy měšťanské.

⁽²⁾ Ředitel veřejné školy měšťanské (mimo školy podřízené přímo a výhradně ministerstvu

školství a národní osvěty, o nichž platí odstavec 3) má pomáhati při zakládání a vedení matrik dětí školou povinných a nechodících do svých příslušných veřejných škol národních (§ 19). Je povinen, aby dával orgánu pověřenému vedením matriky zprávy o každém vstupu některého z dětí uvedených v § 19, odst. 2 a 3 do školy nebo o jeho vystoupení ze školy, uveďa zároveň příčinu vstupu nebo vystoupení.

(³) Pro ředitele státních měšťanských škol (§ 2, odst. 2 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n.) platí obdobně ustanovení § 21, věta 2 a 3.

O d d í l X V .

Přijímání žactva do měšťanské školy.

§ 198. Viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. dubna 1937, čís. 13.689-I, o přijímání žactva do měšťanských škol (Věstník 1937, č. 42, str. 93).

O d d í l X V I .

Zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin.

Na počátku školního roku.

§ 199. (¹) Po skončeném zápise bud'te žáci zařadění do tříd, do zvláštních oddělení a vyučovacíh skupin v mezích tříd při škole zřízených. Nepřísluší-li rozhodovati o zařadění dětí učitel'ské konferenci (odst. 3 a 4), přísluší tato působnost zpravidla řediteli školy, který však může tímto úkolem pověřiti podle okolností též učitel'skou konferenci. O zařadění žáků, od nichž

nelze očekávat, že by dosáhli učebného cíle měšťanské školy, do jedné z poboček při I. třídě podle oddílu II, odst. 1 normálních učebných osnov pro měšťanské školy z r. 1932, rozhoduje učitelská konference.

(²) Děti, které v předcházejícím školním roce chodily do měšťanské školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, zařadí se podle posledního výročního vysvědčení. Byly-li v něm prohlášeny za způsobilé postoupiti do vyšší třídy, budou přiděleny této třídě. Nebyly-li prohlášeny za způsobilé, mají opakovati třídu, do které naposledy chodily. Není dovoleno konati s nimi na počátku školního roku zvláštní dodatečné nebo opravné zkoušky z jednotlivých předmětů, vyjímajíc zkoušky uvedené v § 211, odst. 2.

(³) Dítky, které prokázaly způsobilost pro určitou třídu zkouškou, bud' te zařaděny podle zkušebního vysvědčení.

(⁴) Děti, které do měšťanské školy dosud nechodily, zařadí se bud' do I. třídy nebo do vyšších tříd podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. dubna 1937, č. 13.689-I (Věstník 1937, č. 42, str. 93).

(⁵) Ustanovení §§ 48 a 49 platí obdobně.

V školním roce.

§ 200. (¹) Dítky, které vstoupí do školy v školním roce, přestupující z měšťanské školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, bud' te zařaděny podle toho, do které třídy dosud chodily.

(²) O zařadění ostatních dětí, vstupujících do školy v školním roce, rozhodne učitelská porada, pokud třeba po zkoušce, za niž se však neplatí zkušební poplatek.

Zvláštní ustanovení o přestupu žáků škol středních do škol měšťanských.

§ 201. Přestupuje-li do měšťanské školy žák školy střední, platí o jeho zařadění ustanovení výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. května 1932, čís. 75.303/31-I (Věstník 1932, č. 25, str. 70).

O d d í l X V I I .

Školní výchova.

§ 202. (¹) Ustanovení oddílu VII platí i pro školy měšťanské.

(²) Při provádění výchovných úkolů školy mějte učitelé stále na mysli, že jsou jim svěřeny děti na rozhraní věku dětského a jinošského (panenského) a na přechodu ze školy do praktického života. Proto budiž školní výchova stále řízena zřetelem k zvláštním poměrům a potřebám tohoto věku.

(³) Soustava odborného vyučování, jež je zavedena na měšťanských školách a vede nezbytně k tomu, že je v každé třídě zaměstnáno několik učitelů, zavazuje ředitele a celý učitelský sbor, aby se zvláště snažili o harmonické spolupůsobení výchovné a o zabránění škodám, které by mohly vzejíti z roztríštěnosti.

O d d í l XVIII.

Vyučování.

Učebné předměty povinné.

§ 203. Viz § 2 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. Ustanovení § 118, odst. 2 platí obdobně i pro školy měšťanské.

Učebné předměty nepovinné.

§ 204. O zavádění nepovinných předmětů viz § 2, odst. 3 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n., § 2 vlád. nař. čís. 64/1925 Sb. z. a n., § 3 výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 15. května 1925, č. 16.137-I (Věstník 1925, č. 71, str. 169) a příslušná ustanovení normálních osnov učebných. Ustanovení § 119, odst. 2 platí obdobně.

Učebné osnovy.

§ 205. ⁽¹⁾ Viz výnos ministerstva školství a národní osvěty z 9. června 1932, č. 69.485-I, jímž se stanoví normální učebné osnovy pro měšťanské školy (Věstník 1932, č. 31, str. 88).

⁽²⁾ K předběžné úradě o zvláštní učebné osnově měšťanské školy buďte okresním školním úřadem svolány zvláštní konference, které má řídití okresní školní inspektor nebo zástupce ustanovený zemským školním úřadem.

⁽³⁾ K těmto konferencím buďte kromě učitelského sboru měšťanské školy pozváni také ředitelé vyšších škol v okrese, pro něž měšťanská škola má býti přípravou, jakož i zástupci prů-

myslových, obchodních, živnostenských a zemědělských zájmů školního místa a okresu a to jak ze zaměstnavatelů, tak i ze zaměstnanců. K předběžné úradě o učebných osnovách pro dívčí měšťanské školy mohou býti přibírány také ženy osvědčené v praktických zaměstnáních nebo známé svým zájmem o vyučovací otázky a o obecné blaho.

(⁴) Základem předběžné úrady jest normální učebná osnova vydaná ministerstvem školství a národní osvěty.

(⁵) Zvláštní učebná osnova, vypracovaná podle výsledku předběžné úrady, budiž předložena k schválení zemskému školnímu úřadu. Dokud by nebyla schválena, budiž vyučováno podle učebné osnovy stanovené zatím okresním školním úřadem.

(⁶) Ustanovení § 129, odst. 3 a 5 platí obdobně.

Učebné potřeby žactva.

§ 206. (¹) Ustanovení § 133 platí obdobně.

(²) Podle kterých učebnic k užívání ministerstvem školství a národní osvěty obecně schválených se má na měšťanské škole vyučovati, navrhuje zemskému školnímu úřadu učitelská konference příslušné měšťanské školy.

(³) Této konferenci přísluší i právo navrhovati ke schválení nové učebnice.

(⁴) Na církevních měšťanských školách na Slovensku mohou v těchto věcech rozhodovati v mezích zákona příslušné církevní vrchnosti.

Vyučovací pomůcky školy.

§ 207. ⁽¹⁾ Každá měšťanská škola musí býti opatřena nejpotřebnějšími vyučovacími pomůckami, a to zvláště pro vyučování zeměpisu (globus, nástěnné mapy, zeměpisné obrazy), dějepisu (historické mapy a obrazy), přírodopisu (sbírky přírodnin a přírodopisné obrazy a modely), přírodopisu (jednoduché přístroje fyzikální a chemické, materiálu k fyzikálním a chemickým pokusům), měřictví a rýsování (modely, měřické přístroje, předlohy k rýsování), kreslení (modely a předlohy) a ručním pracím a nauce o domácím hospodářství (obrazy, modely, diagramy a předlohy, šicí stroj, sbírka nářadí kuchyňského a podle možnosti i vzorků potravin a jiných potřeb k domácímu hospodářství). Pro tělesnou výchovu měžž každá škola dostatek potřebného nářadí a náčiní. Mimo to měžž každá škola státní vlajku nebo prapor ve státních barvách a v bezvadném stavu a státní znaky, pak podobizny presidenta republiky a prvního presidenta republiky T. G. Masaryka (pro všechny školní učebny, ředitelnu a sborovnu), školní knihovnu žákovskou a učitelskou a radiový přístroj.

⁽²⁾ Sbírky vyučovacích pomůcek buďte každý rok doplňovány a buďtež proto každé škole přikazována k tomu pravidelná dotace.

⁽³⁾ Ustanovení § 134, odst. 2 až 4 platí obdobně; doporučuje se pamatovati na opatření promítacích přístrojů pro vyučovací účely.

O d d í l X I X .

Třídění žáků a vysvědčení.

Pololetní třídění.

§ 208. Viz výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 13. srpna 1935, č. 129.991/34-I, o třídění žactva obecných a měšťanských škol (Věstník 1935, č. 62, str. 188).

Pololetní vysvědčení.

§ 209. V poslední hodině vyučovací doby prvního i druhého pololetí dostanou žáci pololetní vysvědčení.

§ 210. ⁽¹⁾ Pololetní vysvědčení má obsahovati:

1. jméno republiky Československé, země, politického okresu a školy, pak třídu, do které dítě chodí, a řadové číslo z třídního výkazu;

2. jméno a příjmení dítěte, jeho rodná data a náboženské vyznání;

3. posudky o chování a prospěchu v jednotlivých předmětech a vnější úpravě písemných a jiných prací známkami stanovenými v § 138 a vypsány slovy;

4. počet zameškaných půldnů;

5. místo a datum vydání, podpisy ředitele a třídního učitele a úřední pečeť školy.

⁽²⁾ V první a druhé třídě měšťanské školy budiž do vysvědčení za druhé pololetí školního roku pojata prohlášení o tom, je-li nebo není-li dítě způsobilé postoupiti do vyšší třídy.

(³) Ustanovení § 142 platí obdobně i pro vysvědčení pololetní.

Postup do vyšší třídy.

§ 211. (¹) Ustanovení § 143, odst. 1, věta 1. a odst. 3 a § 144 platí obdobně.

(²) Při rozhodování o postupu žáka do vyšší třídy budiž pravidlem, že pro postup nemůže být uznán způsobilým žák, který byl za druhé pololetí klasifikován známkou »nedostatečně« ve dvou nebo více povinných předmětech kromě zpěvu, ručních prací a tělesné výchovy. Obdržel-li žák v II. pololetí nedostatečnou známku v jednom povinném předmětu kromě zpěvu, ručních prací a tělesné výchovy, povolí mu učitelská konference opravnou zkoušku po prázdninách za přítomnosti ředitele a dvou členů učitelského sboru. Přestoupí-li žák po prázdninách do jiné měšťanské školy, je usnesení o opravné zkoušce závazné i pro měšťanskou školu, do které vstupuje. Za tuto zkoušku se neplatí zkušební poplatek. Bude-li výsledek zkoušky příznivý, provede se oprava vysvědčení příslušnou ověřenou poznámkou jak v třídním výkaze, tak i na výročním vysvědčení.

Vystoupení dítěte ze školy.

§ 212. (¹) Ustanovení § 145 platí obdobně. Místo školní zprávy se však vydá vystupujícímu žáku frekventační vysvědčení.

(²) Frekventační vysvědčení má kromě údajů uvedených v § 210, č. 1 až 4 obsahovati také údaje, od kterého dne dítě chodilo do obecné

školy, kterého dne bylo přijato do měšťanské školy, a den a příčinu odhlášení.

(⁸) O přestupu žáků do škol středních platí výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 29. dubna 1930, č. 164.222/29-II (Věstník 1930, č. 37, str. 171).

O d d í l X X .

Správa školy.

§ 213. Ustanovení §§ 151 až 171 o správě obecných škol platí obdobně i pro měšťanské školy a jejich ředitele, avšak s těmito odchylkami:

1. Dokud okresní školní úřad neustanoví podle § 151, odst. 2 jinak, zastupují ředitele měšťanské školy ve funkci ředitelské v čas potřeby ostatní odborní učitelé učitelského sboru měšťanské školy (učitelských sborů měšťanských škol) jemu podřízení v pořadí, které určí zpravidla na počátku každého školního roku okresní školní úřad, přihlížeje k jejich služebnímu stáří a ke kvalifikaci.

2. Na místě § 162, odst. 3 platí tato ustanovení:

Pokud nebude k zastupování učitele ustanoven příslušným úřadem zvláštní zástupce, přísluší řediteli nebo jeho zástupci, který převzal dočasně řízení školy, aby opatřil, čeho je potřebí k zatímnímu obstarávání vyučování. Takovým zatímním opatřením může být:

a) spojení dvou paralelních tříd v jednu ne-

bo rozdělení žactva některé třídy do paralelních tříd;

b) rozdělení vyučovacích hodin nemocného nebo jinak zaneprázdněného učitele mezi ostatními členy sboru, a to, je-li potřeba, za vhodné přechodné změny rozvrhu hodin;

c) se svolením okresního školního úřadu lze též provést přechodné spojení dvou postupných tříd buď vůbec nebo na některé učební předměty nebo zmenšiti počet týdenních učebních hodin pro některé učební předměty nebo i na přechodnou kratší dobu vypustiti některý předmět menšího významu. Takového svolení lze vyžádati a je uděliti i telegraficky nebo telefonicky. Vždy však budiž bedlivě dbáno, aby vyučovací zájmy byly tím jak možno nejméně dotčeny.

O d d í l X X I.

Učitel'ská konference.

Učitel'ský sbor.

§ 214. Učitel'ský sbor měšťanské školy se skládá:

- a) z ředitele školy,
- b) z odborných učitelů literních,
- c) z učitelů náboženství,
- d) z učitelek ručních prací (domácích nauk) na školách dívčích a smíšených,
- e) z vedlejších učitelů pro nepovinné předměty.

Učitelská konference.

§ 215. ⁽¹⁾ Ustanovení §§ 173 až 183 platí obdobně.

⁽²⁾ Je-li měšťanská škola spojena s obecnou školou pod společnou správou, bud' te pro zvláštní věci měšťanské školy konány odděleně konference učitelského sboru měšťanské školy a pro zvláštní věci obecné školy odděleně konference učitelského sboru obecné školy. Věci oběma školám společné lze projednávatí v společné konferenci obou učitelských sborů.

HLAVA III.

VEŘEJNÉ ŠKOLY (TŘÍDY) POMOCNÉ.

O d d í l XXII.

Zařízení veřejných škol (tříd) pomocných.

Obecná ustanovení.

§ 216. ⁽¹⁾ Za veřejné pomocné školy (třídy) jest pokládati pomocné školy (třídy) vydržované státem a kromě nich školy, vydržované

a) v zemi České společně školní obcí, školním okresem a zemí nebo okresem (okresy) a zemí nebo zemí samou,

b) na území bývalé Moravy společně obcemi školního obvodu a zemí nebo okresem (okresy) a zemí nebo zemí samou,

c) na území bývalého Slezska společně školní obcí a zemí nebo okresem (okresy) a zemí nebo zemí samou,

d) v zemích Slovenské a Podkarpatoruské obcí (obcemi) nebo okresem (okresy) nebo zemí

(²) Ustanovení o zřizování pomocných škol (tříd) obsahují §§ 12 až 14 a § 17, odst. 1 a 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

(³) Zemským školním úřadům náleží pečovat o to, aby pomocné školy (třídy), zřízené před vydáním zákona č. 86/1929 Sb. z. a n. a vydržované dosud jednotlivými obcemi, byly pokud možno proměněny ve veřejné pomocné školy (třídy) podle tohoto zákona ve smyslu jeho § 20. Za dostatečný počet žactva jest pokládati 12 žáků podle § 15, věta 2. zákona.

§ 217. (¹) Veřejné pomocné třídy lze zřizovati jako zvláštní samostatné oddělení veřejné obecné školy výjimkou jen tam, kde závažné místní okolnosti nedopouštějí zřízení samostatné pomocné školy.

(²) Z nich za veřejné jest pokládati jen takové pomocné třídy, které jsou podle odstavce 1 připojeny:

- a) k obecným školám vydržovaným státem,
- b) k ostatním veřejným obecným školám v zemích České a Moravskoslezské,
- c) k obecním (komunálním) školám ľudovým v zemích Slovenské a Podkarpatoruské.

§ 218. (¹) Zřizující nové pomocné školy (třídy) nebo proměňující takové školy (třídy) již trvající ve veřejné školy podle § 20 zák. čís. 86/1929 Sb. z. a n., školní úřady dbejte, aby povinnosti všech činitelů, kteří mají tyto školy (tří-

dy) vydržovati, byly náležitě zajištěny způsobem právně závazným.

(²) Návrhy, aby ministerstvo školství a národní osvěty podle § 12, odst. 2 nebo podle § 17, odst. 2 zák. čís. 86/1929 Sb. z. a n. nařídilo zřízení veřejné pomocné školy (třídy), buďte předkládány náležitě doložené příslušnými průkazy o okolnostech, které podmiňují podle zákona takové výjimečné opatření. Při tom hudiž přihlédnuto vždy také k ustanovením § 18, odst. 3 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

Ustanovení hlavy I. (o veřejných školách obecných), platná též pro veřejné školy (třídy) pomocné.

§ 219. Ustanovení

§ 2 (označení tříd),

§ 11 (evidence mládeže školou povinné vůbec),

§§ 14 až 17 (soupis mládeže školou povinné a další její evidence),

§§ 23 až 25 (děti osob kočujících, děti chodící do škol v cizině, děti cizinců a děti bydlicí v cizině),

§§ 42 až 44 (přesídlení dětí),

§ 45 (poplatky za přijetí dětí),

§§ 53 až 59 (vyučovací čas a prázdniny),

§§ 60 až 71 (školní docházka),

§§ 135 a 136 (domácí práce žactva a školní vycházky a výlety),

§ 138 (známky),

§§ 139 až 142 a 145 až 150 (pololetní trídě-

ni, vystoupení dítěte ze školy v školním roce, propouštění dítěte ze školní povinnosti, duplikáty školních zpráv a propouštěcích osvědčení, poplatky a vzorce) a

oddíl X (správa školy)

platí obdobně i pro veřejné školy (třídy) pomocné, jejich žactvo a učitelstvo.

Počet tříd při pomocné škole a největší počet žactva v třídách.

§ 220. Viz § 5 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

Zřizování nových tříd.

§ 221. ⁽¹⁾ Druhá a další třídy pomocné školy se zřizují při téže škole zpravidla zatímně na čas potřeby, dokud trvají podmínky, které činí jejich zřízení nezbytným, zpravidla jen na dobu do konce školního roku.

⁽²⁾ Zatímní třída budiž proměněna v definitivní, trvala-li jako nezbytná (§ 5 zák.) nepřetržitě po 3 školní roky.

⁽³⁾ Povolovati odchylky při zřizování tříd podle § 12, odst. 3 zák. čís. 86/1929 Sb. z. a n. lze jen zcela výjimečně v případech zvláště závažných, a to jen na krátkou přechodnou dobu. Povolí-li se dočasně zřízení jen menšího počtu tříd, budiž zároveň vysloveno, které děti nemusí býti v této době do pomocné školy (třídy) přijímány. Zpravidla buďte to jen děti nejstarších ročníků.

⁽⁴⁾ Zřizovati při pomocné škole pobočné třídy, které nejsou nezbytné (§ 5 zák.), lze jen výjimečně a se souhlasem všech činitelů školu

vydržujících, nastane-li na škole o několika postupných třídách výjimečně přeplnění některé postupné třídy nad 20 žáků. Taková pobočná třída smí se zřídit jen zatímně na dobu skutečné potřeby, zpravidla jen do konce běžného školního roku.

Zrušování tříd.

§ 222. Druhá nebo další třída pomocná, zřízená při téže škole, může býti zemským školním úřadem zrušena jen, nezvětšil-li by se počet dětí novým jich roztríděním v některé ze zbylých tříd nad 20.

Vyučovací skupiny v třídách.

§ 223. ⁽¹⁾ Jsou-li v některé třídě děti schopností značně rozdílných, lze třídu rozdělit ve vyučovací skupiny a vyučovati je dílem přímo, dílem nepřímě, pokud to jejich schopnosti dovolí.

⁽²⁾ Jsou-li ve třídách děti rozličného náboženského vyznání, může zemský školní úřad nebo orgán jím k tomu zmocněný v dorozumění s příslušným orgánem církve nebo náboženské společnosti státem uznané nebo recipované zřídit pro vyučování náboženství příslušného vyznání zvláštní vyučovací skupiny ze žáků několika tříd. Je-li žáků téhož vyznání počet nepatrný, mohou býti tito žáci přikázáni pro náboženské vyučování do některé nejbližší obecné školy téhož vyučovacího jazyka nebo do zvláštního oddělení školního, zřízeného při ní pro vyučování náboženské podle § 5, odst. 4 zákona čís. 226/1922

Sb. z. a n. a podle příslušných předpisů prováděcích.

Školy podle pohlaví žactva.

§ 224. Pomocné školy (třídy) jsou podle pohlaví žactva zpravidla smíšené.

Zrušení pomocné školy (třídy).

§ 225. Viz § 15 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. Při rozhodování o povinném zrušení pomocné školy nebo takové třídy podle 2. věty citovaného paragrafu nutno do počtu 12 dětí čítati všechny děti do ní skutečně chodící.

O d d í l XXIII.

Školní povinnost:

Školní povinnost vůbec.

§ 226. ⁽¹⁾ Choditi do pomocné školy (třídy) jsou povinny děti ve věku školou povinném, při nichž bylo úředně zjištěno, že se pro nedostatek duševních schopností nemohou s náležitým prospěchem vzdělávati v obecné škole, ale jsou vzdělání schopny, bydlí-li v školní obci této veřejné pomocné školy (třídy).

⁽²⁾ Takové děti, bydlící v školních obcích bez pomocné školy (třídy), jsou zásadně povinny choditi do příslušné veřejné školy obecné s výhradou ustanovení zákona č. 72/1936 Sb. z. a n.

⁽³⁾ Ustanovení o počátku, trvání a konci školní povinnosti, uvedená v § 7, platí obdobně.

§ 227. ⁽¹⁾ Zákonné povinnosti choditi do

pomocné školy (třídy) učiní dítě zadost zpravidla (§ 228) docházkou do veřejné školy (třídy) pomocné.

(²) Do které veřejné školy (třídy) pomocné má dítě choditi, o tom rozhodují zpravidla jeho zákonní zástupci v mezích předpisů, platných o přijímání žactva do veřejných škol (tříd) pomocných (oddíl XXIV.).

(³) Nehledíc však na to, zda a do které školy dítě skutečně chodí, pokládá se pro ně za normálně povinnou zpravidla ta z nich, která odpovídá podle vyučovacího jazyka jeho národnosti. O sporných případech rozhodne okresní školní úřad příslušný podle bydliště dítěte, vznikne-li spor o příslušnost okresního školního úřadu, rozhodne o ní zemský školní úřad.

Zproštění dětí od docházky do veřejné pomocné školy (třídy).

§ 228. Povinnosti choditi do veřejné pomocné školy (třídy) jsou zproštěny z dětí, uvedených v § 226, odst. 1:

a) děti, stížené tělesnou nebo duševní chorobou, které činí jakékoliv jejich školské vychovávání a vyučování zcela nemožným;

b) děti, u nichž se učitelským sborem pomocné školy (třídy) za souhlasu lékaře ve veřejné zdravotní službě bezpečně zjistí, že jejich tělesný a duševní stav připouští, aby se dále vzdělávaly v obecné škole, pokud byly podle § 8, odst. 2, písm. b) zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. převedeny do obecné školy (§ 245);

c) děti, které chodí do soukromé pomocné školy, nebo které se vyučují s povolením okresního školního úřadu doma (hlava V. tohoto řádu), pokud se jim tímto způsobem dostává po celou dobu školní povinnosti vyučování předepsaného veřejným pomocným školám (třídám) měrou dostatečnou.

§ 229. Rozhodovati o zproštění dětí podle § 228, písm. a) tohoto řádu přísluší komisi, zřízené podle § 6, odst. 2 zákona čís. 86/1929 Sb. z. a n. (§§ 240 až 244).

Školní obvody.

§ 230. ⁽¹⁾ Každé veřejné pomocné škole (třídě) budiž přidělen určitý školní obvod, t. j. území, z něhož děti v něm bydlící a pomocnou školou povinné jsou ke škole (třídě) přikázány, aby jim bylo zajištěno s výhradou uvedenou v § 12, odst. 3 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. přijetí do této školy (třídy).

⁽²⁾ Při stanovení školních obvodů buď dbáno ustanovení § 7, věta 1. až 3. a § 17, odst. 3 zák. č. 86/29 Sb. z. a n.

O d d í l XXIV.

Přijímání žactva do pomocné školy (třídy).

Obecná ustanovení.

§ 231. Podnět k tomu, aby dítě bylo vřaděno do veřejné pomocné školy (třídy), mohou dáti buď zákonní zástupci dítěte, buď učitelská konference obecné školy, do níž dítě posledně chodilo.

§ 232. ⁽¹⁾ Zákonní zástupci dítěte mohou žádati, aby dítě ve věku školou povinném bylo vřaděno do veřejné pomocné školy (třídy), zpravidla jen před počátkem školního roku.

⁽²⁾ Výjimečně mohou žádati o přijetí dítěte ve vyučovací době školního roku:

a) když dítě dosud nechodilo do školy vůbec z kteréhokoli důvodu, aniž se jinak vzdělávalo,

b) když dosud chodilo do soukromé školy nebo se učilo doma,

c) když dítě s rodiči přesídlí a chodilo již do pomocné školy (třídy) nebo do obecné školy v místě, kde není veřejné pomocné školy (třídy),

d) když se u dítěte objevil nedostatek duševních schopností, znemožňující náležitý prospěch v obecné škole, na příklad po těžké nemoci.

⁽³⁾ Není-li podmínek uvedených v odstavci 2, může se žádosti rodičů za přijetí dítěte do veřejné pomocné školy (třídy) ve vyučovací době školního roku vyhověti jen se svolením okresního školního úřadu.

⁽⁴⁾ Veškeré žádosti rodičů v této věci podati jest písemně nebo ústně u správy pomocné školy (třídy), a to bez kolku.

§ 233. ⁽¹⁾ Učitelská konference té školy, do níž dítě posledně chodilo, může navrhnouti, aby dítě bylo vřaděno do veřejné pomocné školy (třídy), zpravidla jen v posledních dvou měsících vyučovací doby školního roku buď z popudu třídního učitele nebo lékaře nebo z popudu příslušného orgánu péče o mládež.

(²) Výjimečně může tak učiniti i dříve

a) u dětí, které chodily do té školy teprve od počátku běžného školního roku, a u dětí, které do této školy vstoupily po počátku běžného školního roku, v obou případech po pozorování aspoň šestinedělním,

b) u dětí, které chodí do té školy déle než od počátku běžného školního roku, jen tehda, když se u dítěte objevil nedostatek duševních schopností, znemožňujících náležitý prospěch v obecné škole, na příklad po těžké nemoci.

(³) Není-li podmínek, uvedených v odstavci 2, může konference navrhnouti, aby dítě bylo přijato do veřejné pomocné školy (třídy) ve vyučovací době školního roku z podstatných důvodů jen se svolením okresního školního úřadu.

(⁴) Veškeré návrhy podle odstavce 1 až 3 podati jest správě pomocné školy (třídy).

§ 234. Přestěhuje-li se dítě, které již chodilo do pomocné školy (třídy), do obvodu jiné veřejné pomocné školy (třídy), musí býti do této školy (třídy) přijato ať na počátku školního roku nebo ve školním roce s výhradou ustanovení § 12, odst. 3 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. Takové dítě smí býti přijato do obecné školy jen se svolením okresního školního úřadu s výhradou ustanovení § 8, odst. 2, písm. b) zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

A. P ř i j í m á n í ž a c t v a n a p o č á t k u š k o l n í h o r o k u.

Které děti musí býti přijaty do veřejné pomocné školy (třídy).

§ 235. ⁽¹⁾ Děti, povinné choditi do pomocné školy (třídy) podle §§ 6 a 8 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n., buďte vždy, byvše hlášeny, přijaty do veřejné pomocné školy (třídy), ač nebrání-li jejich přijetí jiné platné předpisy (na př. předpisy zdravotně-policejní), nebo neustanovil-li zemský školní úřad výjimky podle § 12, odst. 3 cit. zákona.

⁽²⁾ Děti, bydlící mimo území školního obvodu pomocné školy (třídy), buďte do této školy (třídy) přijaty, když vyhovují jinak podmínkám pro přijetí, pokud se jejich přijetím nepřekročí počet 20 dětí v jedné třídě.

Které děti mohou, ale nemusí býti přijaty do veřejné pomocné školy (třídy).

§ 236. ⁽¹⁾ Děti, bydlící mimo území školního obvodu pomocné školy (třídy) a vyhovující jinak podmínkám pro přijetí, jejichž přijetím by se však překročil počet 20 dětí v jedné třídě, mohou býti přijaty jen se svolením všech činitelů, pomocnou školu (třídu) vydržujících.

⁽²⁾ Dětem, které skončivše školní povinnost v pomocné škole (třídě) chtějí do ní dále choditi, budiž to zpravidla dovoleno, pokud se tím nezvýší náklad na školu (třídu). Avšak okresní školní úřad může jim kdykoli odepřiti další do-

cházkou do školy, když učitelská konference to navrhne z důvodů pedagogických.

(³) Děti, které ještě nedovršily šestého roku věku, ani děti, o kterých odborná komise (§§ 240 a další) uznala, že se mohou vzdělávat v obecné škole nebo že jsou vůbec neschopny jakéhokoli vzdělání a výchovy, nesmějí býti do pomocné školy (třídy) přijaty.

Kontrola po zápise.

§ 237. Do osmi dnů po počátku školního roku odevzdá správce veřejné nebo soukromé pomocné školy (třídy) seznam všech dětí do ní přijatých s udáním rodných dat a bytu orgánu, pověřenému výkonem soupisu dětí školou povinných, a správě veřejné školy, do které snad žák posledně chodil.

B. P ř i j í m á n í ž a c t v a v š k o l n í m r o c e.

§ 238. V školním roce smějí se do veřejné pomocné školy (třídy) přijímati děti jen v případech, uvedených v § 232, odst. 2 a 3, v § 233, odst. 2 a 3 a v § 234 tohoto řádu, při čemž jest šetřiti u dětí nově do pomocné školy (třídy) vstupujících předpisů o řízení v odborné komisi (§ 240 a další).

C. S p o l e č n á u s t a n o v e n í o p ř i j í m á n í d ě t í.

Co se zjišťuje při zápise.

§ 239. (¹) Ustanovení § 41, odst. 1 až 5 platí obdobně.

(²) Pro osobní listy o žácích pomocných škol jest zjistiti při zápise u žáků nově vstupujících zdravotní a sociální poměry žáka a jeho rodiny. Po dobu docházky do pomocné školy (třídy) doplňují třídní učitelé tyto osobní listy záznamy o důležitých stupních žákova vývoje.

Rozhodování o podmínkách vřadění dětí do pomocné školy (třídy) před odbornými komisemi.

§ 240. Podle § 6, odst. 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. přísluší šetření a rozhodnutí o tom, jsou-li dány podmínky, aby dítě bylo vřaděno do pomocné školy (třídy), zvláštní odborné komisi, která se zřídí zpravidla pro každou veřejnou pomocnou školu (třídu) zvláště. Kde však jsou místní okolnosti příznivé, lze pro zjednodušení řízení zříditi pro několik blízkých pomocných škol (tříd) komisi společnou.

§ 241. (¹) Odborná komise se skládá:

a) z předsedy, b) z obvodního, nebo kde jest, ze školního lékaře, c) z některého učitele pomocné školy (třídy) v místě, d) z některého učitele veřejné školy obecné v místě, e) pokud lze ze zástupce okresní péče o mládež.

(²) Předsedu i členy komise jmenuje na tři školní roky v zemích České a Moravskoslezské příslušný okresní (městský) školní výbor, slyšev návrh místní školní rady, v zemích Slovenské a Podkarpatoruské školní inspektor, slyšev návrh školských stolic a kuratorií státních škol v místě. O vřadění dětí do pomocné školy (třídy), zřízené a vydržované podle § 14, odst. 2 zák. č. 86/

1929 Sb. z. a n., rozhoduje odborná komise jmenovaná ministerstvem školství a národní osvěty.

(³) Místním školním úřadům se doporučuje, aby dříve, než podají své návrhy osob, uvedených v odstavci 1, písm. c) a d), vyslechlly dobrá zdání učitelských sborů příslušných škol.

(⁴) Kdykoli některý člen komise z platných důvodů ubude, doplní se komise na zbytek úřadovacího období jmenováním nového člena.

(⁵) Členství v komisi jest úřadem čestným bez nároku na odměnu, cestné, diety a pod.

§ 242. Úkolem komise jest, aby objektivně zjistila:

a) jeví-li se u dítěte takový nedostatek duševních schopností, že se nemůže s náležitým prospěchem vzdělávati v obecné škole,

b) není-li snad nedostatek schopností tak značný, že vylučuje vůbec jakékoli školské vyučování a výchovu.

§ 243. (¹) Podkladem pro jednání komise jest jednak sdělení rodičů o nedostatecích dítěte, které sami zpozorovali, jednak zpráva učitelské konference školy nebo třídního učitele třídy, do které dítě dosud chodilo, o takových nedostatecích nebo návrh školního lékaře.

(²) Komise posoudí předložené průkazy o duševní kvalitě dítěte, vyslechně dobré zdání svého člena z učitelstva obecné školy, pak učitele pomocné školy (třídy). Ukáže-li se v případech sporných potřeba, přesvědčí se při zasedání komise vhodným způsobem o schopnostech žákovských oba učitelé a posléze podá dobré zdání

lékař. Potom se poskytne možnost rodičům, jsou-li přítomni, aby se vyslovili.

(³) Posléze se komise v důvěrné poradě usnese, má-li být dítě vřaděno do pomocné školy (třídy) čili nic.

(⁴) O rozhodnutí zpraví předseda rodiče, čekají-li na rozhodnutí, ihned ústně. Vždy však se jim rozhodnutí ještě oznámí se stručným odůvodněním a s poučením, že se mohou z rozhodnutí odvolati k zemskému školnímu úřadu stížností podanou do 15 dnů u předsedy komise. Stížnost, jež má odkladný účinek, předloží předseda úřední cestou úřadu povolanému rozhodnouti, připojiv ověřený opis protokolu o jednání v komisi nebo i jen příslušný výpis z něho.

(⁵) O rozhodnutí komise, o podaném odvolání i o rozhodnutí k němu vydaném buďte předsedou komise zpraveny vždy též správy (ředitelství) zúčastněných škol.

§ 244. (¹) Komise se může usnášeti, byli-li všichni členové pozváni a je-li z nich přítomna většina. Usnesení se činí prostou většinou hlasů. Předseda hlasuje jen při rovnosti hlasů, při čemž jeho hlas rozhoduje. Jednání v komisi jest vždy důvěrné.

(²) O jednání v komisi se píše stručný zápis, který podpíše předseda a všichni přítomní členové.

(³) Zápisy i jiné spisy komise ukládají se u správy pomocné školy (třídy) a, vztahuje-li se působnost komise na několik takových ustavů, u správy toho z nich, který určí okresní školní úřad.

(⁴) Vydání, spojená s úřadováním komise, náleží k věcným vydáním pomocné školy (třídy) a uhrazují se stejným způsobem jako tato ostatní vydání.

O d d í l XXV.

Převedení dětí z pomocné školy (třídy) do obecné školy.

§ 245. (¹) Z pomocné školy (třídy) budete ihned převedeny do obecné školy děti, jejichž tělesný a duševní stav se tak zlepšil, že se mohou dále vzdělávati v obecné škole.

(²) Zjištění, že je podmínka odstavce 1 splněna, přísluší učitelskému sboru pomocné školy za souhlasu lékaře ve veřejné službě. K rozhodování učitelského sboru pomocné školy bude vždy přizván též správce příslušné obecné školy nebo jeho zástupce s hlasem poradním; ten je oprávněn své odchylné mínění dáti do zápisu sepsaného o tomto jednání.

(³) Podnět ke zjištění podle odstavce 2 může dáti třídní učitel nebo zákonný zástupce dítěte nebo školní lékař, a to zpravidla před koncem prvního pololetí nebo před koncem školního roku.

(⁴) Školní inspektoři jsou povinni se přesvědčovati při prohlídkách pomocných škol (tříd), nejsou-li v těchto školách (třídách) děti, které by se podle svého tělesného a duševního stavu mohly dále vzdělávati ve škole obecné. V kladném případě okresní školní úřad zařídí zjištění podle odstavce 2.

(⁵) Rozhodnutí učitelského sboru podle odstavce 2 může býti přezkoumáno nadřízenými školními úřady.

Oddíl XXVI.

Zařadění žactva do tříd a vyučovacích skupin.

§ 246. (¹) Má-li pomocná škola několik tříd, zařadí její učitelská konference do nich jednotlivé děti, přihlízejíc pokud jen možno k tomu, aby se v nich počet žáků příliš nelišil.

(²) Při tom budiž zároveň dbáno co nejvíce individuality dětí podle míry jejich duševních schopností a předběžného vzdělání, aby v jednotlivých třídách byly pohromadě pokud jen možno děti sobě podle těchto zřetelů blízké.

(³) Ustanovení odstavce 2 platí obdobně i pro zařadění dětí do vyučovacích skupin, zřízených v mezích tříd.

Oddíl XXVII.

Školní výchova tělesná a mravní.

§ 247. Výchovné úkoly pomocných škol (tříd) jsou zásadně stejné jako výchovné úkoly škol obecných podle §§ 72 až 117. Plnění těchto úkolů jest na pomocných školách (třídách) omezeno úchylností dětí po stránce tělesné i duševní. Pomocná škola (třída) má vychovávat děti tak, aby z nich vyrůstali lidé, způsobilí podle svých omezených sil k užitečné práci.

Oddíl XXVIII.

Vyučování.

Obecná ustanovení.

§ 248. Pomocná škola (třída) má poskytovat dětem duševně méně schopným nejpotřebnějšího vzdělání (vědomostí a dovedností), kterého jinak dětem pravidelně vyvinutým má poskytovat obecná škola.

Učebné předměty a učebné osnovy.

§ 249. Na dobu, než budou vydány učebné osnovy podle § 4, odst. 1 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n., platí o učebných osnovách ustanovení výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. září 1928, č. 111.126-I (Věstník 1928, č. 92, str. 348).

Náboženství a náboženská cvičení.

§ 250. Podle § 4, odst. 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. platí o vyučování náboženském na pomocných školách (třídách) předpisy, platné v těchto věcech pro obecné školy, t. j. zejména i ustanovení §§ 120 až 127.

Rozvrh hodin.

§ 251. Zásady pro úpravu rozvrhu hodin upraví se v učebných osnovách.

Učebné potřeby a vyučovací pomůcky.

§ 252. ⁽¹⁾ Podle § 4, odst. 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. platí o těchto věcech předpisy, platné pro obecné školy, t. j. zejména ustanovení §§ 133 a 134.

(²) Kde je pomocná třída podle § 3, odst. 1, věta 2. zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. spojena s obecnou školou, necht' užívá pomůcek této školy, pokud se hodí pro její zvláštní účely. V takovém případě necht' se nákup pomůcek pro pomocnou třídu omezí jen na věci, kterých obecná škola nemá a které jsou pro třídu zvláště potřebné. Avšak vlastní pomůcky pomocné třídy buďte vždy odděleně uschovávány a budiž o nich veden také zvláštní inventář.

(³) Zvláštní význam, který mají pro výchovu na pomocných školách (třídách) tělesná cvičení a ruční práce, vyžaduje, aby se vydržovatelé škol i školní úřady starali o zařízení a pečlivé udržování zvláštní školní dílny, školní kuchyně, hřiště a zahrady (§ 3 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.), pokud je to jen poněkud možné.

O d d í l XXIX.

Učitelská konference.

Učitelský sbor.

§ 253. Učitelský sbor pomocné školy (třídy) se skládá:

a) ze správce školy (řídícího učitele), b) z literárních učitelů, c) z učitelů náboženství, d) z učitelů ručních prací (domácích nauk) na školách dívčích a smíšených, e) z vedlejších učitelů, zřízených podle § 10, odst. 5 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

K § 253 poznámka. Výnosem ministerstva školství a nár. osvěty ze dne 9. prosince 1937,

čís. 172.063-1. byl vydán zkušební řád pro odborné zkoušky způsobilosti učitelstva na školách (ústavech) pro úchylnou mládež.

Učitelské konference.

§ 254. ⁽¹⁾ Ustanovení §§ 173 až 184 platí obdobně.

⁽²⁾ Učitelé, vyučující na nesamostatných pomocných třídách, spojených podle § 3, odst. 1, věta 2. zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. se školou obecnou, jsou povinni účastniti se učitelských konferencí této obecné školy. Při tom budiž zpravidla taková konference rozdělena na dvě části tak, že se v první části proberou věci společné celé škole, načež se v druhé části proberou jen věci tříd obecné školy. Učitelé, kteří v těchto třídách obecné školy vůbec nevyučují, nemusí býti při druhé části konference přítomni. Pro zvláštní věci pomocných tříd budiž pak konána oddělená konference učitelů v nich zaměstnaných za předsednictví správce školy nebo jeho zástupce, ustanoveného z těchto učitelů.

HLAVA IV.

SOUKROMÉ VYUČOVÁNÍ.

Oddíl XXX.

Soukromé ústavy vyučovací.

Obecná ustanovení.

§ 255. ⁽¹⁾ Za soukromé ústavy vyučovací podle tohoto školního a vyučovacího řádu jest pokládati veškeré vychovávací a vyučovací ústavy, do kterých se přijímají děti ve věku školou po-

vinném, aby se jim v nich dostávalo vyučování, předepsaného obecným, měšťanským nebo pomocným školám ať zcela nebo zčásti, pokud nejsou ústavy veřejnými

a) v zemích České a Moravskoslezské podle § 2 zákona č. 62/1869 ř. z., pokud se týče § 2, odst. 1 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.,

b) v zemi Slovenské podle §§ 10 a 16 zák. čl. XXXVIII/1868, pokud se týče § 2, odst. 1 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

(²) Ustanovení tohoto školního a vyučovacího řádu se netýkají soukromých učilišť: a) jazykových, o nichž platí hlava II. zákona ze dne 15. února 1922, č. 73 Sb. z. a n.; b) pro krasopis, těsnopis a psaní na stroji, o nichž platí hlava III. téhož zákona; c) pro předměty, jež nejsou na veřejných školách předměty povinnými; d) hudebních; e) tanečních.

(³) Poskytuje-li soukromý vyučovací ústav dětem vzdělání ve všech povinných předmětech obecné nebo měšťanské nebo pomocné školy, nazývá se »soukromou školou obecnou« nebo »měšťanskou« nebo »pomocnou«. Soukromé ústavy, které poskytují dětem vzdělání jen v jednotlivých učebných předmětech obecné nebo měšťanské nebo pomocné školy, označují se názvem »soukromé učiliště«, k němuž se připojí označení předmětu, pro který je ústav zřízen, nesmí však užívatí názvu »škola«.

Zřizování soukromých ústavů vyučovacích.

§ 256. (¹) Soukromé ústavy vyučovací mohou zřizovati zpravidla jen českoslovenští státní

občané nebo tuzemské osoby právnické za podmínek daných v § 70 zák. č. 62/1869 ř. z. nebo v 4. hlavě zák. čl. XXXVIII/1868, pokud se týče v § 18 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

(²) Žádost za povolení soukromého vyučovacího ústavu budiž podána u okresního školního úřadu, v jehož obvodu působnosti má ústav býti zřízen.

(³) K žádosti buďte přiloženy:

a) vysvědčení o učitelské způsobilosti představeného a učitelů, pokud se týče výnosy školních úřadů, kterými snad byla podle zákonného zmocnění přiznána učitelská způsobilost pro soukromé školy;

b) vysvědčení o mravní bezúhonnosti představeného a učitelů;

c) učebná osnova nebo výkaz o tom, s kterými změnami má býti na ústavě zavedena učebná osnova, předepsaná pro veřejné školy, a to, jde-li o soukromou školu, i s průkazem, že jest postaráno o náboženské vyučování a o vyučování dívek ručním pracím (domácím naukám);

d) zevrubné údaje a doklady, kde a jak má býti ústav umístěn.

(⁴) Okresní školní úřad má žádost prozkoumati a podle potřeby vykonati další šetření. Vyhlédnuté místnosti buďte na místě samém ohledány za přítomnosti technického, zdravotního a pedagogického znalce. Potom budiž žádost s přiměřeným doprovodem předložena zemskému školnímu úřadu k rozhodnutí. Řízení je konati urychleně.

§ 257. Vyučování na soukromém vyučovacím ústavě může se počítati teprve tehdy, když bylo zřízení ústavu povoleno zemským školním úřadem.

§ 258. Měla-li by se na soukromém vyučovacím ústavě již povoleném státi jakákoli změna v učitelstvu, v umístění nebo v učebné osnově, budiž dříve oznámena okresnímu školnímu úřadu, který má prozkoumati, srovnává-li se takové opatření s platnými předpisy, a předložiti věc bez průtahu k rozhodnutí zemskému školnímu úřadu, kdyby se změny dotýkaly v podstatných věcech podmínek, za nichž bylo zřízení ústavu povoleno.

§ 259. Expositury při soukromých vyučovacích ústavech nesmějí býti zřizovány. Každé takové zařízení buď pokládáno za samostatný soukromý vyučovací ústav.

Ustanovení hlavy I., II. a III., platná též pro soukromé vyučování.

§ 260. ⁽¹⁾ Ustanovení oddílů I, XIII a XXII o počtu tříd při školách a největším počtu žactva v nich, o vyučovacích odděleních a skupinách i zvláštních odděleních školních, o označování škol a tříd, o školách podle pohlaví žactva a o společné správě školy platí obdobně i pro soukromé vyučovací ústavy, pokud není v oddíle XXX výslovně ustanoveno jinak.

⁽²⁾ Ustanovení oddílů IV až IX, XVI až XIX, XXVII a XXVIII o zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin, o vyučovacím čase a prázdninách, o školní docházce, o školní výchově, o vy-

učování a třídění žáků a o vysvědčeních platí i pro soukromé školy stejného druhu s výhradou ustanovení § 271, odst. 2 a §§ 266 až 268.

(³) Ustanovení oddílů XI, XXI a XXIX o učitelské konferenci platí obdobně i pro soukromé školy stejného druhu.

Označení soukromého vyučovacího ústavu.

§ 261. V označení soukromého vyučovacího ústavu budiž vždy zřejmě uvedeno, že jde o školu neb učiliště soukromé.

Zrušení soukromého vyučovacího ústavu.

§ 262. (¹) Soukromý vyučovací ústav může býti zrušen buď z rozhodnutí vydržovatele, buď z úřední moci.

(²) Vydržovatelé soukromých vyučovacích ústavů jsou povinni závčas zrušení ústavu oznámiti okresnímu školnímu úřadu, který toto oznámení ihned předloží zemskému školnímu úřadu.

(³) Zemský školní úřad je povinen zavřítí (zrušití) soukromý vyučovací ústav, na němž by se nešetřilo zákonů, nebo na němž by přišly najevo mravní vady (§ 73 zák. č. 62/1869 ř. z. nebo § 22 zák. čl. XXXVIII/1868 a § 18, odst. 4 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.).

(⁴) Ministerstvo školství a národní osvěty může soukromou školu obecnou nebo měšťanskou zrušití, vyžaduje-li toho zájem veřejný nebo jiné závažné důvody (§ 11 zák. č. 189/1919 Sb. z. a n.).

(⁵) Byla-li soukromá škola, mající právo veřejnosti, zavřena (zrušena), jest její vydržovatel

povinen odevzdati všechny úřední spisy na ústavě vedené okresnímu školnímu úřadu, který je má uschovati a podle nich k odůvodněné žádosti vydávati zprávy a duplikáty vysvědčení.

(⁶) Byla-li soukromá škola zavřena (zrušena), jest okresní školní úřad povinen pečovati, aby se ihned dostalo dětem, které do ní chodily, náležitého vyučování na veřejné škole.

Přijímání dětí do soukromých škol.

§ 263. (¹) Ustanovení § 31, odst. 1, §§ 41, 42 a 44, pak §§ 2 až 10 výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 6. dubna 1937, č. 13.689-I (Věstník 1937, č. 42, str. 93) platí i pro soukromé školy obecné, pokud se týče měšťanské.

(²) Pro soukromé školy pomocné platí tyto zásady:

a) Zákonní zástupci dětí ve věku školou povinném nemohou býti nikdy donucováni, aby své děti dali zapsati do soukromé pomocné školy (třídy), a to ani tehdy, když takový ústav nahrazuje ústav veřejný podle § 18, odst. 3 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. Proto lze do soukromé pomocné školy (třídy) přijímati děti jen na žádost jejich zákonných zástupců.

b) Okresní školní úřad má bdíti nad tím, aby v soukromých pomocných školách nebylo dětí, které podle § 1 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n. nenáleží do pomocných škol, zejména pak dětí, které mají s dostatek duševních schopností a mohou se s náležitým prospěchem vzdělávati v obecné škole. V pochybných případech nařídí okresní školní úřad, aby dítě bylo za přítomno-

sti znalce pedagogického a lékaře podrobena šetření, zda jsou nebo nejsou dány podmínky pro vřadění dítěte do pomocné školy nebo pro ponechání dítěte v ní, a podle výsledku, je-li třeba, nařídí, že má dítě býti vřaděno do obecné školy.

c) Do soukromé pomocné školy (třídy) není dovoleno přijímati děti, které ještě nedovršily šestého roku věku.

Učitelstvo a správa škol.

§ 264. ⁽¹⁾ Učitelstvo soukromých vyučovacích ústavů je povinno vykázati stejnou způsobilost jako učitelé veřejných škol téže kategorie. Osoby, které není dovoleno dosazovati v učitelství úřad na veřejných školách vůbec, nesmějí býti ani na soukromých vyučovacích ústavech připuštěny k vyučování, pokud by ministerstvo školství a národní osvěty k jejich připuštění nesvolilo.

⁽²⁾ Osoby, které neprokazují předepsanou učitelskou způsobilost, pokud jde o zvláštní schopnosti a znalosti, odborné předběžné vzdělání a určité zkoušky, nesmějí býti povolávány k službě na soukromých vyučovacích ústavech. Jen výjimečně může se tak státi po předchozím povolení ministerstva školství a národní osvěty. Žádosti v této věci buďte i s doklady o předchozím vzdělání, studiích a dosavadním zaměstnání takové osoby podány okresnímu školnímu úřadu, který je předloží služebně ministerstvu školství a národní osvěty s příslušnými návrhy.

§ 265. ⁽¹⁾ Učitelé soukromých vyučovacích

ústavů i jejich správcové (ředitelé) jsou povinni zachovávatí platné předpisy, chovati se způsobem, odpovídajícím úřadu učitele a vychovatele, a plniti přesně povinnosti tohoto úřadu jako učitelé veřejných škol stejné kategorie. Úchytky jsou přípustné jen ve věcech, při kterých jde u učitelů veřejných škol výhradně jen o povinnost, plynoucí z jejich veřejnoprávního poměru služebního, na rozdíl od soukromoprávního služebního poměru učitelů soukromých škol.

(²) Školní úřady a státní dozorcí orgány jsou povinny přísně dohlížeti na činnost těchto učitelů, avšak žádný z těchto učitelů (vyjímajíc správce nebo ředitele škol) není jim přímo odpovědný ze svého chování a jednání. Školní úřady mohou jen zavésti potřebná vyhledávání pro zjištění zpozorovaných závad a naříditi, aby byla zjednána náprava, z čehož jsou jim pak odpovědny činitelé uvedení v § 271, odst. 3.

Právo veřejnosti.

§ 266. (¹) Právem veřejnosti rozumí se právo, propůjčené soukromým školám, vydávati žákům vysvědčení a školní zprávy a propouštěcí osvědčení téže platnosti, jako mají takovéto listiny veřejných škol téže kategorie.

(²) Soukromým školám obecným a měšťanským, povoleným státem v zemích České a Moravskoslezské po dni 15. dubna 1919 a státnímu doзору podléhajícím, přísluší vesměs právo veřejnosti, ostatním takovým soukromým školám se udělí právo veřejnosti, pokud se již tak nestalo, není-li po prohlídce vykonané okresním škol-

ním inspektorem shledáno žádné podstatné závady. Rozhodovati o udělení práva veřejnosti přísluší ministerstvu školství a národní osvěty.

(³) O právu veřejnosti soukromých škol pomocných platí § 18, odst. 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

§ 267. (¹) Ministerstvo školství a národní osvěty může soukromé škole obecné nebo měšťanské, vyžaduje-li toho veřejný zájem nebo jiné závažné důvody, odníti právo veřejnosti. Škola, které bylo odňato právo veřejnosti, může práva toho opět dosáhnouti od ministerstva školství a národní osvěty, prokáže-li mu její vydržovatel, že byly napraveny závady, které způsobily odnětí práva veřejnosti.

(²) O odnětí práva veřejnosti soukromým školám pomocným platí § 18, odst. 4 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

§ 268. Má-li škola právo veřejnosti, budiž to vždy uvedeno též v jejím pojmenování ve všech úředních listinách a podáních. Na vysvědčeních a školních zprávách buď uvedeno, kterým ministerským výnosem bylo škole uděleno právo veřejnosti. Školy, které nabyly práva veřejnosti podle § 11, odst. 1 zákona č. 189/1919 Sb. z. a n. (t. j. školy povolené po 15. dubnu 1919), uvedou místo ministerského výnosu tento zákonný předpis.

Zvláštní ustanovení o soukromých vyučovacích ústavech pro jednotlivé učebné předměty.

§ 269. Ustanovení platná pro soukromé školy, platí v celku též pro soukromá učiliště, zří-

zená jen pro některé povinné učebné předměty, jakmile přijímají děti ve věku školou povinném.

§ 270. Chodí-li děti do soukromých učilišť pro jednotlivé předměty, nejsou tím zproštěny závazku účastniti se vyučování všem povinným předmětům na své povinné veřejné škole. Dozírajíce na činnost takových učilišť, školní úřady dbejte, aby v nich děti nebyly přetěžovány a aby netrpěla pravidelná školní docházka.

Dozor.

§ 271. (1) Přímý dozor na soukromé vyučovací ústavy vykonává okresní školní úřad a okresní školní inspektor.

(2) Působnost místních školních úřadů se na soukromé vyučovací ústavy nevztahuje. Jen když vydržovatel soukromé školy s tím vysloví souhlas, může býti o zameškané školní docházce na soukromé škole konán úřad též místním školním úřadem, a to způsobem předepsaným pro veřejné školy. Jinak přejde tato působnost místního školního úřadu na okresní školní úřad.

(3) Za náležitý stav soukromého vyučovacího ústavu a za šetření zákonů a nařízení orgánů státních jsou školním úřadům odpovědni jeho představený a jeho vydržovatel.

Pokoutní vyučování.

§ 272. Nikomu není dovoleno, aby bez schválení zemského školního úřadu vyučoval společně a školským způsobem děti školou povinné z několika rodin učebným předmětům — třebas i jednotlivým — obecné nebo měšťanské nebo po-

mocné školy. Proti takovým zřízením (pokoutním školám) buď okresní úřad požádán za pomoc.

O d d í l XXXI.

Domáci vyučování.

Obecná ustanovení.

§ 273. Viz § 2 zák. č. 72/1936 Sb. z. a n. a výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. dubna 1936, č. 45.183-I (Věstník 1936, č. 44, str. 102).

§ 274. ⁽¹⁾ Rodiče dětí, bydlících v obvodech veřejných pomocných škol (tříd) a docházkou do nich povinných, mohou po předchozím povolení okresního školního úřadu i tyto své děti dáti vyučovati doma. Jsou však povinni pečovati, aby se tímto způsobem dostalo dětem vyučování předepsaného pro veřejnou pomocnou školu dostatečným způsobem.

⁽²⁾ Ustanovení odstavce 1 platí obdobně i pro rodiče dětí, bydlících mimo obvod veřejné pomocné školy (třídy) a povinných docházkou do obecné školy, které se nemohou pro nedostatek duševních schopností vzdělávati s náležitým prospěchem způsobem předepsaným pro obecné školy. Jde-li o domácí vyučování takového dítěte, budiž okresním školním úřadem zjištěno, zda skutečně jde o dítě s takovým nedostatkem duševních schopností, že se nemůže s náležitým prospěchem vzdělávati podle předpisů platných pro školy obecné. Okresní školní úřad může pro

to naříditi, aby dítě bylo podrobeno komisionálnímu šetření, předepsanému podle §. 242 a násl. pro vřadění dítěte do veřejné pomocné školy (třídy). Bylo-li by takové řízení zvláště obtížné (na př. pro vzdálenost bydliště dítěte od sídla komise), budiž provedeno aspoň šetření vhodným znalcem pedagogickým a zdravotním.

(³) Děti doma vyučované za podmínek, uvedených v odstavcích 1 a 2, jsou osvobozeny od docházky do své povinné veřejné školy (třídy) pomocné (odstavec 1), pokud se týče do veřejné školy obecné (odstavec 2).

§ 275. Výběr domácích učitelů nebo vychovatelů ani způsob domácího vyučování není omezen, pokud se prokáže, že se dětem dostává vyučování a výchovy v ohledu mravním a státoobčanském náležitým způsobem [§ 2, písm. a) až c) zák. č. 72/1936 Sb. z. a n.)].

Dozor nad domácím vyučováním.

§ 276. (¹) Dozor nad domácím vyučováním vykonává okresní školní úřad, který je zavázán míti v dokonalé evidenci děti doma vyučované a je oprávněn kdykoliv se přesvědčovati o jejich vědomostech.

(²) Kontrola vědomostí dětí doma vyučovaných prováděj se zpravidla tak, že se uloží, aby dítě vykonalo zkoušku na příslušné veřejné škole, kterou k tomu ustanoví příslušný okresní školní úřad. Za příslušnou školu se pokládá škola onoho vyučovacího jazyka, v kterém bylo povoleno dítě doma vyučovati.

§ 277. (¹) Rodiče jsou povinni vyhověti na-

řízení okresního školního úřadu. Kdyby se zdráhali poslechnouti daných příkazů na odstranění závad nebo kdyby se tyto příkazy ukázaly marnými, odejme okresní školní úřad dané povolení k domácímu vyučování a nařídí, aby dítě bylo dáno do veřejné školy, do které po zákonu náleží, nebo do obdobné školy soukromé s právem veřejnosti.

(²) Zanedbávali se hrubě vyučování a výchova, budiž dožádán o pomoc proti rodičům opatrovnický soud.

Zkoušky dětí doma vyučovaných v době školní povinnosti.

§ 278. Děti doma vyučované jsou povinny konati zkoušky na veřejných školách (třídách) obecných, měšťanských nebo pomocných.

a) ve školním roce z úředního příkazu, aby se zjistilo, koná-li se domácí vyučování a výchova náležitým způsobem, nebo aby bylo rozhodnuto, do které třídy nebo oddělení školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti má býti dítě zařaděno (§ 2, odst. 3 zák. č. 72/1936 Sb. z. a n.),

b) před koncem každého školního roku z učiva příslušného stupně (§ 2, odst. 2 zák. č. 72/1936 Sb. z. a n.).

§ 279. (¹) Zkoušky z úředního příkazu ve školním roce lze konati, kdykoli toho bude uznána školním úřadem potřeba.

(²) Chtějí-li se rodiče — kromě zkoušky podle odstavce 1 — přesvědčiti ve školním roce o prospěchu dětí vyučovaných doma nebo v soukromé škole bez práva veřejnosti, mohou žádati

u správy školy příslušné podle § 276, odst. 2, aby byly takové děti přezkoušeny.

§ 280. Jdeli o to, aby dítě vyučované doma nebo v soukromé škole bez práva veřejnosti bylo zařaděno do školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, musí vykonati na škole, do které vstupuje, zkoušku ze všech povinných předmětů příslušného vyučovacího stupně, t. j. třídy nebo vyučovacího oddělení, pokud není důvodu pro osvobození od vyučování některému předmětu vůbec, ač není-li stupeň jeho vědomostí již prokázán zkušebním vysvědčením podle § 279.

§ 281. ⁽¹⁾ Vysvědčení o zkoušce vykonané podle §§ 278 až 280 se vydá jen tenkrát, byla-li zkouška vykonána ze všech povinných předmětů příslušného vyučovacího stupně (kromě toho povinného předmětu, z něhož byl žák osvobozen).

⁽²⁾ Vysvědčení má obsahovati:

a) jméno republiky Československé, země, politického okresu a školy a řadové číslo z třídního výkazu,

b) jméno a příjmení dítěte, jeho rodná data a náboženské vyznání,

c) třídu a postupný ročník, z jejichž učiva bylo dítě zkoušeno,

d) posudek o prospěchu v jednotlivých učebních předmětech, vyslovený předepsanými známkami,

e) účel zkoušky a osobu, na jejíž žádost byla zkouška konána, nebo odkaz na výnos úřadu, kterým byla zkouška nařízena, nebo odkaz na § 2, odst. 2 zák. čís. 72/1936 Sb. z. a n.,

f) prohlášení, do které třídy (postupného ročníku) podle úsudku učitelské konference dítě může býti přijato,

g) místo a datum vydání, podpis správce (ředitele) školy i všech při zkoušce zúčastněných učitelů a úřední pečeť školy.

(³) Vysvědčení napíše třídní učitel oné třídy, z jejíhož učiva bylo dítě zkoušeno, který má také pravidelně zkoušeti s ostatními učiteli téže třídy. Že bylo vysvědčení vydáno, budiž i s klasifikací zapsáno v třídním výkaze příslušné třídy.

§ 282. Má-li dítě konati zkoušku ze všech povinných učebných předmětů, budiž zpravidla konána vždy také zkouška z náboženství. Avšak této zkoušky jsou podle § 3, odst. 5 zák. č. 226/1922 Sb. z. a n. všeobecně zproštěny děti bez vyznání nebo vyznání státem neuznaného, pak děti, jejichž rodiče o takové zproštění před zkouškou písemně nebo protokolárně požádají okresní školní úřad.

§ 283. (¹) Při zkouškách dětí doma vyučovaných nesmí býti účasten učitel, podjatý buď pro příbuzenství k dítěti v přímé linii vůbec nebo v pobočné linii až do čtvrtého stupně, nebo pro švagrovství až do druhého stupně, nebo pro poměr poručenský, osvojitelský a pěstounský, nebo proto, že dítě sám soukromě vyučoval.

(²) Za zkoušky dětí, konané podle § 278, se neplatí.

(³) Za vykonání zkoušek podle § 279, odst. 2 na obecných nebo pomocných školách budiž za-

praven poplatek 60 Kč, na měšťanských školách 75 Kč. Koná-li se zkouška jen z jednoho učebního předmětu, je poplatek 25 Kč. Poplatek budiž zaplacen před počátkem zkoušky. Je-li nemajetnost rodičů prokázána, může učitelská konference tento poplatek prominouti.

§ 284. Správci a ředitelé škol veřejných nebo soukromých s právem veřejnosti jsou zavázáni zpraviti okresní školní úřad, kdyby při některé zkoušce vyšlo najevo hrubé zanedbání domácího vyučování nebo výchovy dítěte. Okresní školní úřad zakročí ihned na základě takového oznámení proti provinilým rodičům.

O d d í l XXXII.

Zkoušky osob škoie odrostlých.

§ 285. ⁽¹⁾ Osoby, které překročily věk povinný školou, mohou konati zkoušky na veřejných školách obecných jen se svolením okresního školního úřadu a jen tehda, když prokáží, že v době, kdy se končila jejich školní povinnost, nechodily do žádné školy veřejné nebo soukromé s právem veřejnosti, aniž konaly na takových školách zkoušky jako privatisté.

⁽²⁾ O zkouškách osob povinnosti školské odrostlých na školách měšťanských platí ustanovení vládního nařízení ze dne 26. října 1922, č. 336 Sb. z. a n., a prováděcích výnosů ministerstva školství a národní osvěty ze dne 8. prosince 1922, č. 134.894-I (Věstník 1923, č. 2, str. 1), ze dne 2. srpna 1923, č. 73.648-I (Věstník 1923, č. 108,

str. 451) a ze dne 5. února 1924, č. 9086-1 (Věstník 1924, č. 25, str. 60).

HLAVA V.

PÉČE O DĚTI.

Péče rodičovská.

§ 286. ⁽¹⁾ Podle ustanovení občanského práva přísluší péče o osobní poměry dětí především jejich rodičům nebo jejich zákonným zástupcům.

⁽²⁾ Rodiče jsou po zákonu vůbec povinni, aby své manželské děti nebo děti nemanželské, avšak po zákonu legitimované, vychovávali, t. j. starali se o jejich život a zdraví, poskytovali jim slušnou výživu, vzdělávali jejich tělesné a duševní síly a vyučováním kladli základ k jejich budoucímu blahu. Především jest otec povinen pečovati o výživu dětí, matka má zvláště pečovati o jejich tělesnou výchovu a zdraví. Byli-li manželé rozvedeni nebo rozloučeni a neshodli se za schválení soudu o tom, kdo z nich má o děti pečovati a je vychovávat, rozhodne soud. Náklad na výchovu nese otec. Je-li však nemajetný, musí pečovati především matka o výživu dětí, a zemře-li otec, starati se vůbec o jejich výchovu. Není-li ani matka na živu nebo je-li nemajetná, přechází tato povinnost na rodiče otcovy a z těchto na rodiče matčiny. Rodičům náleží právo užívat při výchově dětí kárných prostředků, aniž však překročí míru a dětem ublíží na zdraví.

⁽³⁾ Otcovská moc nad dítětem ve věku ško-

lou povinném po zákonu přestává, pozbude-li otec rozumu; je-li prohlášen za marnotratníka; je-li odsouzen pro zločin k trestu na svobodě delšímu než rok; vystěhuje-li se samovolně nebo je-li déle než rok nepřítomen, aniž dal o sobě zprávu. Pominou-li však tyto překážky, nabude otec zase svých práv. Otcové, kteří zanedbávají výživu a výchovu svých dětí, pozbývají otcovské moci navždy. Zneužívá-li otec otcovské moci nebo neplní-li povinností s ní spojených nebo chová-li se nečestně nebo nemravně, může každý, kdo o tom ví, dovolati se pomoci soudu. Převzme-li některý ústav nebo některý spolek pro ochranu dětí nebo pro péči o děti do ošetřování a výchovy dítě trýzněné, opuštěné nebo zanedbané nebo dítě, jemuž rodiče nevěnují potřebného dozoru a výchovy, může soud k návrhu ústavu nebo spolku rozhodnouti, že dítě, pokud jeho výchova nebude ukončena, může býti proti vůli ústavu nebo spolku odňato jen se schválením soudu.

K § 286 poznámka. Rodiče jsou povinni děti manželské vychovávat i, t. j. starati se o jejich život a zdraví, poskytovat jim slušnou výživu, vzdělávat jejich tělesné a duševní síly, a vyučováním v náboženství a užitečných znalostech klásti základ k jejich budoucímu blahobytu.

K tomuto § 139 ob. z. o náboženství jsou nyní nová ustanovení. Především je to zákon ze dne 23. IV. 1925, č. 96 Sb. z. a n., který o náboženském vyznání stanoví:

»§ 1. (1) Děti v manželství zrozené nebo jim na roveň postavené, jsou-li oba rodiče téhož vyznání, následují ve vyznání své rodiče. Není-li tomu tak, následují děti mužského pohlaví otce, děti ženského pohlaví matku. Manželé mohou však smlouvou stanovit, že tomu má býti opačně, nebo určit, kterému vyznání děti mají příslušet. Vyznání děti nemanželských řídí se podle matky. Jsou-li rodiče neznámí, rozhodne o náboženském vyznání dítěte, kdo má právo dítě vychovávat.

(2) Předchozí ustanovení neplatí, určí-li osoby k tomu oprávněné dítěti do 14 dnů po jeho narození jiné náboženské vyznání. Oprávnění k tomu jsou: u dětí manželských oba rodiče souhlasně, u dětí nemanželských matka, u dětí osiřelých ten z rodičů, který žije, zemřeli-li oba, zákonný zástupce dítěte, Určení toto stane se přihláškou k zápisu do matriky narozených.

(3) Reversy o vyznání dětí dané komukoliv jsou bezúčinné.«

Z uvedeného vysvítá, že náboženské vyznání dětí může býti zákonně určeno, neb od osob k tomu oprávněných svobodně zvoleno.

Pokud se týká legálního, zákonně určeného vyznání, platí tyto zásady:

Ve smyslu odstavce I, § 1 platí: Jsou-li oba rodiče téhož vyznání a o náboženském vyznání svých dítek neučinili žádného ujednání, následují po zákonu děti v manželství zrozené konfesní stav svých rodičů. Jsou-li oba

katolického vyznání, děti jsou též katolického. Totéž platí pro rodiče vyznání protestantského, israelského a j.

Ježto podle § 15 tohoto zákona i stav bez vyznání se rozumí náboženským vyznáním, jsou děti bezkonfesních rodičů bez vyznání.

Nejsou-li v manželství oba rodiče vyznáním stejní, následují vyznáním děti mužského pohlaví otce, děti ženského pohlaví matku. Tak tomu bývá normálně.

Uvedené normy o legálním vyznání náboženském platí pro děti v manželství zrozené nebo jim na roveň postavené. Těmito se rozumějí děti, které sice jako nemanželské se narodily, ale pozdějším sňatkem rodičů byly legitimovány.

Vyznání (bez vyznání) dětí nemanželských se řídí podle matky, neučiní-li sama o vyznání dítěte jiného rozhodnutí.

Jsou-li rodiče neznámí, na př. u nalezcenců nebo u dětí úplně osiřelých, rozhodnutí o náboženském vyznání (také určení stavu bez vyznání podle § 15) dítěte vykonává jedině zákonný zástupce dítěte (tedy poručník).

Tyto zásady ve většině případů jsou uplatňovány, neboť zvláštní ujednání o náboženském vyznání dětí zřídka se přiházejí, ovšem s výjimkou t. zv. smíšených manželství.

Podle odstavce 2 a 3, § 1 stanoví zákon.

Do 14 dnů po narození dítěte rodiče, pokud se týče nemanželského dítěte, matka,

krátce osoby k tomu oprávněné, mají právo určiti podle svého zdání náboženské vyznání (pokud se týče bez vyznání ve smyslu § 15) svých dětí, pročez mohou podle tohoto zákona katoličtí rodiče do 14 dnů po zrození dítěte prohlásiti je za protestantské, židovské, bez vyznání a pod. Zákon nepředpisuje, co by se mělo státi, jestliže otec a matka nejsou téhož názoru o náboženském vyznání svých dětí. Kdo má pak rozhodnouti? Potom nastupují zajisté uvedené zákonné normy.

Touž svobodu, určiti náboženské vyznání svých dítek, mají též rodiče, kteří patří k různým konfesím. Vzájemnou dohodou mohou ustanoviti, že má tomu býti třebaš opačně než jak se stává normálně, totiž, že hoši náboženstvím následují matku, dívky otce. Mohou se zcela svobodně rozhodnouti nebo mezi sebou ujednati, které náboženské vyznání stanoví všem nebo některým dětem, či ponechají-li je bez vyznání.

Právo určiti náboženské vyznání dětí tudíž mají rodiče, u nemanželských dětí vykonává toto právo matka, u dětí osiřelých ten z rodičů, kdo žije, a zemřeli-li oba, zákonný zástupce dítěte (tedy poručník, nikoliv pěstoun). Určení toto se stane přihláškou k zápisu do matriky narozených.

Reversy nebo smlouvy o vyznání dětí a jejich výchově, jak na př. žádá církev při smíšených sňatcích, jsou před občanským zákonem bezúčinné. Toto ustanovení ostatně bylo

již v 5. odst. 1. čl. rak. interkonfesijního zákona z 25. května 1868, č. 48 ř. z.

Předpisy pro náboženské vyznání dětí podle katolického církevního práva jsou:

*Děti katolických rodičů je třeba po katolicku dáti pokřítí a vychovávat; rovněž děti rodičů smíšeného vyznání. Jinak by se jim nedostalo dispense disparity náboženské nebo konfesní a církevní sňatek nebyl povolen. Patří-li rodiče stejnému katolickému ritu, pak jsou děti křtěny podle téhož ritu. Patří-li rodiče různým katolickým ritům, pak pro křest obecně rozhoduje ritus otců. Jsou-li rodiče různých konfesí, jsou i děti před sňatkem a k svědomitému dodržení smlouvy byli přísahou zavázáni; jinak, jak bylo podotčeno, nebyl by jim církevní sňatek povolen (srvn. can. 98, 756, §§ 1 až 3). Katoličtí rodičové, kteří výslovně nebo mlčky všechny nebo některé své děti dají vychováti po nekatolicku; rovněž i tací, kteří vědomě své děti dají pokřtiti nekatolickým knězem, propadají exkomunikaci biskupu vyhrazené. (Can. 2319, § 1, 3° *Subsunt excommunicationi latae sententiae Ordinario reservatae catholici: Qui scienter liberos suos acatholicis ministris baptisandos offerre praesumunt.*)*

Dítě nekatolíků může býti ke katolickému křtu připuštěno jen tehdy, když rodiče dají bezpečnou záruku, že o katolickou výchovu jeho bude postaráno (dummodo catholicae

eius educationi cautam sit, licite baptizatur - can. 750, 751).

Proto se žádá přede křtem takových dětí v přítomnosti dvou svědků revers oběma rodiči podepsaný, jímž se zavazují, že děti své po katolicku budou vychovávat; totéž se žádá v takovém případě i od rodičů bez vyznání.

Viz S c h l e n z - H r o n e k: Zákon o vzájemných poměrech náboženských vyznání ze dne 23. dubna 1925, č. 96 Sb. z. a n. Výklad a srovnání s platnými zákony církevními. Praha 1933.

§ 287. ⁽¹⁾ Také nemanželské dítě má po zákonu právo požadovati na svých rodičích výživy, výchovy a opatření jejich jmění přiměřené, a práva rodičů nad ním mají takový rozsah, jak toho vyžaduje účel výchovy. Jinak však není nemanželské dítě pod otcovskou mocí svého zploditele, nýbrž jest zastupováno poručníkem. K výživě dítěte jest zavázán především jeho otec; nemůže-li jí však opatřiti, připadá tato povinnost matce a po ní jejím rodičům.

⁽²⁾ Pokud matka sama chce a může své nemanželské dítě přiměřeně vychovávat, nemůže jí býti otcem odňato. Trpí-li však dobro dítěte mateřskou výchovou, jest otec povinen, aby dítě matce odňal a vzal je k sobě nebo jinak je opatřil na místě bezpečném a řádném.

⁽³⁾ Rodiče mohou učiniti narovnání o výživě, výchově a zaopatření svého nemanželského dítěte, což však nemůže býti na újmu jeho prá-

vům. Povinnost vyživovati a zaopatřovati nemanželské děti přechází jako jiný dluh na dědice otcovy.

(⁴) Nemanželské děti požívají ochrany podle zákona ze dne 30. června 1921, č. 256 Sb. z. a n., a vládního nařízení ze dne 14. března 1930, č. 29 Sb. z. a n. (Věstník 1930, č. 20, str. 101), ať jsou v péči obou rodičů nebo jednoho z nich nebo v péči cizí.

K § 287 poznámka. Dítě nemanželské. Nemanželské dítě nemá stejných práv jako dítě manželské. Avšak nemanželský původ nemůže býti dítěti na újmu ani na občanské vážnosti, ani na jeho zdaru. (§ 162 ob. z.).

Nemanželské děti nemají nároku na rodné jméno otcovo; mají rodné jméno matčino. Manžel matčin může však prohlášením u zemského úřadu dáti se svolením matky a dítěte (je-li nezletilé se svolením jeho zákonného zástupce a soudu) dítěti své jméno. (§ 165 ve znění novely z 12. X. 1914, č. 276 ř. z.)

Také nemanželské dítě má právo požadovati na svých rodičích výživu, výchovu a opatření jejich přiměřené, a práva rodičů nad ním mají takový rozsah, jak toho vyžaduje účel výchovy. Jinak však není nemanželské dítě pod otcovskou mocí svého zploditele, nýbrž jest zastupováno poručníkem, kterým ovšem nyní může býti také sama matka nemanželského dítěte. K výživě je především otec zavá-

zán; nemůže-li to však otec opatřiti, připadá povinnost ta matce a po ní na rodiče matčiny. (§ 166.)

Rodiče mohou učiniti narovnání o výživě, výchově a zaopatření svého nemanželského dítěte, jež však nemůže býti na újmu jeho právům. (§ 170 o. z.)

Dodatečná úprava ochrany dětí nemanželských byla provedena v zákoně ze dne 30. června 1921, č. 256 Sb. z. a n. a v prováděcím nařízení ze dne 14. března 1930, č. 29 Sb. z. a n.

Vstoupí-li nemanželští rodiče ve sňatek, tu se stanou jejich děti plnoprávně na roveň postavenými manželským dětem, čili legitimovaným. (Zákon z 22. V. 1919.) (Viz Hroněk, Ochranná péče o mládež.)

§ 288. Podle ustanovení zákona č. 56/1928 Sb. z. a n. platí ve věcech péče o děti osvojené (adoptované) zejména obecná zásada, že osvojenec nabývá vůči osvojiteli všech majetkoprávních nároků jako manželské děti. Nezletilý osvojenec přichází pod otcovskou moc osvojujícího muže. Ve vlastní rodině však nepozbývá osvojenec práv, zejména má tu i nárok na výživu, pokud není osvojitel sám s to, aby mu poskytoval slušné výživy.

§ 289. Povinnosti schvalovatelů (pěstounů) vůči dětem, které si vzali za schovance (ošetřovance), jsou upraveny zvláště v zákoně č. 256/1921 Sb. z. a n. a ve vládním nařízení č. 29/1930 Sb. z. a n. (Věstník 1930, č. 20, str. 101.)

K §§ 288 a 289 poznámka. Dítě osvojené (a adoptované). Kdo nemá vlastních dětí manželských aneb jim na roveň postavených (legitimovaných), může jiného smlouvou přijmouti za vlastního (osvojiti). Osvojitel (osvojitelka) musí býti starší 40 let. Chce-li muž osvojiti své nemanželské dítě, není překážkou, že má děti manželské nebo jim na roveň postavené, ani že nemá ještě 40 let věku. Manžel může osvojiti dítě jen se svolením druhého manžela. Bylo-li manželství rozvedeno, není svolení třeba. Jako společné dítě mohou někoho osvojiti jen manželé. Nikdo nemůže osvojiti sourozence a příbuzné v přímém pokolení. Několik osob může býti současně osvojeno, ale jen, není-li mezi nimi poměru, který se nesrovnává s přirozeným poměrem sourozenců. (§ 1 zákona č. 56/1928 Sb. z. a n.)

K osvojení dítěte je třeba svolení rodičů (zákonných zástupců) a soudu. Od-pírají-li rodiče nebo jeden z nich bez závažného důvodu svolení, může je dáti místo nich příslušný soud. (§ 2.)

Mezi osvojitelem a osvojencem a jeho potomky později narozenými nastává po právu týž poměr jako mezi rodiči a manželskými dětmi, pokud zákon jinak neustanovuje. Osvojenec a tito jeho potomci nabývají proti osvojiteli všech majetko-právních nároků jako manželské děti. Není-li osvojenec zletilý, přijde pod otcovskou moc osvojujícího muže. Vů-

či členům osvojitelovy rodiny nevzniká osvojením nijaký poměr rodinný a nenabývá osvojenec nijakých majetko-právních nároků. Ve vlastní rodině nepozbývá osvojenec a jeho potomci práv. Nárok na výživu má, pokud není osvojitel sám s to, aby mu poskytoval výživu. (§ 4.)

Dítě schovanec. Ve schovanství může bráti každý volně; chtějí-li však strany o tom učiniti smlouvu, musí býti soudně schválena. Schovatelé nemají nároku na náhradu nákladů schovaneckých. (§ 186 o. z.)

Úprava ochrany dětí v péči schovatelů byla nově provedena zákonem č. 256/1921 Sb. z. a n. a vládn. nař. č. 29/1930 Sb. z. a n.

Viz Hroněk. Ochranná péče o mládež.

§ 290. ⁽¹⁾ Nezletilým dětem, které postrádají péče otcovské, dostává se podle zákona zvláštní ochrany poručníkem. Poručník má se ujmouti poručenského úřadu teprve tehdy, když příslušný soud mu to přikázal. Povinnost oznamovati soudu potřebu, aby byl dítěti ustanoven poručník, přísluší především jeho příbuzným nebo jiným osobám, které jsou s ním v blízkém vztahu.

⁽²⁾ Poručník je povinen a oprávněn starati se o výchovu nezletilcovu právě tak jako jeho otec; než v důležitých a pochybných případech jest povinen vyžádati si dříve svolení a příkazů poručenského soudu.

Péče poručenských soudů.

§ 291. ⁽¹⁾ Na druhém místě jsou k výkonu péče o děti povolány okresní soudy, které mají

právomoc ve věcech poručenských (§ 109 až 111 jurisdikční normy čís. 111/1895 ř. z. a čl. VI, č. 6 a čl. VIII, č. 2 a 3 uvozovacího zákona k jurisdikční normě č. 110/1895 ř. z., pak zák. čl. XX/1877 se změnami podle zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.).

(²) Soudy, v 1. odstavci uvedené, mohou výkonem dozoru na děti v cizí péči a na děti ne-manželské pověřiti Okresní péče o mládež nebo Městské úřady pro péči o mládež nebo pomocné komise k tomu zřízené, které vykonávají přímý dozor dozorcími důvěrníky (zákon č. 256/1921 Sb. z. a n., vl. nař. č. 29/1930 Sb. z. a n., Věstník 1930, č. 20, str. 101.).

Péče školy.

§ 292. (¹) Z veřejného postavení obecné, měšťanské a pomocné školy a z úkolů jí zákonem předepsaných samo sebou plyne, že také školní úřady a učitelé mají přihlížeti k duševnímu a tělesnému dobru školních dětí vůbec a působiti k tomu, aby shledané závady byly napraveny.

(²) Shledá-li škola nedostatky v péči o dítě školou povinné, jichž sama napravit nemůže, nechť se dovolá především přispění místního školního úřadu, jde-li o zdravotní úhonu, přispění školního lékaře nebo lékaře, pověřeného péčí o zdraví školní mládeže, jinak přispění dozorcího důvěrníka nebo Okresní péče o mládež, jež — je-li třeba — vyšetří příčiny shledaných vad a podá poručenskému soudu návrhy. V naléhavých případech, zejména je-li nutný rychlý zásah,

obrábí se škola přímo na okresní školní úřad s návrhem, aby jednal o věci s příslušným soudem.

(³) Učitelé jsou také povinni, aby Okresním péčím a poručenským soudům podle možnosti pomáhali a podávali jim ochotně potřebné zprávy ve všech věcech péče o děti, pokud jde o jejich žactvo.

(⁴) Pro pravidelnou a přesnou evidenci sirotků, polosiotků a dětí opuštěných zašlou ředitelství a správy škol soupis těchto dětí každého roku hned po zápisu okresnímu školnímu úřadu, který jej postoupí k úřední potřebě poručenskému soudu, a je-li třeba, Okresní péči o mládež.

§ 293. Zvláště budiž poručenský soud prostřednictvím okresního školního úřadu požádán za zjednání nápravy:

a) když rodiče nebo jejich zástupci přes opětovné potrestání nekonají svých povinností vzhledem ke školní docházce dětí;

b) když rodiče nebo jejich zástupci nedbají své povinnosti podporovati školu v plnění jejího úkolu, zejména když vyšlo najevo, že vliv něko-ho z nich hrubě překáží školní výchově a že nezbytnou podmínkou pro řádnou výchovu dítěte jest, aby bylo zbaveno škodlivého vlivu otcovského domu nebo rodiny, v níž žije;

c) když se rodiče nebo jiné příslušné osoby nebo korporace zhostí svých jinakých zákonných povinností k dítěti nebo když svých práv zneužívají, když výživy a odívání dítěte tak zanedbávají, že nemůže dostáti své školní povinnosti, pak když se zdráhají postarati se přiměřeně

k svým poměrům o ochranu před onemocněním nebo o léčení dítěte a jeho zevnějšek;

d) je-li důvodné podezření, že rodiče nebo ti, kdo je zastupují, dítě týrají, zneužívají jeho pracovní síly, posílají je žebrotou nebo je zanedbávají do té míry, že jest tím ohroženo zdraví dítěte;

e) zjistí-li se, že pro dítě nebyl ustanoven poručník, ač by po zákonu zřízen býti měl.

§ 294. Ve všech případech, které se týkají péče o děti a jejich ochrany, mají se učitelé především v učitelské konferenci rozhovoreti a uraditi o tom, co zpozorovali. Usnesení o tom buď uvedeno v zápise.

§ 295. Místní školní úřad (§ 292, odst. 2) má zpravidla obeslati nejdříve rodiče nebo jejich zástupce a působiti na ně. Zpečují-li se rodiče dostáti své povinnosti nebo jsou-li okolnosti takové, že rodiče nemohou zjednati nápravy a že ani od jiných osob nebo korporací zákonem k tomu zavázaných, zejména od domovské obce, není možno dovolati se pomoci, podej místní školní úřad zprávu okresnímu školnímu úřadu a žádej o nápravu.

§ 296. ⁽¹⁾ Okresní školní úřad prozkoumej neodkladně a zevrubně okolnosti na základě oznámení správy školy nebo místního školního úřadu, a je-li třeba, učin vhodný návrh na účelné opatření poručenskému soudu. K tomu se doporučuje přímý a ústní styk školních úřadů a orgánů školské správy s poručenskými soudy.

⁽²⁾ Opatření poručenského soudu mohou po

zákonu záležeti zejména v tom, že soud omezí moc otcovskou nebo práva matčina nebo odejme otcovi moc otcovskou, zřídí jiného poručníka, dá dítě do jiné rodiny nebo do ústavu k tomu vhodného.

§ 297. ⁽¹⁾ Učitelé a školní úřady i orgány školního dozoru necht' jsou si stále vědomi toho, že by péče o mládež, kterou vykonávají veřejní činitelé jako svou zákonnou povinnost, nemohla účelně plniti svůj úkol, kdyby nebyla podpírána a doplňována účelnou součinností péče dobrovolné, to jest podporou a prací, kterou vykonávají soukromé osoby nebo společnosti zcela z dobré vůle, z pouhého uvědomění si svých lidských povinností k jedincům hospodářsky nebo jinak sociálně slabým a závislým.

⁽²⁾ Proto se od jmenovaných činitelů očekává, že si uvědomí povinnost ujímati se blahodárné činnosti takových dobrovolných podniků péče o mládež, ji podle nejlepší možnosti podporovati, pokud třeba z vlastní iniciativy ji vyvolávati v činnost a pomáhati při její organizaci a práci.

⁽³⁾ V této věci upozorňuje se učitelstvo zejména na zřízené již organizace pro dobrovolnou péči o mládež, jako jsou Zemské péče o mládež s příslušnými organizacemi okresními (Okresními péčemi o mládež) a Československý Červený kříž se svými divisemi a spolky místními a organizacemi Dorostu Č. Č. k. a na Masarykovu ligu proti tuberkulóze i na rodičovská sdružení.

⁽⁴⁾ Školní úřady a orgány i učitelé působte

horlivě k tomu, aby byly obcemi a jinými veřejnými korporacemi zakládány ústavy na ochranu a zaměstnání dítek mimo školu, které trpí nedostatkem rodinné péče, zejména dětské útulky, žákovské domy, sirotčince, zaměstnávací ústavy, dětské ohřívárny a hřiště pro mládež, polévkové ústavy, ve kterých by takové děti dostávaly v poledne teplou polévku nebo mléko, pak aby bylo pořádáno zimní podělování potřebných dětí obuvi a teplým šatem, aby byly zřizovány a podporovány podpůrné spolky a prázdninové osady. Učitelé, zejména správcové škol, se vybízejí, aby přijali úřad dozorcích důvěrníků podle vládního nařízení ze dne 14. března 1930, č. 29 Sb. z. a n. o dětech v cizí péči, v případech, kdy je touto funkcí pověřil poručenský soud buď přímo nebo na návrh Okresní péče o mládež. Učitelkám se zvláště hodí, aby působily spolu v poradnách pro matky a kojence.

(⁵) Učitelstvo může svými znalostmi žactva prospěti zejména dětem dospívajícím, které opouštějí školu a mají si zvoliti vhodné povolání. Znalost tělesných, duševních, mravních vlastností a schopností dítěte jest důležitou pomocí poradnám pro volbu povolání; učitelstvu se proto doporučuje, aby těmto poradnám poskytovalo svou pomoc a podle možnosti s nimi spolupracovalo.

Zvláštní péče.

§ 298. Zvláštní pozornost budiž věnována dětem:

a) chudým zcela osiřelým nebo opuštěným,

b) zanedbaným, mravně ohroženým, zpuštěným nebo týraným,

c) duševně nebo tělesně úchylným.

K §§ 298 a 299 poznámka. Péče o chudé děti přikázána je říšským zákonem z 3. XII. 1863 č. 105 ř. z. a zemskými zákony z r. 1868 čes. z. z. (chudinský zákon) obcím domovským, okresům a zemím. Podle tohoto zákona se musí dostati péče dětem: a) chudobným, b) těm, pro něž není dostatek způsobilých osob, zákonem k tomu zavázaných. Zákon stanoví, že obec, v níž jsou chudé děti osiřelé nebo jinak opuštěné, má se starati, aby byly vychovány (§ 24 zák. z r. 1863 č. 105 ř. z.). Podle toho se stará obecní výbor o potřebné děti příslušné obce.

Mnohé obce jsou malé, chudobné a proto nemohou náležitě vykonávati chudinskou péči ve svém obvodu. Tu je třeba přispění okresu, jenž ze svých prostředků zřizuje sirotčince, dětské útulny a poskytuje vyživovací příspěvky pěstounům, kteří pečují o děti osiřelé.

Avšak ani okresy nestačí na vykonávání veškeré péče o mládež. Proto je třeba přispění zemí a státu.

Stát zřizuje dětské domovy, aby pečovaly o výživu a výchovu dětí nalezených nebo dětí úředně prohlášených za opuštěné. Náklad na děti státního dětského domova do 7 let hradí stát, na vydržování dětí starších platí domovské obce.

Za děti opuštěné se pokládají nemajetné

děti, nemající příslušníků, povinných a schopných je vydržovati a vychovávat podle zák. čl. XX/1877, když o ně nepečují s dostatek ani příbuzní, ani dobrodinci nebo dobročinné instituce. Rozhoduje poručenský soud, příslušný podle domovské obce dítěte a není-li zjištěna, podle pobytu dítěte. Dokud dítě nebude přijato do svazku státního dětského domova, pečuje o ně obec. Výlohy nahradí stát, jde-li o dítě do 7 let, a bylo-li prohlášeno opuštěným. Je-li nebezpečí v prodlení, může býti dítě ihned přijato do státního dětského domova prozatímně.

Je-li toho třeba v zájmu dítěte, může býti do státního dětského domova, přijato k nařízení poručenského soudu, i když není opuštěným. Ústav má pak právo žádati náhradu z majetku dítěte nebo od osob po zákonu povinných péčí o dítě.

Děti se chovají v ústavě jen po dobu zcela nezbytnou.

Viz H r o n e k, Ochranná péče o mládež.

§ 299. ⁽¹⁾ Péče o chudé děti zcela osiřelé nebo opuštěné je uložena v zemích České a Moravskoslezské zákony domovskými a chudinskými především domovským obcím. Shledá-li škola závažné nedostatky ve výkonu této péče, nechť vstoupí ve styk s Okresní péčí o mládež (okresní komisí pro péči o mládež), je-li zřízena, jinak nechť postupuje podle §§ 293 a 294.

⁽²⁾ Na Slovensku o opuštěné děti pečuje obec, dokud nebudou převzaty do svazku někte-

rého státního dětského domova. Shledá-li škola závažnou tohu potřebu, nechť jedná o dětech opuštěných s příslušným soudem.

(³) Jinak se upozorňuje také na ustanovení zákona č. 256/1921 Sb. z. a n., o ochraně dětí v cizí péči a dětí nemanželských, na prováděcí vládní nařízení k němu č. 29/1930 Sb. z. a n. (Věstník 1930, č. 20, str. 101), na vyhlášku ministerstva sociální péče ze dne 26. března 1936, č. 87 Sb. z. a n. (Věstník 1936, č. 45, str. 125) a na výnos ministerstva školství a národní osvěty ze dne 18. června 1936, č. 62.181-I (Věstník 1936, č. 73, str. 279).

§ 300. (¹) Mládež, o jejíž řádnou výživu a výchovu není rodiči náležitě postaráno, je ohrožena na svém zdravém vývoji, upadá tělesně, rozumově i mravně a stává se zanedbanou.

(²) Právní základ veřejné péče o nápravu zanedbané mládeže tvoří zákon č. 48/1931 Sb. z. a n. o trestním soudnictví nad mládeží a prováděcí vládní nařízení č. 195/1931 Sb. z. a n. (Věstník 1932, č. 3, str. 17).

(³) Zjistí-li škola závažné případy zanedbanosti dětí, je povinna podati odůvodněnou zprávu okresnímu školnímu úřadu a poručenskému soudu, aby mohlo býti jednáno o vhodných opatřeních pro obstarání nápravné výchovy dítěte buď ve veřejných nebo v soukromých ústavech výchovných, a je-li třeba, i v polepšovacích ústavech.

K § 300 poznámka. Trestnímu soudnictví nad mládeží se dostalo nové zákonné úpravy

zákonem ze dne 11. III. 1931, č. 48 Sb. z. a n. a prováděcím nařízením z 11. XII. 1931, č. 195 Sb. z. a n.

Od 1. října 1931, kdy nabyl řečený zákon účinnosti, rozlišují se osoby nedospělé, mladistvé a dospělé.

Osoby do dovršení 14. roku pokládají se za nedospělé a nejsou odpovědné podle trestních zákonů; jen dopustí-li se nedospělý starší 12 let činu, na který trestní zákon stanoví trest smrti nebo doživotní ztrátu svobody, musí poručenský soud vždy naříditi jeho ochrannou výchovu ve výchovně nebo umístění v léčebném ústavě (§ 1).

Mladiství, t. j. osoby, které v době spáchaného činu dovršily 14. rok, ale nedovršily 18. rok svého věku, nejsou odpovědny podle trestních zákonů nejen, pokud se jich týkají odchylky všeobecně a trestním zákonem stanovené (§ 2 tr. z.), nýbrž i tehdy, nemohl-li mladistvý pro značnou zaoštalost v době činu rozpoznati jeho bezprávnost nebo řídití své jednání podle správného rozpoznání (§ 2).

S hlediska péče o školní mládež do 14. roku věku má význam zejména § 1 zákona tohoto znění: Osoby, které v době spáchaného činu dovršily 14. roku svého věku (nedospělé), nejsou odpovědné podle trestních zákonů.

Dopustí-li se nedospělý činu jinak trestného, učiní poručenský soud výchovná nebo léčebná opatření, jichž vidí potřebu. Před

rozhodnutím může si vyžádati odborný posudek, zejména s hlediska pedagogického nebo lékařského. Zvláště může soud:

nedospělého pokárati, nikoliv však tělesně, nebo zůstaviti jeho potrestání rodině nebo škole;

naříditi, aby nedospělý byl umístěn v jiné rodině, nebo aby byl dán do léčebného neb jiného vhodného ústavu;

naříditi ochranný dozor neb ochrannou výchovu, jeví-li se to nezbytným k zamezení hroziícího zpustnutí nebo k nápravě nedospělého.

Dopustí-li se nedospělý starší než 12 let činu, na který zákon stanoví trest smrti nebo doživotní ztráty svobody, nařídí poručenský soud jeho ochrannou výchovu ve výchovně neb umístění v léčebném ústavě.

Kromě toho může poručenský soud udělit napomenutí osobám, kterým náleží pečovati o nedospělého.

Jsou-li tu podmínky uvedené pro jednotlivá opatření podle odst. 2 a 4, může poručenský soud naříditi takové opatření také, přesvědčí-li se z jakéhokoliv podnětu, že je toho zapotřebí na prospěch ohroženého nedospělého.

Hranice trestní odpovědnosti posunuta je tudíž z 10. na 14. rok věku. Školou povinná mládež (nedospělí) nepříjde vůbec do styku s trestními soudy. Poklesky se nebudou »trestati«, nýbrž provinilec bude předán poručen-

skému soudu, který učiní výchovná nebo léčebná opatření, jichž vidí potřebu. Před rozhodnutím může si poručenský soud vyžádati odborný posudek, zejména s hlediska pedagogického nebo lékařského. Zvláště může soud pokárati nedospělého nebo zůstaviti jeho potrestání rodině nebo škole. Potrestáním nebo pokáráním se nemyslí tělesný trest. Poručenský soud může ev. naříditi, aby nedospělý byl umístěn v jiné rodině, nebo aby byl dán do léčebného nebo jiného vhodného ústavu, je-li zabezpečena možnost provedení takového opatření, zejména náhrada útrat s tím spojených. Jeví-li se to býti nezbytným k zamezení hrozícího zpustnutí nebo nápravě nedospělého, nařídí poručenský soud ochranný dozor neb ochrannou výchovu. Poručenský soud bude také oprávněn uděliti napomenutí osobám, kterým náleží pečovati o nedospělého.

Podle § 61: Kdo poruší vědomě nebo z hrubé nedbalosti svou povinnost pečovati o osobu mladší 18 let (tedy přirozeně i školní mládež do 14 let) tak, že jest vydána v nebezpečí zpustnutí, bude k návrhu poručenského soudu potrestán pro přestupek vězením až do tří měsíců. Přísnějším trestem stíhána bude osoba, byl-li čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných.

Stejně podléhá trestu (podle § 62 téhož zákona): Kdo vědomě zmaří nebo ztěžuje výkon ochranného dozoru neb ochranné výchovy, kterou nařídil soud nebo příslušný

úřad (na př. dozorčí rada věznice), anebo kdo svádí jiného nebo mu pomáhá, aby se vymkl takovému opatření.

Rodiče mohou býti tudíž trestáni, když zaviňují *n e b e z p e č í* zpustnutí dětí, tím více pak, kdyby vědomě mařili nebo ztěžovali opatření poručenského soudu.

Budiž k ustanovení § 1 uvedeného zákona ještě poznamenáno, že samo sebou se rozumí, že nedospělí nebudou trestáni ani za *ú č a s t e n s t v í*, event. návod nebo napomáhání při trestném činu, spáchaném osobou starší.

Rozhodným okamžikem, zda trestní čin bude či nebude trestán, jest *d o b a s p á c h a n é h o č i n u*. Je tudíž vedlejší, kdy čin vyšel najevo, anebo kdy se stal předmětem trestního řízení. Trestní odpovědnost nastává jen za trestné činy, spáchané po dovršení 14. roku věku. Za trestné činy spáchané *p ř e d* dovršením 14. roku není lze býti nikdo trestán po dovršení 14. roku; ovšem poručenský soud může, uzná-li toho potřebu, naříditi opatření ve smyslu § 1 i tehdy, když nedospělý pachatel dospěl již v mladistvého, dovršil tedy 14. rok věku, než čin vyšel najevo.

O součinnost veřejných škol při soudním řízení proti nedospělcům (i mladistvým) jedná V. hlava vl. nař. č. 195/1931 k zákonu o trestním soudnictví nad mládeží, a to:

§ 26. Sezná-li správa veřejné školy, že *prospěch* nedospělého nebo mladistvého, který jest jejím žákem, vyžaduje nějakého opatření

poručenského soudu, zejména, že takového opatření jest zapotřebí k zamezení hrozícího zpustnutí nebo k jeho nápravě, má to ihned oznámiti poručenskému soudu a podle možnosti otci, matce nebo zákonnému zástupci žáka.

Jeví-li se naléhavě potřeba takového opatření, může býti učiněno oznámení též nejbližšímu soudu neb bezpečnostnímu úřadu.

§ 27: Správa veřejné školy jest povinna podati soudu na požádání bez odkladu zprávu o všech okolnostech, důležitých pro posouzení, jakého opatření má soud užiti na prospěch nedospělého neb mladistvého, který jest jejím žákem nebo byl.

§ 28: Usnese-li soud zůstaviti potrestání nedospělého neb mladistvého veřejné škole, jejímž je žákem, zašle svoje rozhodnutí v opise správě školy a požádá ji o jeho výkon. Školní potrestání staniž se podle předpisů kázeňského řádu školního.

O výkonu školního potrestání podá škola zprávu.

Stejnou povinnost jako škola mají i bezpečnostní a jiné veřejné úřady (tedy i obecní úřady), event. i trestní soudy (§ 55); jsou totiž povinny oznamovati trestné činy, dopustí-li se jich nedospělý, soudu poručenskému, a dopustí-li se jich mladistvý, soudu mládeže, v jehož obvodě měl mladistvý v době činu stálý pobyt, event. v jehož obvodě se zdržuje.

Ochráná výchova a ochranný dozor doplňuje nový systém výkonu trestu po stránce pedagogické a sociální. Má si všimati mládeže dříve, než nebezpečí mravní zkázy se projeví trestným činem. Mají to tudíž býti opatření především preventivní, aby ke ztroskotání mládeže, pokud možno, vůbec nedocházelo. Zákon stanoví tři stupně těchto ochranných nařízení: ochranný dozor, ochrannou výchovu rodinnou a ochrannou výchovu ústavní.

Uzná-li soud, že prospěch mladistvého vyžaduje, aby se dohlíželo na jeho řádnou výchovu v jeho vlastní rodině nebo v rodině, v níž žije, dá ho pod ochranný dozor. Při tom může mu uložiti omezení, pokud jde o způsob života.

Ochranný dozor potrvá, pokud toho vyžaduje jeho účel, nejdéle však do dokonaného 21. roku věku. Nepostačuje-li, může býti změněn v ochrannou výchovu (§ 11).

Viz H r o n e k, Ochranná péče o mládež.

§ 301. ⁽¹⁾ Mezi úchylné děti náležejí jednak děti duševně vadné (slabomyslné, epileptické, mravně vadné), dále děti, které trpí nedostatkem smyslovým (slepé, hluchoněmé), a pak děti zmrzačené.

⁽²⁾ Řádné výchovy a vzdělání takovým dětem mohou poskytovatí zpravidla jen speciální ústavy pro ně zřízené (školy a třídy pomocné, ústavy pro slepce, školy pro hluchoněmé, ústavy pro mrzáčky a pro mravně vadné). Učitelé jsou

proto povinni, aby byli rodičům radou a jak možno i skutkem nápomocni, pokud jde o umístění jejich úchylných dětí ve speciálních ústavech, zejména pokud jde o vyhledání vhodných ústavů a o sepsání žádostí za přijetí do nich.

(³) Jinak jsou také úchylné děti, pokud jsou vůbec vzdělání a výchovy aspoň zčásti schopné, povinny choditi do obecné školy. Učitelé věnujte jim, pokud lze, zvláštní pozornost, aby mohly ve škole nabýti aspoň nejnutnějšího vzdělání podle svých schopností.

(⁴) V případě zjištěné úchylnosti dítěte, zejména jde-li o úchylnost mravní, zaviňující sklon ke zločinnosti, jest správa školy povinna podati zprávu příslušnému poručenskému soudu.

§ 302. O dětech potulných cikánů platí ustanovení § 12 zákona ze dne 14. července 1927, č. 117 Sb. z. a n., a vládního nařízení ze dne 26. dubna 1928, č. 68 Sb. z. a n.

K § 302 poznámka. Péče o děti potulných cikánů a tuláků. Zákon ze dne 14. července 1927, č. 117 Sb. z. a n. o potulných cikánech a prováděcí nařízení ze dne 26. dubna 1928, č. 68 Sb. z. a n. v praxi byl poměrně málo užit, neboť tam, kde se vyskytlo cikánů větší množství, nebo kde jsou trvale usazeni, přičítá se zavedení cikánských legitimací účinek, že byla zlepšena evidence cikánů a že poklesl počet deliktů jimi spáchaných.

Podle § 1 zák. 117/1927 Sb. z. a n. se pokládají za potulné cikány s místa na místo se

toulající a jiní tuláci práce se štítící, kteří po cikánsku žijí, a to v obojím případě i tehdy, mají-li po část roku — hlavně v zimě — stále bydliště.

S hlediska péče o dítě má význam zejména § 12 a to: Děti mladší 18 let mohou býti potulným cikánům odňaty, nemohou-li o ně náležitě pečovati a zvláště jim dáti potřebnou výchovu. — V každém případě lze jim odníti děti cizí.

Děti cikánům odňaté buďtež dodány do péče řádných rodin nebo vychovávacích ústavů, v nichž by bylo postaráno o jejich náležitou výchovu i o vhodnou přípravu pro praktický život. V ústavech takových budou děti podrženy tak dlouho, pokud je toho třeba, nejdéle do dosažení zletilosti.

Otázka umístění cikánských dětí v cizích rodinách nemohla býti dosud praxí dostatečně posouzena, ježto k umístění takovému dochází velmi zřídka a toto naráží takřka vždy na řadu překážek, z nichž obtíže rázu finančního a neochota necikánských rodin k převzetí cikánského dítěte do výchovy a péče jsou obzvláště významnými.

Viz H r o n e k, Ochranná péče o mládež.

HLAVA VI.

ŠPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ.

§ 303. Kdekoli se v školním a vyučovacím řádě užívá slov »zákonní zástupci dětí« nebo »rodiče«, rozumí se tím:

a) u manželských dětí nebo u nemanželských dětí podle zákona později legitimovaných především otec dítěte; není-li otec na živu nebo nemůže-li otec z kteréhokoliv podstatného důvodu vykonávati otcovskou moc, rozumí se především poručník;

b) u dětí osvojených (adoptovaných), pokud právní poměr z osvojení trvá, osvojitel;

c) u nemanželských dětí především matka, které náleží výchova dítěte v dohodě s poručenstvem, ač nebude-li jí dítě podle zákona odňato nebo nebyla-li o výchově dítěte sjednána s rodiči jiná dohoda se schválením poručenského soudu, v jinakých případech pak poručník;

d) u dětí, jejichž rodiče jsou neznámi, především poručník.

§ 304. Slovy »státní školy« v zemích České a Moravskoslezské jest v tomto řádě rozuměti obecné nebo měšťanské školy, spravované přímo a výhradně ministerstvem školství a národní osvěty podle § 2, odst. 1, č. 3 zák. č. 292/1920 Sb. z. a n., dále pomocné školy spravované přímo a výhradně týměž ministerstvem podle § 14, odst. 2 zák. č. 86/1929 Sb. z. a n.

§ 305. ⁽¹⁾ Působnost, kterou tento školní a

vyučovací řád přikazuje zemským školním úřadům, bude vykonávati v zemích Slovenské a Podkarpatoruské na dobu, než se i tam zřídí zemské školní úřady, ministerstvo školství a národní osvěty.

(²) Pokud by se působnost zemských školních úřadů v zemích České a Moravskoslezské podle tohoto řádu vztahovala na školy státní, na jejich žactvo a učitelstvo, přechází na ministerstvo školství a národní osvěty.

§ 306. (¹) Působnost, kterou tento školní a vyučovací řád přikazuje okresním školním úřadům, budou vykonávati v zemích Slovenské a Podkarpatoruské na dobu, než se i tam zřídí okresní školní úřady, školské inspektoráty, nejde-li o působnost, která podle jiných platných předpisů náleží okresním úřadům, jakožto působnost, kterou měly podle platných zákonů původně správní výbory municipií.

(²) Pokud by se působnost okresních školních úřadů v zemích České a Moravskoslezské podle tohoto řádu vztahovala na školy státní, na jejich žactvo a učitelstvo, přechází na školní inspektory těchto škol, avšak s těmito odchylkami a výjimkami:

a) působnost, danou okresním školním úřadům v § 8, odst. 3, v §§ 32, 126, 168, odst. 4 a 5, v §§ 169, 193, 227, 245 a 285, bude vykonávati ministerstvo školství a národní osvěty;

b) působnost okresních školních úřadů, založená v §§ 14, 147, 256, 258, 262, 263, 264,

271, 273, 274, 276, 277 a 284, zůstává vyhrazená jen jim a nepřechází na orgány jiné.

§ 307. (1) Pokud tento školní a vyučovací řád mluví o »místních školních úřadech«, rozumějí se tím:

a) v zemích České a Moravskoslezské místní školní rady nebo v školních obcích, kde není místní školní rada zřízena, příslušný okresní školní úřad, ač nejde-li o působnost, kterou některý platný zákon přikazuje v tomto případě orgánu jinému;

b) v zemích Slovenské a Podkarpatoruské školské stolice pro školy obecní nebo školské stolice pro školy církevní nebo kuratoria státních škol; kde není kuratorium zřízeno, přechází jeho působnost stanovená tímto řádem na učitelskou konferenci příslušné státní školy a na školního inspektora (§ 19 zák. čl. XXVI/1907).

(2) Pokud by se působnost místních školních úřadů v zemích České a Moravskoslezské podle tohoto řádu vztahovala na školy státní, na jejich žactvo a učitelstvo, přechází na místní školní výbory (pro školy státní) a kde nejsou zřízeny, na správce příslušné státní školy, avšak s těmito odchylkami a výjimkami:

a) působnost, danou místním školním úřadům v § 31, budou vykonávat inspekteři státních národních škol;

b) působnost místních školních úřadů, stanovená v §§ 75 až 77, přechází na správce státních škol;

c) působnost místních školních úřadů, zalo-

žena v § 14, zůstává vyhrazena jen jim a nepřechází na orgány jiné, pokud není v § 14, odst. 1, větě 2, stanoveno jinak.

§ 308. Pokud tento školní a vyučovací řád užívá slov »okresní školní inspektor«, rozumějí se tím:

a) okresní školní inspektoři, jmenovaní v zemích České a Moravskoslezské podle zemských zákonů o dozoru na školy, nebo osoby, pověřené funkcí okresních školních inspektorů;

b) inspektoři státních národních škol, jmenovaní nebo pověřeni touto funkcí podle § 34, posl. odst. zák. č. 292/1920 Sb. z. a n.;

c) školní inspektoři v zemích Slovenské a Podkarpatoruské nebo osoby, pověřené touto funkcí, ve smyslu §§ 1 až 5 zák. č. XXVIII/1876.

§ 309. ⁽¹⁾ Tento školní a vyučovací řád nabývá účinnosti dnem 1. února 1938.

⁽²⁾ Zároveň pozbývají platnosti všechny starší předpisy (ministerská nařízení z doby býv. Rakouska a býv. Uherska, výnosy), které mu odporují.

(Závorky listinným nedoplněním by provedeny v originále!)

UKAZATEL

věcí hlavně náboženského vyučování se týkajících.
Číslice udávají stránky.

Alkoholism, účast školy v boji proti alkoholismu 68

Branná výchova 92

— průprava mravní, nauková a tělesná na školách 93

Československý Červený kříž 224

Čistota školních místností 61

Čistotnost školních dětí 64

Denní vyučovací hodiny 51

Děti chodící do školy v cizině 32

— cizinců a děti bydlící v cizině 33

— které musí býti přijaty do veřejné školy obecné 35

— které mohou, ale nemusí býti přijaty do veřejné obecné školy 36

— nemanželské 216

— osob kočujících 32

— osvojené (adoptované) 218

— potulných cikánů a tuláků 235

— stížené ošklivými nemocemi, nebo ve stavu vzbuzujícím ošklivost 66

— úchylné 234

Domácí vyučování, obecná ustanovení 204

— dozor 205

— zkoušky dětí doma vyučovaných 206

— zkouška z náboženství 208

— vysvědčení 207

Domácí práce žactva 125

Dovolená pro žactvo 54

— pro zúčastnění jednotlivých žáků náboženských úkonů 54

Dozor na děti 100

Držení těla žáků 65

Duplikáty školních zpráv a propouštěcích osvědčení 135

— poplatky 135

Evidence mládeže školou povinné 24, 28

Hospodářské zřetele školní výchovy 98

Inspektor státních národních škol 240

Kolportáž tiskopisů 104

Konference učitelská 152, 174, 193

Kouření 67

— žactvu zakázáno 67.

— v školních místnostech všeho druhu není dovoleno 68

Krasocitné zřetele 99

Matriky dětí školou povinných 29.

Matriky dětí školou povinných a nechodících do svých příslušných škol národních 29

— vedení jich 30

Mimoškolní četba dětí 103

Místní školní úřad, koho jest jím rozuměti 239

— jeho působnost 239

Mravní výchova 87

Náboženství jest povinným učebním předmětem 111

— zproštění žáci bez vyznání anebo žáci vyznání státem neuznaných 112

— ohlášky nároku na osvobození zpravidla před počátkem školního roku 112

— právo žádati za osvobození přísluší zpravidla oběma rodičům společně 112

— osvobození platí pro jeden školní rok 112

— zákaz ovlivňovati ve službě svobodné rozhodování rodičů ve prospěch nebo proti náboženství 113

Náboženská cvičení 117

— účast při nich 117

— dozor při nich 117

Náboženská snášlivost 97

Náboženské vyučování, tvoření oddělení 18

— opatřovati 97

— ve zvláštních odděleních 18, 115

— směrnice pro tato oddělení 18, 115

— v rozvrhu hodin 120

Náboženské vyznání 211

Novela malého školského zákona č. 176/1937-11

— prováděcí nařízení 12

- Očkování školních dětí proti neštovicím 76**
Oddělení pro vyučování 112, 13, 17
— počet žáků v odd. 12, 13
— pro vyučování náboženství 12, 18, 19, 20
Ochrana dětí proti škodlivému tisku 104
Ochrana dětí proti škodlivým vlivům výchovným 87
Ochrana dětí v cizí péči 228
Ochrana proti nakažlivým nemocem 70
Ochrana proti nebezpečí ohně ve škole a při jiném poplachu 69
Ochranný dozor 234
Okresní péče o mládež 221
Okresní školní inspektor 240
Okresní školní úřad. působnost 238.
Osvobození úřední korespondence od poštovního — 146
Označení obecné školy 20
Označení tříd 14
Péče o děti 210
— chudé a zcela osiřelé 225, 227
— o děti potulných cikánů a tuláků 235
— o zrak, sluch a řeč žactva 65
Péče rodičovská 210
— poručenských soudů 220
— školy 221
— zvláštní 225
Pohlavní dospívání dětí 67
Pokoutní vyučování 203
Pomoc při náhlém onemocnění nebo při úraze 77
Pomocné školy (třídy) veřejné 175
— zařízení 175
— školní povinnost 180
— přijímání žactva 182
— převedení dětí z pomocné školy (třídy) do obecné školy 190
— školní výchova 191
— vyučování náboženství 192
Poručenský soud, péče 220, 222
Postup do vyšší třídy (vyučovacího oddělení) 131

Povinnost chodit do školy obecné 21
— úlevy v docházce zakázány 22
— zproštění dětí od docházky 23
Právní základ veřejné péče o nápravu zanedbané mládeže — zákon č. 48/1931 — 228
Právo veřejnosti 201
Propuštění dítěte ze školní povinnosti 133
— propouštěcí osvědčení 134
Přesídlení dětí 41
Přestávky za vyučování 52, 53
Přijímání žactva do obecné školy 34
— na počátku školního roku 34
— v školním roce 38
— poplatky za přijetí dítěte 43
Rodiče, kdo se tím rozumí 237
Rodičovská sdružení 100
Rozvrh hodin 119
— náboženství 120, 121, 122
Sociální zřetele školní výchovy 98
Soukromé vyučování 194
Soukromé vyučovací ústavy, obecná ustanovení 194
— zřizování 195
— počet tříd a žactva v nich 197
— označení 198
— zrušení 198
— přijímání dětí 199
— učitelstvo a správa škol 200
— právo veřejnosti 201
— pro jednotlivé předměty 202
— dozor 203
Soupis mládeže školou povinné 26
Správa školní budovy 150
Správa školních sbírek 151
Správa školy, obecná ustanovení 136
— dozorcí působnost 137
— dozírání na vyučování náboženské 140
Státní prapor 94
Státní školy, které podle řškv. jsou 237
Státní vlajka 94
Státní znak 94

Styk školy s rodinou 99

Školní docházka, obecná ustanovení 53

— péče učitelstva o ni 56

— evidence 57

— trestní řízení 58

Školní lékař, účast při zdravotní péči o žactvo při jeho tělesné výchově 61

Školní lékárníčka 77

Školní místnost, čistota 61

— větrání 63

— teplota 63

Školní obec 25

Školní obvody 24

Školní povinnost viz povinnost školní

Školní rok, hlavní prázdniny a dni prázdná 47

Školní vycházky a výlety 126

Školní výchova mravní 60, 87

Školní výchova tělesná 60

Školský rozhlas 127

Školy měšťanské veřejné 159

— zproštění dětí od docházky 164

— školní obvody 164

— evidence dětí školou povinných 164

— přijímání žactva 165

— zařadění do tříd, oddělení a skupin 165

— zvláštní ustanovení o přestupu žáků škol středních do škol měšťanských 167

— zařízení 160

— počet tříd 160

— společná správa obecné a měšťanské školy 161

— zřizování a zrušování tříd 161

— zvláštní oddělení školní 161

— označení 162

— školní povinnost 162

— školní výchova 167

— vyučování 167

— učebné potřeby žactva 169

— vyučovací pomůcky školy 170

— třídění žáků a vysvědčení 171

Školy obecné veřejné 11

- zařízení 11
- zřizování tříd 11
- zrušování tříd 11
- počet tříd 11
- označení 20

Tělesná cvičení žactva 78

- účast na tělovýchovných cvičeních mimo školu 79

Tělesné tresty 103

Teplota školních místností 63

Tiskopisy ohrožující mládež 106

Trestní soudnictví nad mládeží 228

- zákon č. 48/1931 a prováděcí nařízení č. 195/1931 — 229

Třídění záků a vysvědčení, známky 128

- pololetní 128
- pololetní školní zprávy 129

Třídní výkaz 28, 29

Třídy označení 14

- vyučovací oddělení v třídách 14, 15, 16
- vyučovací skupiny v mezích tříd 14

Účast dětí při veřejných představeních a produkcích 89

Účast školní mládeže na tělovýchovných cvičeních mimo školu 79

- zásady a podmínky 80
- postup při povolování účasti 82
- zvláštní ustanovení 84

Učitelská konference 152

- účel a předmět konferenčního jednání 152
- předseda 155
- členové 155
- svolávání 156
- konferenční jednání 157
- zápis 158
- úřední tajemství 159
- zvláštní ustanovení pro jednotřídní školy 159

Učebné potřeby žactva 122

Učitel náboženství povinen šetřiti zákonů 97

- Úprava vyučování náboženství 18**
Úraz žáka ve škole — rodiče mohou na učiteli se domáhatí náhrady za léčení zraněného 78
- Úřední písemnosti 143**
Větrání školních místností 63
Vychovávací prostředky 102
Výchovné ideje učebných osnov 8
Vyučovací čas a prázdniny 47
Vyučování povinným předmětům jest závazné pro
všecko žactvo školy 110
— celodenní 49
— polodenní střídavé 50
— nedílné dopolední 50
— návrh na zavedení nedílného vyučování dopoledního 51
- Vyučovací oddělení v třídách 14**
— skupiny v mezích tříd 14
— hodiny denní 51
- Vyučování domácí 24**
— povolení 24
— podmínky 24
- Vyučování náboženství, slučování žactva 18**
— státní dozór 97
- Vyučování pokoutní 203**
Vyučování soukromé, soukromé ústavy vyučovací 194
— označení vyuč. soukr. ústavu 198
— přijímání dětí 199
— učitelstvo a správa 200
— právo veřejnosti 201
— dozor 203
- Vyučování, učební předměty povinné 110**
— učební předměty nepovinné 111
- Vystoupení dítěte ze školy 133**
Vyznání náboženské, zákon č. 96/1925 — 211
Zákonní zástupci dětí, koho jest jimi rozuměti 22, 237
- Zameškání školy nepředvídané 55**
— omluvné důvody 55
— trestání 57

- trestní řízení 58
- Zápis žactva 34**
  - kontrola po zápise 37
  - co se zjišťuje při zápise 40
- Zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin 43**
  - na počátku roku 43
  - v školním roce 46
  - přípustné změny 46
- Zařízení veřejných škol obecných 11**
- Zdravotně policejní služba ve škole 60**
- Zdravotní péče o žactvo při jeho tělesné výchově 61**
- Zemská péče o mládež 224**
- Zkoušky osob škole odrostlých 209**
- Změna náboženského vyznání žáků 114**
- Zproštění dětí od docházky do veřejné školy obecné vůbec 23**
- Zřetele školy k výchově náboženské 97**
  - k výchově národní 97
  - k výchově k přírodě 91
  - ve věcech státoobčanských 91
- Zrušování tříd při obecné škole 11**
- Zřizování tříd při obecné škole 11**
- Zřizování zvláštních oddělení při školách 13, 17**
- Žádost o povolení domácího vyučování 204**
  - soukr. úst. vyuč. 195

OBSAH.

	Strana
Předmluva	3
Úvod	5
Uvozovací ustanovení	9
 Hlava I. — Veřejné školy obecné.	
Oddíl I. Zařízení veřejných škol obecných..	11
Oddíl II. Školní povinnost	21
Oddíl III. Přijímání žactva do obecné školy	34
Oddíl IV. Zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin	43
Oddíl V. Vyučovací čas a prázdniny	47
Oddíl VI. Školní docházka	53
Oddíl VII. Školní výchova tělesná a mravní..	60
Oddíl VIII. Vyučování, ...	110
Oddíl IX. Třídění žáků a vysvědčení	128
Oddíl X. Správa školy.....	136
Oddíl XI. Učitelská konference	152
 Hlava II. — Veřejné školy měšťanské.	
Oddíl XII. Ustanovení platná též pro veřej. školy měšťanské	159
Oddíl XIII. Zařízení veřejných škol měšťan- ských	160
Oddíl XIV. Školní povinnost	162
Oddíl XV. Přijímání žactva do měšťanské školy	165
Oddíl XVI. Zařadění žactva do tříd, oddělení a skupin	165
Oddíl XVII. Školní výchova	167
Oddíl XVIII. Vyučování	168
Oddíl XIX. Třídění žáků a vysvědčení	171
Oddíl XX. Správa školy	173
Oddíl XXI. Učitelská konference.....	174
 Hlava III. — Veřejné školy (třídy) pomocné.	
Oddíl XXII. Zařízení veřej. škol (tříd) po- mocných	175
Oddíl XXIII. Školní povinnost	180

Oddíl XXIV. Přijímání žactva do pomocné školy	182
Oddíl XXV. Převedení dětí z pomocné školy (třídy) do obecné školy	190
Oddíl XXVI. Zařadění žactva do tříd a vyučovacích skupin	191
Oddíl XXVII. Školní výchova tělesná a mravní	191
Oddíl XXVIII. Vyučování	192
Oddíl XXIX. Učitelská konference	193
Hlava IV. — Soukromé vyučování:	
Oddíl XXX. Soukromé ústavy vyučovací....	194
Oddíl XXXI. Domácí vyučování	204
Oddíl XXXII. Zkoušky osob škole odrostlých	209
Hlava V. — Péče o děti	210
Hlava VI. — Společná, přechodná a závěrečná ustanovení	237
Abecední ukazovatel	241